

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	3
ZÁKLADNÍ ÚDAJE	8
Základní identifikační údaje	8
Organizační struktura.....	9
Rozmístění pracovišť	10
Personální oblast	11
Ekonomické a majetkové údaje	12
VÝSLEDKY KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ČINNOSTI	
V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH	16
Hnojiva a půda	17
Odrůdy	26
Osivo a sadba	33
Trvalé kultury	37
Ochrana proti škodlivým organismům.....	44
Přípravky na ochranu rostlin	48
Dovoz a vývoz rostlin	54
Krmiva	70
Ekologické zemědělství	74
Národní referenční laboratoř	80
MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	87
VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ	91
AUDIT	97

ÚVOD

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

s radostí vám předkládám výroční zprávu Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského za rok 2023. Tento rok byl pro nás plný výzev a příležitostí, které jsme společně zvládli díky úsilí a odhodlání celého našeho týmu.

Pokud jde o inspekční činnost, tak nemohu nezmínit významný nárůst delegovaných kontrol pro platební agenturu (SZIF) ze 790 kontrol provedených v roce 2022 na 2339 kontrol provedených v roce 2023, což významně ovlivnilo naši činnost zejména v druhém pololetí roku. Ke značnému nárůstu došlo i v oblasti povolování přípravků na ochranu rostlin (POR), kdy jsme v loňském roce zaznamenali nejvyšší počet podaných žádostí o povolení, změnu nebo obnovu povolení přípravku od vstupu ČR do EU. Oproti roku 2022 došlo k navýšení o 16 procent. Rekord byl dosažen i u dovozní rostlinolékařské kontroly, kdy počet odbavených zásilek byl od vstupu do EU nejvyšší.

Novinky v oblasti POR přinesla od 1. července aplikace novely zákona č. 326/2004. Sb., o rostlinolékařské péči. Tato novela při vzájemném uznávání povolení z téže zóny zavedla pro ÚKZÚZ povinnost převzít závěry hodnocení a opatření k ochraně lidského zdraví bez posouzení ze strany resortu zdravotnictví, čímž celý proces vzájemného uznávání významně zjednodušila. Nová úprava přinesla zvýšený počet podnětů k povolení ze strany zemědělské praxe, který se nejspíše bude i v roce 2024 zvyšovat.

Další novinkou z pohledu uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh je povinnost označení přípravků určených pro profesionální uživatele 2D kódy a distributorům těchto přípravků povinnost zasílat údaje o těchto přípravcích do úložiště dat. Dále zemědělci hospodařící na výměře větší než 200 ha jsou povinni vést záznamy o používání přípravků nebo pomocných prostředků v elektronické podobě, která umožňuje jejich následné elektronické zpracování a předávání je ÚKZÚZ. S POR souvisí i změny v oblasti odborné způsobilosti pro nakládání s nimi. Zde bych rád zmínil úspěšnou digitalizaci agendy, kdy jsme zrealizovali nový moderní modul informačního systému, který je mimo jiné určený pro samoobslužnou obsluhu koncových uživatelů.

V rámci digitalizace naší činnosti bych rád zmínil i plné propojení systému TRACES NT a informačních systémů Celní správy, což zjednodušilo administrativní činnosti u dovážených zásilek rostlin. Novinkou v loňském roce bylo i zavedení možnosti vystavovat ePhyto a tím zjednodušit mezinárodní obchod s rostlinami.

Další novinkou v loňském roce pro nás bylo zavedení povinných školení na IP zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor a zcela nově také zajišťujeme školení pro ekologické zemědělství.

Mezi naše hlavní úspěchy patří také rozvoj mezinárodní spolupráce. V rámci programu TAIEX jsme uspořádali studijní pobyt pro experty ze srbského Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství se zaměřením na registraci ovocných druhů. Dále jsme přispěli k projektu IP Key China a aktivně spolupracovali s úřady pověřenými CPVO a dalšími mezinárodními organizacemi. Dále jsme zorganizovali mezinárodní workshop zabývající se klíčivostí osiva sóji, kterého se zúčastnilo jedenáct laboratoří ze sedmi zemí. A nadále pokračujeme v úspěšných projektech pro Českou rozvojovou agenturu.

Chtěl bych poděkovat všem zaměstnancům ÚKZÚZ za jejich tvrdou práci a odhodlání. Bez jejich úsilí a profesionálního přístupu by nebylo možné dosáhnout skvělých výsledků. Poděkování patří také našim partnerům a spolupracovníkům za jejich podporu a spolupráci.

A na závěr bych rád tradičně vyjádřil úctu a poděkování těm, jejichž kvalitní a dlouhodobá práce pro ústav byla speciálně oceněna: Jan Dohnal, Miloslav Králíček, Hana Mertová, Olga Nováková, Miroslav Račický, Pavel Říha, Josef Svoboda, Jiří Šenekl, Eva Urbánková a Olga Venerová.

Ing. Daniel Jurečka
ředitel Ústavu

Seznam použitých zkratk

AGES – Österreichische Agentur für Ernährungssicherheit
AEKO - agroenvironmentálně-klimatická opatření dle NV č. 75/2015
AEKO23 – agroenvironmentálně-klimatická opatření dle NV č. 80/2023
AEO - Agroenvironmentální opatření
AZZP – Agrochemické zkoušení zemědělských půd
BMP – Bazální monitoring půd
BOZP - Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CEN - Evropský výbor pro normalizaci
CIPAC – Collaborative International Pesticides Analytical Council
CZ – Původ odrůdy Česká republika
ČIA – Český institut pro akreditaci
ČOV – Čistírna odpadních vod
ČSN EN ISO - Česká verze norem ISO
ČZU – Česká zemědělská univerzita
ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí
DK – delegované kontroly
DOM - Dřevěný obalový materiál
DZES – Dobrý zemědělský stav
EFSA – Evropský úřad pro potraviny
ELISA – Enzyme-Linked ImmunoSorbent Assay
ESPAC – English Speaking Pesticides Analytical Council
EU-RLs – Referenční laboratoře Evropských společenství
EZ – Ekologické zemědělství
FTIR – Infračervená spektrometrie s Fourierovou transformací
FVO - Food Veterinary Office
FB - Facebook
GM – geneticky modifikovaný
GMO – Geneticky modifikované organismy
HZS - Hasičský záchranný sbor
CHÚ – Chráněná území
IRM - Interní referenční materiál
ISO - Normy vydané Mezinárodní organizací pro normalizaci
JPP – Jednotné pracovní postupy ÚKZÚZ
JPP AP – Jednotné pracovní postupy ÚKZÚZ – Analýza půd
JPP ZH – Jednotné pracovní postupy ÚKZÚZ – Zkoušení hnojiv
JPP ZK – Jednotné pracovní postupy ÚKZÚZ – Zkoušení krmiv
KHS - Krajská hygienická stanice
KT – kontrolní testování
LIMS – Laboratorní informační systém
LS – Lesní správa
MB – Moštová bílá odrůda révy
MM – Moštová modrá odrůda révy
MPZ ÚKZÚZ - Mezilaboratorní porovnávací zkoušky ÚKZÚZ

MZe – Ministerstvo zemědělství
NAP – Národní akční plán pro snížení používání pesticidů
NAEKO – Navazující agroenvironmentálně – klimatické opatření
NZM - Národní zemědělské muzeum
NEZ – Navazující ekologické zemědělství
NIRS – Blízká infračervená spektroskopie
NRL - Národní referenční laboratoř
OAŘK - Odbor auditu a řízení kvality
ODIA - Odbor diagnostiky
ODŠOR - Odbor diagnostiky ŠO rostlin
OMB – Oddělení mikrobiologie a biochemie
OMPZ – Oddělení mezilaboratorních porovnávacích zkoušek
ODŠOR – Odbor škodlivých organismů rostlin
OdZPOR – Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin
OES-ICP – Optická emisní spektrometrie s indukčně vázaným plazmatem
OEZ – Oddělení ekologického zemědělství
OH – Oddělení hnojiv
OMPZ – Oddělení mezilaboratorních porovnávacích zkoušek
OOS - Odbor osiv a sadby
OVR – Oddělení výživy rostlin
PAH – Polycyklické aromatické uhlovodíky
PLO – Přírodní lesní oblast
PO – Odrůda právně chráněná
PO - Požární ochrana
POD – Podnož
POP – Persistentní organické polutanty
POR – Přípravky na ochranu rostlin
PP – Pomocné prostředky
PPH – Povinné požadavky na hospodaření
QMS - Systém řízení kvality (Quality Management Systém)
RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed / Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
RKP – Registr kontaminovaných ploch
RKP – Registr kontaminovaných ploch
RL - Rostlinolékařské/ rostlinolékařský
RMT – Rapid Mix Test – pekařský pokus
RTK – Registr těžkých kovů
SRV – Sekce rostlinné výroby
ST – Stolní odrůda révy
SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
SZV – Sekce zemědělských vstupů
SÚJB – Státní ústav pro jadernou bezpečnost
TAIEX – Technical Assistance and Information Exchange
ÚKSÚP – Ústřední kontrolní a zkušební ústav poľnohospodársky
ÚKZÚZ - Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
VKS - Vnitřní kontrolní systém

VÚRV – Výzkumný ústav rostlinné výroby

YARA – Britská společnost, které se věnuje udržitelnému zemědělství a životnímu prostředí

ZAP – Profesionální zařízení pro aplikaci přípravků

ZP – zemědělská půda

ZS - Zkušební stanice

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Adresa sídla	Hroznová 63/2, 603 00 Brno
Identifikační číslo (IČ)	00020338
Poštovní adresa	Hroznová 63/2, 603 00 Brno
Telefonní spojení	(+ 420) 543 548 111
Adresa elektronické pošty	podatelna@ukzuz.gov.cz
Internetové stránky	www.ukzuz.cz
ID datové schránky	ugbaiq7

ZPŮSOB ZŘÍZENÍ

Zřizovací listina, ze dne 13. 12. 2013, č. j. 81374/2013-MZE-12142; Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském), ve znění pozdějších předpisů.

Název zřizovatele: Ministerstvo zemědělství ČR

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský je držitelem certifikátu ISO 9001:2016.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

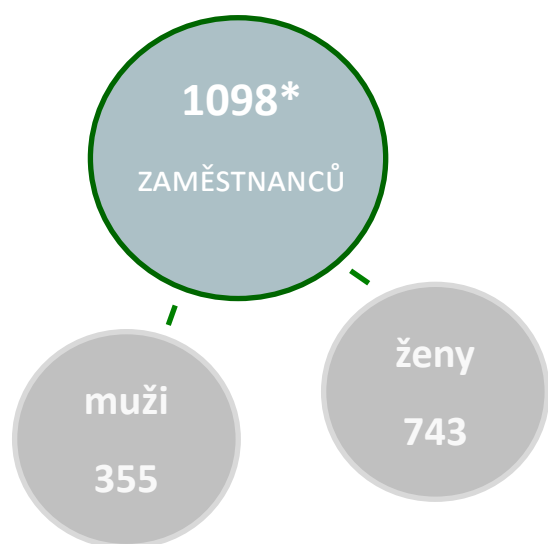

ROZMÍSTĚNÍ PRACOVÍŠŤ

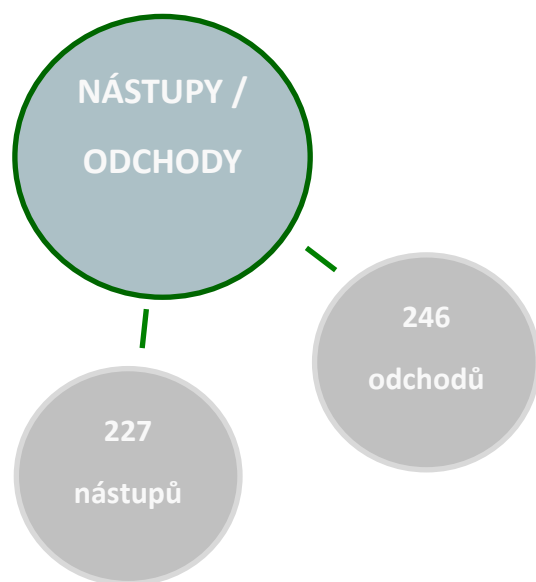
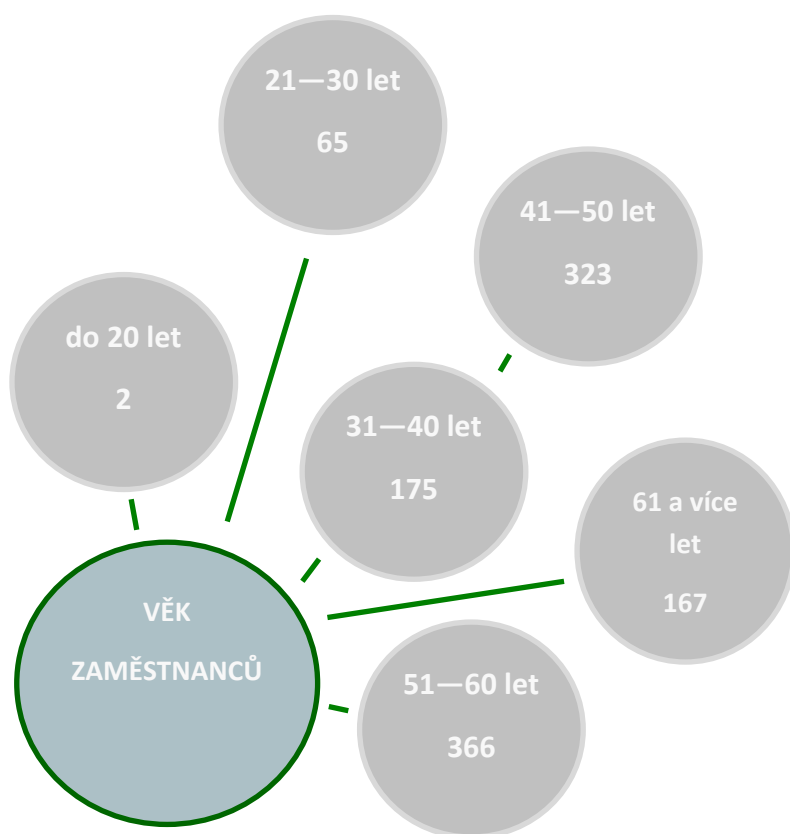
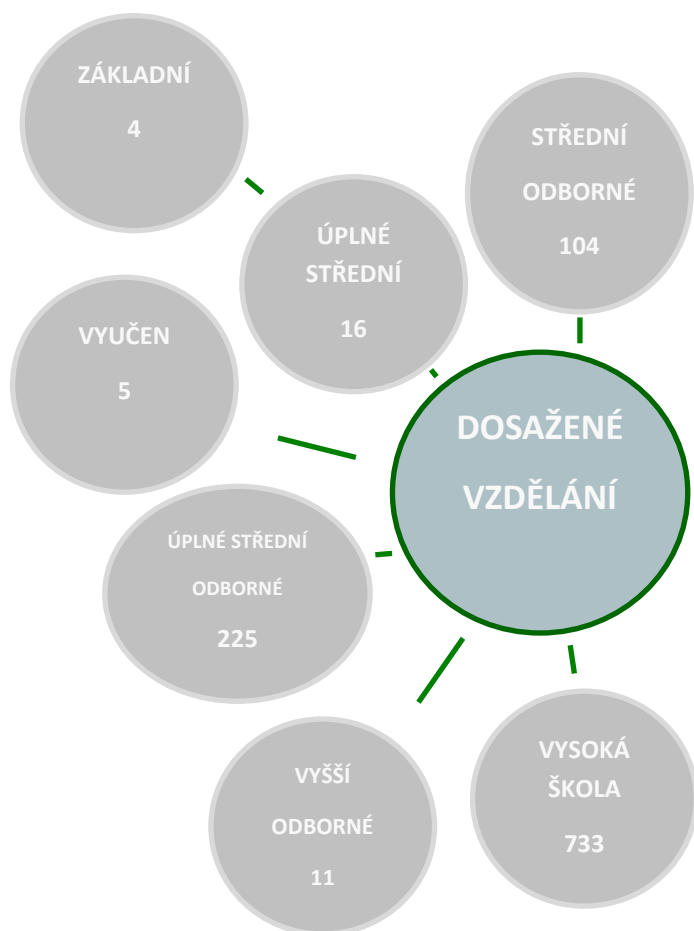

- ústředí ústavu
- regionální pracoviště
- zemědělská inspekce
- laboratoře
- zkušební stanice
- veřejné známkovny chmele
- lukařsko - pícninářská stanice
- biologická testační stanice

PERSONÁLNÍ OBLAST

*včetně mimoevidenčních stavů a sezónních zaměstnanců

EKONOMICKÉ ÚDAJE

Rozvaha						
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, organizační složka státu			IČ: 00020338			
sestavená k 31. 12. 2023						
Číslo položky	A K T I V A	Syntetický účet	Období			
			Běžné			Minulé
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	
						4
AKTIVA CELKEM			2 229 631 094,62	1 168 821 410,37	1 060 809 684,25	1 062 611 541,27
A. Stálá aktiva			2 089 432 948,31	1 168 776 856,70	920 656 091,61	921 003 464,34
I. Dlouhodobý nehmotný majetek			142 879 595,44	118 460 036,81	24 419 558,63	20 135 291,63
1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Software	013	122 083 977,69	97 664 419,06	24 419 558,63	20 135 291,63	0,00
3. Ocenitelná práva	014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Povolenky na emise a preferenční limity	015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	20 795 617,75	20 795 617,75	0,00	0,00	0,00
6. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	035	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. Dlouhodobý hmotný majetek		1 946 541 012,87	1 050 316 819,89	896 224 192,98	900 855 832,71	
1. Pozemky	031	129 323 235,16	0,00	129 323 235,16	126 833 613,29	0,00
2. Kulturní předměty	032	12 240,00	0,00	12 240,00	12 240,00	0,00
3. Stavby	021	718 626 524,18	239 806 640,29	478 819 883,89	486 515 742,85	0,00
4. Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	847 978 671,81	560 642 504,41	287 336 167,40	286 705 377,39	0,00
5. Pěstitelské celky trvalých porostů	025	915 817,18	400 916,00	514 901,18	441 025,18	0,00
6. Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	249 466 759,19	249 466 759,19	0,00	0,00	0,00
7. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	217 265,35	0,00	217 265,35	318 834,00	0,00
9. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10. Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	036	500,00	0,00	500,00	29 000,00	0,00
III. Dlouhodobý finanční majetek		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	061	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	062	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	063	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Dlouhodobé půjčky	067	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Termínované vklady dlouhodobé	068	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	043	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	053	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV. Dlouhodobé pohledávky		12 340,00	0,00	12 340,00	12 340,00	0,00
1. Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Dlouhodobé pohledávky z ručení	466	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Ostatní dlouhodobé pohledávky	469	12 340,00	0,00	12 340,00	12 340,00	0,00
6. Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Dlouhodobé zprostředkování transferů	475	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Oběžná aktiva		140 198 146,31	44 553,67	140 153 592,64	141 608 076,93	
I. Zásoby		16 341 489,17	0,00	16 341 489,17	15 534 652,77	
1. Pořízení materiálu	111	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Materiál na skladě	112	15 763 544,56	0,00	15 763 544,56	14 860 598,69	0,00
3. Materiál na cestě	119	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Nedokončená výroba	121	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Polotovary vlastní výroby	122	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Výrobky	123	478 569,61	0,00	478 569,61	574 679,08	0,00
7. Pořízení zboží	131	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Zboží na skladě	132	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Zboží na cestě	138	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10. Ostatní zásoby	139	99 375,00	0,00	99 375,00	99 375,00	0,00
II. Krátkodobé pohledávky		23 213 339,98	44 553,67	23 168 786,31	19 307 184,79	
1. Odběratelé	311	464 809,80	7 127,37	457 682,43	658 533,76	0,00
2. Směnky k inkasu	312	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Pohledávky za eskontované cenné papíry	313	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	4 461 412,55	0,00	4 461 412,55	3 074 455,60	0,00
5. Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	2 668 614,00	37 426,30	2 631 187,70	3 808 292,15	0,00
6. Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Krátkodobé pohledávky z postoupených úvěrů	317	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Pohledávky za zaměstnanci	335	0,00	0,00	0,00	0,00	39 462,00
10. Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	336	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Zdravotní pojištění	337	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12. Důchodové spoření	338	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Daň z příjmů	341	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14. Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15. Daň z přidané hodnoty	343	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346	0,00	0,00	0,00	0,00
18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348	0,00	0,00	0,00	0,00
19.	Pohledávky ze správy daní	352	0,00	0,00	0,00	0,00
20.	Zúčtování z přerozdělování daní	355	0,00	0,00	0,00	0,00
21.	Pohledávky z exekuce a ostatního nakládání s cizím majetkem	356	0,00	0,00	0,00	0,00
22.	Ostatní pohledávky ze správy daní	358	0,00	0,00	0,00	0,00
23.	Krátkodobé pohledávky z ručení	361	0,00	0,00	0,00	0,00
24.	Pevné termínové operace a opce	363	0,00	0,00	0,00	0,00
25.	Pohledávky z neukončených finančních operací	369	0,00	0,00	0,00	0,00
26.	Pohledávky z finančního zajištění	365	0,00	0,00	0,00	0,00
27.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	367	0,00	0,00	0,00	0,00
28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373	0,00	0,00	0,00	0,00
29.	Krátkodobé zprostředkování transferů	375	0,00	0,00	0,00	0,00
30.	Náklady příštích období	381	13 214 120,83	0,00	13 214 120,83	9 235 745,64
31.	Příjmy příštích období	385	0,00	0,00	0,00	0,00
32.	Dohadné účty aktivní	388	2 332 911,80	0,00	2 332 911,80	2 430 052,64
33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	71 471,00	0,00	71 471,00	60 643,00
III.	Krátkodobý finanční majetek		100 643 317,16	0,00	100 643 317,16	106 766 239,37
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Jiné cenné papíry	256	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Termínované vklady krátkodobé	244	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Jiné běžné účty	245	92 357 454,00	0,00	92 357 454,00	94 761 581,22
6.	Účty státních finančních aktiv	247	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Účty řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu	248	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Účty pro sdílení daní a pro dělenou správu	249	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Běžný účet	241	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Běžný účet FKSP	243	8 039 808,32	0,00	8 039 808,32	11 758 474,31
14.	Běžné účty fondů organizačních složek státu	225	245 310,84	0,00	245 310,84	245 310,84
15.	Ceniny	263	744,00	0,00	744,00	873,00
16.	Peníze na cestě	262	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Pokladna	261	0,00	0,00	0,00	0,00

Číslo položky	PASIVA	Syntetický účet	Období	
			Běžné	Minulé
			1	2
PASIVA CELKEM			1 060 809 684,25	1 062 611 541,27
C.	Vlastní kapitál		986 022 484,30	979 368 566,07
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		945 577 751,97	945 351 542,57
1.	Jmění účetní jednotky	401	1 620 352 272,58	1 620 118 305,18
2.	Fond privatizace	402	0,00	0,00
4.	Kurzové rozdíly	405	0,00	0,00
5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	-587 246 783,08	-587 246 783,08
6.	Jiné oceňovací rozdíly	407	-506,00	7 252,00
7.	Opravy předcházejících účetních období	408	-87 527 231,53	-87 527 231,53
II.	Fondy účetní jednotky		8 127 134,16	11 803 404,15
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	7 881 823,32	11 558 093,31
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	245 310,84	245 310,84
III.	Výsledek hospodaření		-9 287 725 845,69	-8 500 498 936,05
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		-787 226 909,64	-753 383 023,17
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431	0,00	0,00
3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432	-8 500 498 936,05	-7 747 115 912,88
IV.	Příjmový a výdajový účet rozpočtového hospodaření		9 320 043 443,86	8 522 712 555,40
1.	Příjmový účet organizačních složek státu	222	-100 258 359,43	-96 027 450,48
2.	Zvláštní výdajový účet	223	897 589 247,89	830 435 595,43
3.	Účet hospodaření státního rozpočtu	227	0,00	0,00
4.	Agregované příjmy a výdaje předcházejících účetních období	404	8 522 712 555,40	7 788 304 410,45
D.	Cizí zdroje		74 787 199,95	83 242 975,20
I.	Rezervy		0,00	0,00
1.	Rezervy	441	0,00	0,00
II.	Dlouhodobé závazky		96 120,00	96 120,00
1.	Dlouhodobé úvěry	451	0,00	0,00
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452	0,00	0,00
3.	Dlouhodobé závazky z vydaných dluhopisů	453	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455	0,00	0,00
5.	Dlouhodobé závazky z ručení	456	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé směnky k úhradě	457	0,00	0,00
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459	96 120,00	96 120,00
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472	0,00	0,00
9.	Dlouhodobé zprostředkování transferů	475	0,00	0,00
III.	Krátkodobé závazky		74 691 079,95	83 146 855,20
1.	Krátkodobé úvěry	281	0,00	0,00
2.	Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)	282	0,00	0,00
3.	Krátkodobé závazky z vydaných dluhopisů	283	0,00	0,00
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289	0,00	0,00
5.	Dodavatelé	321	0,00	0,00

6.	Směnky k úhradě	322	0,00	0,00
7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	169 502,44	117 928,39
8.	Závazky z dělené správy	325	0,00	0,00
9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326	0,00	0,00
10.	Zaměstnanci	331	40 555 238,00	46 441 718,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	62 447,00	96 742,00
12.	Sociální zabezpečení	336	15 159 902,00	17 656 838,00
13.	Zdravotní pojištění	337	6 543 625,00	7 618 660,00
14.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00
15.	Daň z příjmů	341	0,00	0,00
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	4 060 562,00	5 277 760,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	1 709 644,00	427 437,00
18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345	0,00	0,00
19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347	0,00	0,00
20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	0,00	0,00
21.	Přijaté zálohy daní	351	0,00	0,00
22.	Přeplatky na daních	353	0,00	0,00
23.	Závazky z vratek nepřímých daní	354	0,00	0,00
24.	Zúčtování z přerozdělování daní	355	0,00	0,00
25.	Závazky z exekuce a ostatního nakládání s cizím majetkem	357	0,00	0,00
26.	Ostatní závazky ze správy daní	359	0,00	0,00
27.	Krátkodobé závazky z ručení	362	0,00	0,00
28.	Pevné termínové operace a opce	363	0,00	0,00
29.	Závazky z neukončených finančních operací	364	0,00	0,00
30.	Závazky z finančního zajištění	366	0,00	0,00
31.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	368	0,00	0,00
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	0,00	0,00
33.	Krátkodobé zprostředkování transferů	375	0,00	0,00
34.	Závazky z řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu	248	0,00	0,00
35.	Výdaje příštích období	383	4 307 198,46	3 047 781,68
36.	Výnosy příštích období	384	26 377,00	78 808,00
37.	Dohadné účty pasivní	389	2 066 074,05	2 298 910,45
38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	30 510,00	84 271,68

Přehled pohledávek organizace určených k vymáhání za rok 2023	
CELKOVÁ HODNOTA POHLEDÁVEK URČENÝCH K VYMÁHÁNÍ	693 819,80 Kč
Celková hodnota pohledávek již uhrazených	523 968,80 Kč
Celková hodnota pohledávek dosud neuhrazených	169 851,00 Kč
Celková hodnota odepsaných pohledávek	
Celková hodnota dobropisovaných pohledávek	45 890,80 Kč
Celková hodnota pohledávek za dlužníky v insolvenčním řízení	10 290,00 Kč
Celková hodnota pohledávek, které jsou předmětem právních sporů	0,00 Kč
Celková hodnota pohledávek přihlášených do vyrovnání	0,00 Kč
Zajištění pohledávek (zástavní právo, uznání závazku aj.)	0,00 Kč

Schválený rozpočet ÚKZÚZ na rok 2023 a jeho skutečné plnění

Kapitola: 329

		Schválený rozpočet 2023	Skutečné plnění 2023
Příjmy celkem		75 492 848	100 258 359
Daňové příjmy		3 000 000	7 434 649
Nedaňové příjmy		67 000 000	84 824 621
v tom: příjmy z rozpočtu EU bez společné zeměd. politiky		5 492 848	6 994 335
kapitálové příjmy		0	1 004 755
Výdaje celkem		794 346 101	897 589 247
Běžné výdaje		794 346 101	848 221 357
v tom: Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou		472 302 276	473 443 290
	ostatní platby za prov. práci	4 780 447	5 703 522
	platy celkem	467 521 829	467 739 768
	platy zaměstnanců v prac. poměru	90 756 498	92 122 807
	platy státních zaměstnanců ve správ.	376 765 331	375 616 961
	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	159 045 875	158 746 780
	Převod fondu kult. a soc. potřeb	9 350 437	9 338 658
	Účelové a ostatní běžné výdaje	153 647 513	206 692 629
	z toho: členské příspěvky mezinárodních organizací	200 000	144 013
Kapitálové výdaje		0	49 367 890

Schválený počet zaměstnanců na rok 2023: 1 066

z toho zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech: 272,10

z toho zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě: 793,90

VÝSLEDKY KONTROLNÍ
A ZKUŠEBNÍ ČINNOSTI

HNOJIVA A PŮDA

HNOJIVA A PŮDA

Schvalování hnojiv a programů použití kalů

Oddělení hnojiv schvaluje hnojiva (včetně rostlinných biostimulantů, pomocných půdních látek a substrátů – dále jen hnojiva) uváděná do oběhu čtyřmi legálními způsoby. Jedná se o registraci a ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemné uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/515) a CE hnojiva (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/1009). CE hnojiva jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Správním řízením kvůli nevyhovujícím vzorkům v rámci odborného dozoru byla vedena za překročení limitů rizikových prvků (8x) a nedodržení jakostních parametrů (4x).

Do působnosti oddělení patří také schvalování programů použití kalů podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. Nejčastějším důvodem zamítnutí programů bylo zamýšlené použití kalů na půdách s vysokou a velmi vysokou zásobou fosforu.

Tabulka: Schvalování hnojiv a programů použití kalů			
	2021	2022	2023
Registrace	556	547	557
Ohlášení	223	393	179
Vzájemná uznávání	66	116	141
Hnojiva ES	42	18	-
CE hnojiva	-	61	262
Zrušená schválení	7	10	12
Podané žádosti programů použití kalů	379	269	351
z toho zamítnuté	34	6	7

Tabulka: Odebrané vzorky hnojiv (z toho nevyhovující vzorky)			
	2021	2022	2023
Odborný dozor (bez cílených kontrol)	168 (2)	145 (6)	139 (5)
Cílené kontroly (digestáty, komposty, statková hnojiva)	136 (5)	132 (4)	128 (7)

Kontrola používání a skladování hnojiv, upravených kalů a sedimentů a kontrola uvádění hnojiv do oběhu

V rámci prvovýroby je při kontrolách ověřováno vedení evidence o použitých hnojivech, skladování a používání hnojiv, vše v souladu s platnou legislativou. V prvovýrobě kontroluje ÚKZÚZ rovněž používání upravených kalů z čistíren odpadních vod (kontroly ČOV) a sedimentů na zemědělské půdě.

Mimo prvovýrobu je ústavem kontrolována oblast uvádění hnojiv a pomocných látek do oběhu – jejich balení, označování, výroba a distribuce v obchodní síti.

Tabulka: Kontroly hnojiv - národní 2023			
	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly výroby, uvádění hnojiv do oběhu, označování, balení, skladování	225	230	1
Kontroly používání, skladování hnojiv v prvovýrobě	13	51	13
Kontrola sedimentů	7	7	1
Kontrola oprávněných osob	17	17	0
Celkem prvovýroba	37	75	14

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Tabulka: Kontroly upravených kalů z ČOV 2023			
	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly používání upravených kalů z ČOV	28	33	3

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Nejčastější pochybení:

V praxi se inspektoři ústavu setkávají s případy, kdy byla statková hnojiva uložena na místě, které nebylo uvedeno ve schváleném havarijním plnu (HP). Nicméně z hlediska ochrany životního prostředí je rozhodující, zda je polní složiště provozováno na místě vhodném pro uložení hnojiv či nikoliv.

Dalším případem byla hnojiva dlouhodobě skladována anebo příkrmíště provozováno takovým způsobem, že hrozilo potencionální znečištění vod. U příkrmíště nebyla splněna minimální vzdálenost od břehové čáry (50 m). U těchto kontrol byla uložena opatření k nápravě.

Během kontrol na místě bylo zaprotokolováno uložení hnojiv na zemědělském pozemku po dobu delší než 24 měsíců, případně byla statková/organická hnojiva ukládána na stejné místo opakovaně nejdříve po 3 letech s tím, že hnůj byl skladován stále na stejné části pozemku v závislosti na ročním období. V jednom případě bylo volně ložené tuhé organické hnojivo skladováno venku volně ložené na zemědělské půdě (ZP) ve směsi s hnojem skotu z hluboké podestýlky a hnojem koní.

V dalším případě bylo na základě stížnosti provedeno místní šetření, při kterém bylo zjištěno, že při letecké aplikaci hnojiva došlo k úletu hnojiva na sousedící soukromý pozemek a přilehlou komunikaci. K přímému vniknutí hnojiva do vodních zdrojů nedošlo.

U kontrol používání sedimentů v zemědělské prvovýrobě nebylo na ústav zasláno hlášení o předpokládaném použití sedimentu.

To, že kaly nejsou používány v souladu se zpracovaným programem použití kalů na zemědělské půdě (aplikace kalu ještě před schválením příslušného programu anebo k dodaným kalům nebyly předloženy programy použití kalu), patří ke každoročním prohřeškům. V dalším případě samotné umístění kalu na pozemku nebylo v souladu s programem použití kalů a upravené kaly nebyly použity do měsíce od jejich umístění na cílovém pozemku.

Dle uložených upravených kalů na zemědělské půdě a dle Programů použití kalů nebylo zřejmé, o které upravené kaly nebo které ČOV se jedná.

Dále bylo zjištěno, že kontrolovaný subjekt během ukládání a vlastního převozu upravených kalů z ČOV poškodil příjezdovou cestu, která vede přes DPB, které se nacházejí v I. až III. zóně odstupňované ochrany CHKO. Ihned po upozornění na nedostatky byly skladované kaly odvezeny na kompostárnu.

U jiného subjektu byly na zemědělskou půdu použity upravené kaly nesplňující mezní hodnoty obsahu rizikových látek a rizikových prvků uvedených v tabulce 38.2 přílohy č. 38 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

Do oběhu byla uvedena hnojiva, která nebyla v souladu (příp. byla v rozporu) s podmínkami registrace.

Kontroly podmíněnosti

ÚKZÚZ zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků kontrol podmíněnosti v oblasti životního prostředí u zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech (kontrola tzv. nitrátové směrnice), u požadavků platných pro ochranu podzemních vod před znečištěním fosforečnany (PPH 1), kontrolu zákazu hnojení a aplikaci přípravků na ochranu rostlin (POR) v ochranných pásmech kolem vodních útvarů (DZES 4).

Tabulka: Kontroly hnojiv – kontroly podmíněnosti v roce 2023			
	Kontroly řádné	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Ochrana vod před znečištěním fosforečnany	298	306	7
Nitrátová směrnice	155	160	2
DZES 4	333	333	0
Celkem	786	800	8

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek CC nebo NK

Nejčastější pochybení:

Porušení požadavků podmíněnosti má vliv na konečnou výši přiznaných dotací. K nejčastěji konstatovaným pochybením se řadí nepředložení aktuálního schváleného havarijního plánu, nebo Programu použití upravených kalů. Do kontrol podmíněnosti je s novou společnou zemědělskou politikou od roku 2023 znovu zařazena problematika nakládání s upravenými kaly ČOV (jen vybrané požadavky).

Nepředložení povolení pro nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami rovněž řadíme mezi pochybení administrativního rázu. I během kontrol podmíněnosti je zaprotokolováno nesprávné uložení organických hnojiv na zemědělské půdě na místech, která nebyla uvedena v HP jako místa vhodná k uložení hnojiv. U jednoho subjektu byl zjištěn nevyhovující technický stav skladovacích zařízení závadných látek, kdy zpevněná hnojiště nesplňovala kvalitativní požadavky vodního zákona na skladování statkových hnojiv. Na základě zjištěných skutečností nebylo možné vyloučit možné průsaky a úniky hnojivky do podzemních vod.

U zemědělských podnikatelů hospodařících v oblastech zranitelných dusičnany bylo zjištěno nesprávné uložení hnojiv na ZP, kdy byla hnojiva ukládána na místech, která nebyla v havarijním plánu uvedena jako místa vhodná k uložení hnojiv. Navíc byl separát digestátu uložen způsobem, který ohrožoval životní prostředí. A v neposlední řadě byla porušena podmínka max. doby uložení na pozemku (12 měsíců).

Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou ústavem zajišťovány pro platební agenturu (SZIF). Během kontrol je inspektory prověřováno dodržování požadavků plynoucích žadatelům žádajícím o některý z titulů v rámci agroenvironmentálně-klimatických opatření dle NV č. 75/2015 (tzv. AEKO), agroenvironmentálně-klimatických opatření dle NV č. 80/2023 (AEKO23). Dále ústav prověřuje plnění podmínek u ekologicky hospodařících subjektů v návaznosti na NV č. 76/2015 a NV č. 81/2023 a dodržování min. požadavků na hnojení a aplikaci POR u žadatelů o ekoplatbu. Pro SZIF jsou navíc každoročně odebírány vzorky technického konopí pro stanovení obsahu tetrahydrokanabinolu.

Tabulka: Delegované kontroly v roce 2023			
	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEKO	174	175	2
AEKO23	1094	1096	9
Vzorky konopí	6	6	0
Kontroly konopí	4	4	40
EZ (DK + výběr ÚKZÚZ)	99	101	1
EZ23 (DK + výběr ÚKZÚZ)	713	716	11
EK – ekoplatba základní	243	247	2
Celkem	2084	2339	23

* plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Nejčastější pochybení:

U opatření „Nadstavbová ochrana vinic“ nebyl u dvou žadatelů dodržen minimální počet aplikací přípravků na ochranu rostlin, povolených v ekologickém zemědělství za rok, proti šedé hnilobě, plísni révové a padlí révovému. V dalším případě žadatel v kontrolovaném období (ani v minulosti) nepoužil na ochranu rostlin proti roztočům metodu introdukce roztoče *Typhlodromus pyri*. U jednoho subjektu byla v příkmenném pásu vinice konstatována aplikace herbicid Roundup Klasik Pro (glyfosát), jehož použití je u doplňkové ochrany vinic zakázáno.

U producentů zeleniny v integrované produkci byla zjištěna aplikace POR proti mandelince bramborové, přičemž účinná látka není povolena k použití dle zákona o ekologickém zemědělství.

Zanedbání povinnosti provádět pravidelný řez k prosvětlení korun ovocných stromů, odstranění suchých a nemocných větví u ekologických sadů, nebo u sadů v integrované produkci ovoce, se řadí k nejčastějším porušením. Jeden chovatel v EZ dostatečně nevysvětlil, jakým způsobem zajišťuje krmení skotu (nebyla zajištěna produkce vlastního krmení a krmiva byla dodávána smluvně od konvenčních producentů). Skladovací prostory v areálu provozoven vykazovaly naprosto nevyhovující požadavky skladování zemědělských produktů, natožpak ekologické produkce či vstupních komponentů do EZ.

V dalších případech byla všechna hospodářská zvířata chována pouze ve stáji se střechou a neměla zajištěn stálý přístup na otevřená prostranství nebo na pastvu, anebo byla zvířata chována v uzavřeném prostoru a býci tak měli k dispozici pouze roštový systém. V neposlední řadě předkládaný výkaz seznamu ekologicky obhospodařovaných ploch neodpovídal skutečnosti, anebo bylo prokázáno použití či nákup konvenčního osiva bez udělení výjimky.

U dvou žadatelů bylo zjištěno uvádění POR na trh a skladování POR neregistrovanými distributory. Vzorky technického konopí jsou u pěstitelů odebírány na stanovení obsahu tetrahydrocannabinolu (THC), přičemž plochy využívané k produkci konopí je možné považovat za způsobilé pouze tehdy, pokud obsah THC v použitých odrůdách nepřesáhne hodnotu 0,2 %. Maximální přípustná hodnota 0,2 % nebyla překročena.

Monitoring půd a monitoring vstupů do půdy

V rámci Bazálního monitoringu půd (BMP) probíhají pravidelné odběry vzorků půd a rostlin. Jedná se o program zaměřený na dlouhodobé sledování půdních charakteristik v předem stanovených intervalech na přesně prostorově definovaných plochách. Systém monitoringu byl založen v roce 1992 a jedním z jeho cílů je definovat stav a vývoj sledovaných parametrů v čase. Systém sestává z 214 monitorovacích ploch.

Na vybraných monitorovacích plochách Bazálního monitoringu půd a pěti plochách v chráněných územích proběhly v roce 2023 každoroční odběry vzorků půd a rostlin. Na jedenácti pozorovacích plochách byl proveden výkop půdní sondy spojený s popisem půdního profilu a odběry půdních vzorků.

Monitoring vstupů do půdy zahrnuje odběry vzorků kalů z ČOV, půd po aplikaci kalů, rostlin pěstovaných na pozemcích s aplikovanými kaly a odběry sedimentů. ÚKZÚZ vede také tzv. Registr kontaminovaných ploch (RKP), což je databáze obsahující výsledky stanovení rizikových prvků ve vybraných půdních vzorcích. Půdní vzorky pro potřeby RKP se ve většině případů neodebírají v terénu, ale vybírají se ze vzorků odebraných v rámci Agrochemického zkoušení zemědělských půd (AZZP). Ve vzorcích se stanovují obsahy rizikových prvků, které se vyhodnocují vzhledem k preventivním, případně indikačním hodnotám. V roce 2023 bylo překročení indikačních hodnot potvrzeno u 24 vzorků, ve většině případů se jednalo o zvýšené obsahy As a/nebo Cd.

Na základě žádostí orgánů státní správy a samosprávy plánují a realizují pracovníci SZV odběry půdních vzorků, včetně vyhodnocení výsledků analýz. V roce 2023 byla ve spolupráci s OdKZV Plzeň hodnocena kvalita pozemků v okolí sportovní střelnice v k.ú. Střapole (spolupráce s ČIŽP).

Tabulka: Monitoring půd a vstupů do půdy

Agenda	Odebrané vzorky v roce 2023	Počet vzorků	Analyzované parametry
BMP	půdy BMP, CHÚ	45	organické polutanty
	rostliny BMP	86	rizikové prvky
	půdy na mikrobiologická stanovení	40	15 mikrobiologických analýz
	půdy na stanovení minerálního N	46	nitratový N, amoniakální N
	výkop a popis pedologických sond	138	fyzikální analýzy z jednotlivých půdních horizontů
		58	chemické analýzy z jednotlivých půdních horizontů
RKP	půdy RKP – rozšiřování	277	rizikové prvky
	půdy RKP – ekologičtí zemědělci	58	rizikové prvky
	půdy RKP – z AZZP na základě M3	222	rizikové prvky
	zjišťování indikačních hodnot	73	rizikové prvky
Monitoring vstupů do půdy	kaly ČOV	40	rizikové prvky, ve vybraných vzorcích org. polutanty
	půda po aplikaci kalů z ČOV	43	rizikové prvky
	rostliny po aplikaci kalů z ČOV	19	rizikové prvky
	sedimenty	20	rizikové prvky, pH, zrnitost, živiny, ve vybraných org. polutanty

Lesnická činnost

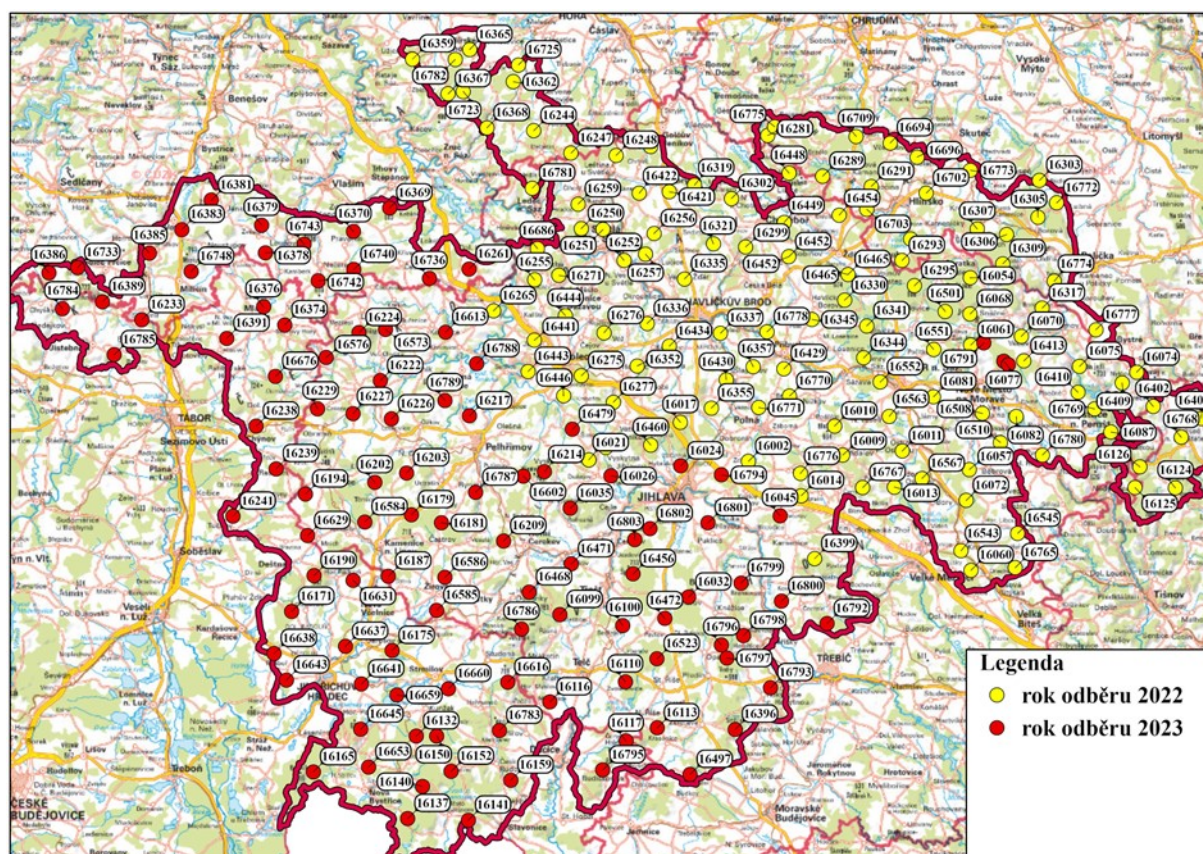
Průzkum výživy lesa a hodnocení účinnosti vápnění

V roce 2023 bylo dokončeno vzorkování (odběry vzorků půdy a asimilačních orgánů hlavních hospodářských dřevin) v přírodní lesní oblasti (PLO) č. 16 Českomoravská vrchovina, které bylo zahájeno v roce 2022. Konkrétně se jednalo o provedení chybějící části odběrů v jihozápadní části této oblasti. V roce 2023 bylo také započato s vyhodnocováním vzorků z PLO č. 16, odebraných v roce 2022.

Tabulka: Počty odběrných míst a vzorků v PLO 16

Odběrná místa (OM)	Horizont nadložní organický (O)	Horizonty organominerální (A) a minerální (B)	Asimilační orgány
108	108	216	197

Obr.: Pokrytí PLO 16 odběrnými místy

V PLO č.1 (Krušné hory) proběhlo vzorkování (odběr vzorků půdy a asimilačních orgánů hlavních hospodářských dřevin) pro účely kontroly účinnosti vápnění, přičemž uvedené vzorky byly odebírány po pěti letech od provedení vápnění. Celkově bylo odebráno 42 vzorků z horizontu nadložního organického, 84 vzorků z horizontů A a B, a 107 vzorků asimilačních orgánů dřevin, celkem ze 42 stanovišť.

V rámci dlouhodobého sledování vlivu vápnění na lesní ekosystémy bylo v lokalitě Javořice na Českomoravské vrchovině odebráno celkem 41 vzorků půdní a povrchové vody. Toto vzorkování proběhlo v měsících duben–srpen 2023.

Na pokusných plochách ÚKZÚZ ve Stachách na Šumavě proběhlo měření výškových přírůstků výmladků rychle rostoucích dřevin (topolů a vrb) po jejich mýcení v roce 2022, současně s hodnocením schopnosti různých klonů topolů zmlazovat se pomocí výmladků v podmínkách podhorského klimatu.

Agrochemické zkoušení zemědělských půd

V rámci pravidelného zjišťování úrodnosti půdy prováděného v šestiletých cyklech bylo v roce 2023 prozkoušeno celkem **378 974 ha** zemědělské půdy (ZP) a odebráno **59 701** půdních vzorků, náklady na odběry činily **7 463 005 Kč**. Přehled plnění plánu AZPP za rok 2023 uvádí tabulka.

Tabulka: Přehled zkoušení půd v roce 2023		
Region	Počet ha ZP	Počet vzorků
Středočeský	82 190	8 911
Jihočeský	50 287	9 200
Západočeský	45 583	6 201
Severočeský	30 570	4 877
Východočeský	56 409	10 824
Jihomoravský	75 935	13 597
Severomoravský	38 000	6 091
ČR celkem	378 974	59 701

Dlouhodobé polní výživářské zkoušky

V roce 2023 byly na 11 stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na 1 440 pokusných parcelách. Zkouška stupňované intenzity minerálního hnojení je vedena 52 let. Ve zranitelné oblasti na třech lokalitách v rozsahu 72 parcel byla vedena 12 rokem dlouhodobá polní zkouška porovnávající účinnost organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního dusíkatého hnojiva.

Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píce a změny vlastností půdy pod trvalým travním porostem.

Na 12 lyzimetrických stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou od roku 1987 dlouhodobě sledovány vstupy živin a doprovodných látek do půdy. Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v eluátu. Na vybraných stanovištích sledujeme rezidua účinných pesticidních látek a jejich metabolitů v půdě, rostlinné produkci a lyzimetrické vodě. Laboratorní analýzy prokázaly, že naměřené koncentrace splňují přísné limity pro pitnou vodu a v rostlinných produktech nepřekračovaly maximální limity reziduí. To umožňuje klasifikovat naši zemědělskou pokusnou produkci jako bezpečnou.

Nádobové zkoušky

V roce 2023 bylo ve vegetační hale v Brně v 404 nádobách založeno 12 nádobových zkoušek.

ODRŮDY

Ochrana práv k odrůdám a registrace odrůd

Národní odrůdový úřad ve spolupráci s Odborem provozním a zkušebním a ostatními odbornými pracovišti ústavu i mimo ústav zajistil řízení pro účely udělení ochranných práv k odrůdám a registrační řízení u všech odrůd v odborně zdůvodněném rozsahu. Pro účely registrace, ověřování odrůd po registraci, doporučování odrůd a udělení ochranných práv k odrůdám bylo založeno 918 pokusů a testů, což představovalo celkem 81 377 parcel na 16 pracovištích ústavu a 36 smluvních pracovištích mimo ústav. Žadatelé o registraci a ochranu práv byli průběžně seznamováni s výsledky příslušných zkoušek, a to okamžitě po jejich zpracování v komplexní tabulkové formě.

V roce 2023 bylo přijato 45 žádostí o udělení ochranných práv, vydáno 47 osvědčení o udělení ochranných práv a u 19 odrůd byla ochranná práva ukončena.

V řízení o registraci a prodloužení registrace bylo přijato 660 žádostí, bylo vydáno 385 rozhodnutí o registraci a prodloužení registrace, výmaz ze Státní odrůdové knihy byl proveden u 91 odrůd z důvodu podání žádosti o zrušení registrace nebo uplynutí doby registrace. Bylo zamítnuto 14 žádostí o registraci, 9 z důvodů nepodání návrhu názvu odrůdy a 5 pro nesplnění požadavku na užitnou hodnotu, jejichž podklad pro vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti projednala Odrůdová komise. Odrůdová komise následně u 4 vydala souhlasné stanovisko s návrhem ÚKZÚZ a u jedné odrůdy nesouhlasné stanovisko.

	Registrace	Prodloužení registrace
Žádosti přijaté	529	131
Zemědělské druhy	439	77
Zeleninové druhy	90	54
Ovocné druhy	-	-
Okrasné druhy	-	-
Léčivé a aromatické rostliny	-	-

Žádosti vzaté zpět	320	2
Žádosti zamítnuté	14	-

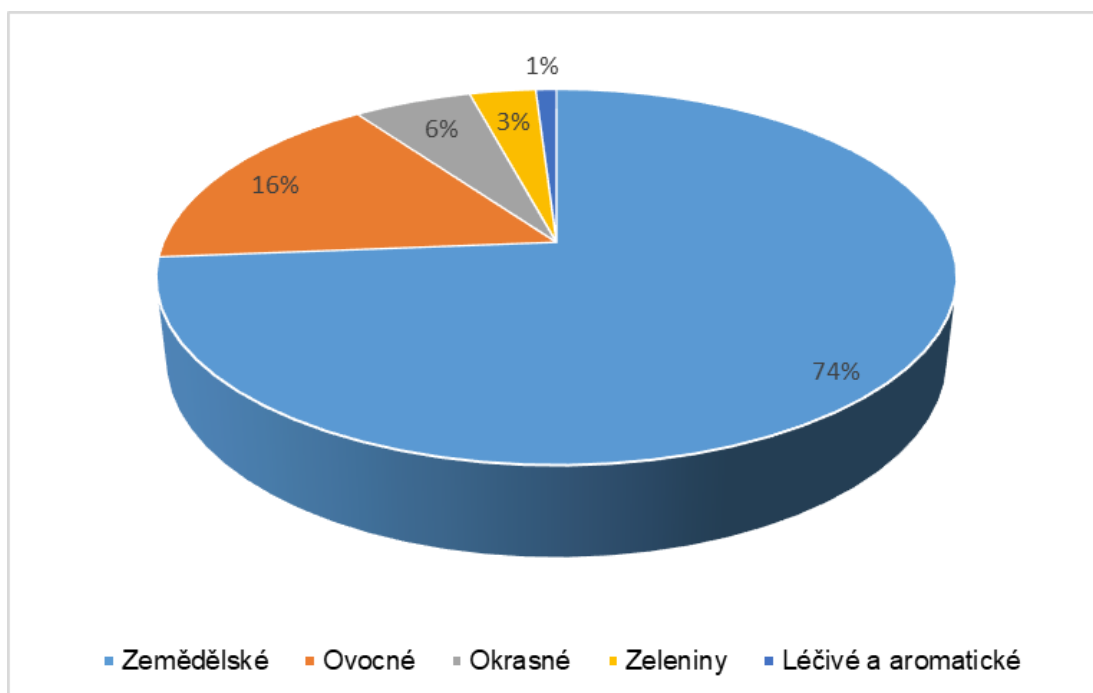
Rozhodnutí o registraci	247	138
Zemědělské druhy	182	67
Zeleninové druhy	61	70
Ovocné druhy	4	1
Okrasné druhy	-	-
Léčivé a aromatické rostliny	-	-

Zrušení registrace	33
Uplynutí doby registrace	58

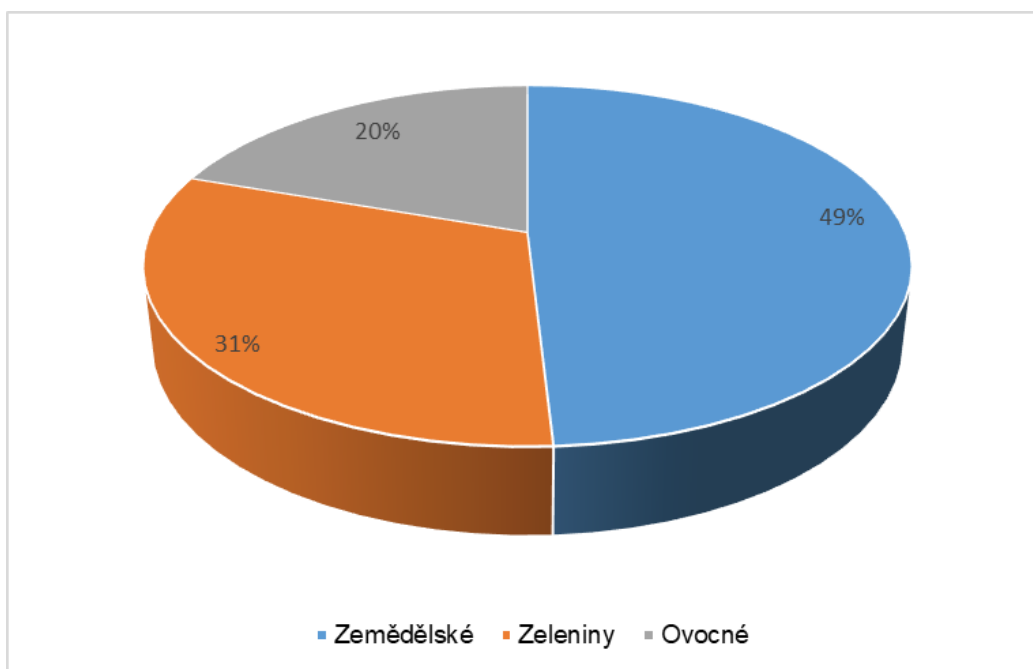
	Ochrana práv
Žádosti přijaté	45
	39
	2
	4
	-
	-
Žádosti vzaté zpět	8
Žádosti zamítnuté	-

Rozhodnutí o udělení ochranných práv	47
Zemědělské druhy	37
Zeleninové druhy	2
Ovocné druhy	7
Okrasné druhy	1
Léčivé a aromatické rostliny	-
Zánik ochranných práv	19
Uplynutí ochranných práv	-

Graf: Odrůdy chráněné na národní úrovni - zastoupení jednotlivých skupin plodin

Graf: Odrůdy registrované v ČR - zastoupení jednotlivých skupin plodin

Zkoušky pro Seznam doporučených odrůd (SDO)

V roce 2023 bylo podáno 277 žádostí do zkoušek pro SDO. Pro tento účel Národní odrůdový úřad zorganizoval a zajistil 74 samostatných pokusů založených na 28 lokalitách mimo ústav financovaných z dotačního titulu 9.A.b.4 – podpora pro samostatné odrůdové zkoušky. Zkoušky proběhly dle metodik zpracovaných ústavem a schválenými jednotlivými Komisemi pro SDO, sumarizaci a publikaci výsledků zajistili specialisté odboru.

Metodické změny

V návaznosti na evropskou legislativu byly pravidelně aktualizovány metodiky zkoušek odlišnosti, uniformity a stálosti. Seznamy aktualizovaných metodik byly uveřejněny ve vyhlášce č. 218/2019 Sb., o výčtu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd.

Rozsah zkoušení odrůd révy ve zkušební vinici v r. 2023

Zkoušené odrůdy révy jsou vysazené ve zkušební vinici ÚKZÚZ v k.ú. Znojmo viniční trať Načeratický kopec. Celková výměra vinice včetně travní a ostatní plochy je 5,2 ha.

V roce 2023 byly zaregistrovány moštové odrůdy Cristal Wikra, Diti, Dunaj, Feteasca neagra, Fragment, Marcus blanc, Muskana, Pinot écreu, Riesling gris, Rublis, Tamaioasa romaneasca, Trasonia, Zora.

Počet odrůd révy zapsaných ve státní odrůdové knize je 93 a počet odrůd v registračním řízení je 10.

Počet odrůd révy zapsaných ve Státní odrůdové knize a počet odrůd v registračním řízení

Rozsah zkoušení odrůd révy ve zkušební vinici v roce 2023

Pokusy ve vinici		
Dělení pokusů ve vinici	Plocha pokusů celkem (m ²)	Počet odrůd révy (ks)
Společný pokus registrace a odlišnosti, uniformity a stálosti	1 760	10
Ověřovací pokus	20 857	93
Provozní pokus	7 744	39
Pokus odlišnosti, uniformity a stálosti	9 398	309
Celková plocha pokusů (m²)	39 759	451

Počet odrůd révy zapsaných ve Státní odrůdové knize a počet odrůd v registračním řízení

Odrůdy révy zapsané ve Státní odrůdové knize ČR			
	Celkem	CZ	PO
Moštová bílá odrůda	43	23	15
Moštová modrá odrůda	31	14	5
Stolní odrůda	11	5	0
Podnož	8	2	0
Celkem	93	44	20

Odrůdy révy v řízení o registraci			
	Celkem	CZ	PO
Moštová bílá odrůda	5	5	1
Moštová modrá odrůda	5	5	2
Stolní odrůda	0	0	0
Podnož	0	0	0
Celkem	10	10	3

Mezinárodní spolupráce

V první polovině roku v rámci programu TAIEX uspořádala Česká republika studijní pobyt pro experty ze srbského Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství se zaměřením na registraci ovocných druhů. V druhé polovině roku potom Česká republika přispěla prezentací do projektu IP Key China.

Na základě smluv o spolupráci s CPVO, Maďarskem, Nizozemskem, Polskem, Rakouskem, Rumunskem, Slovinskem a Slovenskem a ad hoc žádostí dalších členských států UPOV byly prováděny zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti (dále jen DUS) pro příslušné plodiny nebo poskytovány výsledky již proběhlých zkoušek. V souvislosti s připravovaným auditem CPVO v roce 2024 proběhlo v prosinci přípravné online jednání se zástupci CPVO.

Pro zahraniční zkušební úřady bylo v rámci spolupráce přijato 150 žádostí a zpracováno 43 průběžných a 125 závěrečných zpráv o výsledku zkoušení odlišnosti, uniformity a stálosti odrůd.

NOÚ aktivně spolupracoval s úřady pověřenými CPVO v praktické implementaci Společné databáze odrůd kukuřice a Společné databázi obecně známých odrůd bramboru.

Specialisté NOÚ se pravidelně aktivně účastní pracovních skupin CPVO pro zemědělské druhy, pro zeleniny, pro ovocné druhy, pro posuzování návrhů názvů, Výročního zasedání zkušebních úřadů a Správní rady CPVO. Dále se pravidelně aktivně účastní pracovních skupin UPOV pro polní druhy, pro zeleninové druhy, pro ovocné druhy, pro biometriku a počítače, koordinačního jednání EU pro výbory UPOV v Bruselu a následného jednání Technického výboru UPOV.

V roce 2023 se DUS experti zúčastnili navíc dalších 8 samostatných virtuálních jednání CPVO zaměřených na konkrétní plodiny.

Na Radě EU i Evropské komisi proběhla řada jednání (prezenčně i formou video konferencí) o návrhu nového nařízení k PMR (REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the production and marketing of plant reproductive material in the Union), kterých se pravidelně účastní i pověření experti NOÚ.

NOÚ je aktivně zapojen ve dvou pracovních skupinách projektu INVITE zaměřeného na inovace ve zkoušení odrůd, projekt patří do rámcového programu HORIZONT 2020 pro výzkum a inovace EU.

V rámci spolupráce odrůdových úřadů EU v oblasti zkoušek užitné hodnoty se zástupci NOÚ každoročně zúčastňují tohoto jednání, v roce 2023 bylo jednání pořádáno ve Francii se zaměřením na problematiku hodnocení udržitelnosti v odrůdových zkouškách užitné hodnoty.

Publikační činnost, účast na akcích

Informace o výsledcích zkoušek užitné hodnoty a doporučení odrůd byly publikovány průběžně na webových stránkách ústavu, v Přehledech odrůd a Seznamech doporučených odrůd.

Informace týkající se správních řízení, jejichž povinnost publikace vyplývá z příslušné evropské legislativy, byly pravidelně zveřejňovány v 9 číslech Věstníku ÚKZÚZ, řada Národní odrůdový úřad, ročník XV. Věstníky byly pravidelně rozesílány členským státům EU.

Evropská Komise byla měsíčně informována o rozhodnutích týkajících se registrace odrůd do Společných katalogů zasíláním notifikačních seznamů.

Odrůdový úřad Společenství (dále jen CPVO) byl šestkrát ročně informován o žádostech o registraci a ochranu práv a udělených rozhodnutích.

Specialisté Národního odrůdového úřadu a Odboru provozního a zkušebního publikovali v samostatných odborných publikacích a ve vědeckém a odborném tisku a aktivně vystoupili na odborných seminářích.

Pro širokou odbornou veřejnost zorganizoval Odbor provozní a zkušební ve spolupráci s Národním odrůdovým úřadem polní dny na většině zkušebních stanic. Oba odbory přispěly výraznou měrou k úspěšné reprezentaci ústavu na celostátním polním dnu na ZS Jaroměřice, na celostátní výstavě Naše pole v Nabočanech, na Zemi živitelce v Českých Budějovicích.

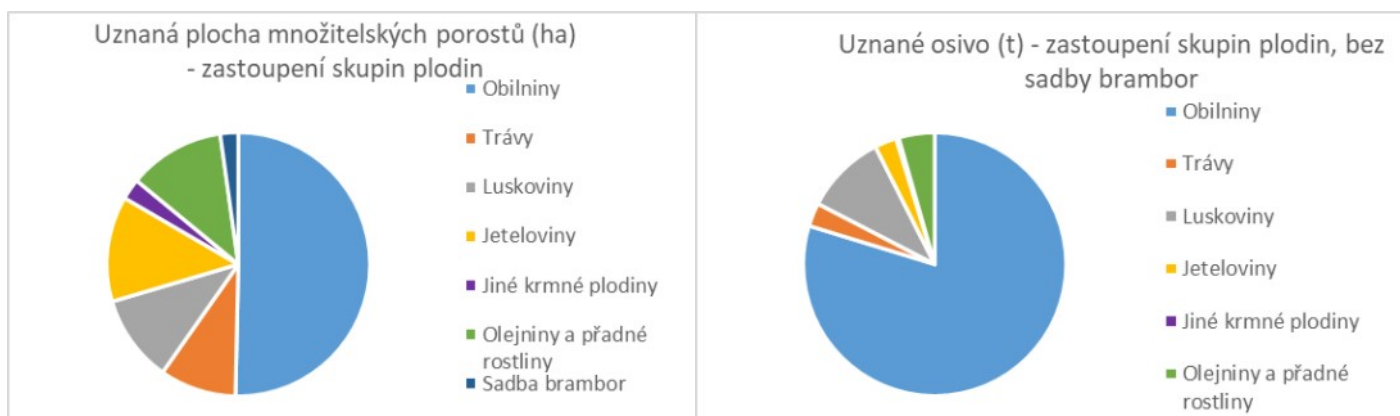
OSIVO A SADBA

Jednoznačně největší podíl na celkovém množství osiva, které prošlo uznávacím řízením, měly ve sklizňovém roce 2022 tradičně obilniny, s velkým odstupem následovány luskovinami:

Tabulka: Uznaná plocha množitelských porostů a uznané osivo, sadba v roce 2022

Skupina plodin	Uznaná plocha (ha)	Uznané osivo, sadba (t)
Obilniny	49 592	168 455
Trávy	9 266	6 106
Luskoviny	10 524	20 998
Jeteloviny	12 743	5 709
Jiné krmné plodiny	2 529	710
Olejniny a přádné rostliny	11 662	9 341
Celkem	96 316	211 319
Sadba brambor	2 180	48 977

Celková plocha uznaných množitelských porostů se v posledních pěti letech významěji nezměnila, ale snížil se podíl kukuřice na úkor olejin a přádných rostlin:

Tabulka: Vývoj uznané plochy množitelských porostů v letech 2018 až 2022 (ha)

Rok	Obilniny bez kukuřice	Kukuřice	Trávy	Luskoviny	Jeteloviny	Olejniny a přádné rostliny	Celkem bez sadby brambor	Sadba brambor
2018	52 907	631	9 778	7 889	14 547	9 536	95 288	2 444
2019	53 847	410	10 013	8 069	14 171	10 496	97 006	2 490
2020	52 759	155	10 121	10 771	12 210	11 497	97 513	2 542
2021	53 023	571	10 049	11 024	13 543	12 518	100 728	1 658
2022	49 052	540	9 266	10 524	12 743	11 662	93 787	2 180

Celkové množství uznaného osiva v posledních pěti letech mírně narůstá, a to zejména díky nárůstu množství uznaného osiva jetelovin:

Tabulka: Vývoj množství uznaného osiva, sadby v letech 2018 až 2022 (t)								
Rok	Obilniny bez kukuřice	Kukuřice	Trávy	Luskoviny	Jeteloviny	Olejniny a přadné rostliny	Celkem bez sadby brambor	Sadba brambor
2018	179 125	942	6 788	13 573	5 067	9 087	216 601	54 855
2019	171 444	1 045	6 721	13 546	5 286	7 585	205 626	55 315
2020	172 937	1 291	5 436	17 363	3 882	6 488	207 396	57 015
2021	169 614	1 744	7 685	20 008	4 835	10 031	213 917	52 743
2022	167 175	1 280	6 106	20 998	5 709	9 341	210 609	48 977

Nedílnou součástí procesu uznání osiva je testování vzorku osiva v semenářské laboratoři. Nejčastěji testovanými druhy byly opět obilniny, následované luskovinami a jetelovinami:

Tabulka: Počet analyzovaných vzorků od 1. 7. 2022 do 30. 6. 2023	
Skupina plodin	Počet vzorků
Obilniny, kukuřice	5 216
Trávy	1 279
Luskoviny a jeteloviny	1 965
Jiné krmné plodiny	174
Olejniny a přadné rostliny	1 264
Řepy	84
Zeleninové druhy	627
Ovocné druhy	21
Květiny, léčivky, jahodník	1
CELKEM	10 631
z toho: Mezinárodní certifikace	464
Kontrola osiva z jiné země původu	40
Informativní rozbor	929

Kontroly uznaného osiva před setím ve skladech vykonané v období od 1. 7. 2022 do 30. 6. 2023 přinesly celkem uspokojivé výsledky:

Tabulka: Kontrola uznaného osiva a sadby před setím ve skladech			
Druh osiva	Odebráno vzorků	Z toho nevyhovuje	% nevyhovujících vzorků
Ječmen ozimý	58	4	6,9
Ječmen jarní	152	3	2,0
Oves setý + oves nahý	43	11	25,6
Pšenice setá ozimá	230	12	5,2
Pšenice setá jarní	31	4	12,9
Tritikale	16	0	0
Žito ozimé	14	3	21,4
Kukuřice	18	1	5,6
Jeteloviny + trávy	22	2	9,1
Luskoviny	84	14	16,7
Olejniny a přadné rostliny	11	4	36,4
Ostatní	12	3	25,0
Celkem	691	61	8,8

Výsledky kontrol klíčivosti osiva zelenin v malospotřebitelských baleních s blížícím se koncem doby použitelnosti poukázaly na to, že této oblasti je potřeba nadále věnovat zvýšenou pozornost:

Tabulka: Kontrola osiva uvedeného do oběhu v malém balení		
Odebráno vzorků	Z toho nevyhovuje	% nevyhovujících vzorků
407	52	12,8

Zjišťování případných příměsí geneticky modifikovaného materiálu v konvenčním osivu nezachytily žádnou kontaminaci:

Tabulka: Kontrola osiva za účelem zjištění geneticky modifikovaných příměsí v osivu pocházejícím z jiných členských států EU a ze třetích zemí v roce 2022			
Druh	Počet analyzovaných vzorků	Výsledek analýzy	
		bez GM příměsí	s GM příměsí
Kukuřice	46	46	0
Řepka	14	14	0
Sója	5	5	0

Při kontrole zdravotního stavu sadby brambor bylo zjištěno 5 nevyhovujících případů:

Tabulka: Kontrola zdravotního stavu sadby brambor		
Počet kontrolovaných partií	Z toho nevyhovujících	% nevyhovujících vzorků
128	5	4

TRVALÉ KULTURY

Registry

Registr chmelnic

Vedením registru chmelnic je dle zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, pověřen ÚKZÚZ – Oddělení chmele a certifikace produktů v Žatci.

V registru jsou vedeny plochy chmelnic podle jednotlivých producentů, odrůd a způsobu využití v návaznosti na LPIS. V roce 2023 bylo registrováno 4 860 ha sklizňové plochy, což je oproti roku 2022 o 83 ha méně. Bylo provedeno 387 změn a vydáno 50 rozhodnutí ve správním řízení. Vedené plochy dle pěstitelů slouží k auditu požadavků SZIF pro administraci dotací. Výstupem jsou údaje o chmelařských polohách a oblastech pro ČSÚ a hlášení dle Prováděcího Nařízení Komise (EU) 2017/1185.

Registr vinic

Vedením registru vinic je dle zákona č. 321/2004 Sb., (zákon o vinohradnictví a vinařství) v platném znění pověřen ÚKZÚZ, Oddělení registru vinic ve Znojmě - Oblekovicích.

V registru jsou vedeny údaje o pěstitelích, vinicích, provozovnách výrobců, vyrobeném a zařazeném víně, obchodních zprostředkovatelích hroznů a vína, dovozech vína, zásobách vína a moštu, prodejnách se sudovým vínem, kontrolách, přestupcích a další údaje podle předpisů Evropské unie.

Prostřednictvím registru je spravován mimo jiné produkční potenciál ČR, přidělování povolení pro novou a opětovnou výsadbu vinic a další zákonná činnost.

Stav produkčního potenciálu révy dle níže uvedené tabulky je 18071,3264 hektarů.

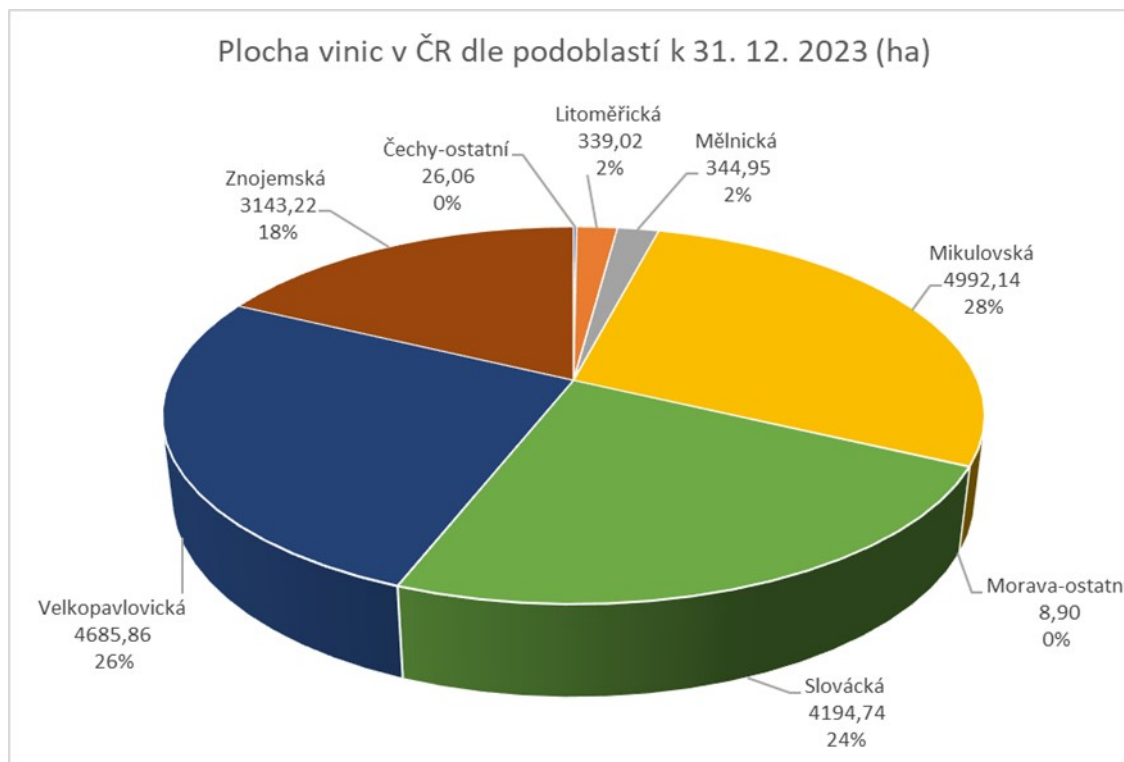
Produkční potenciál vinic k 31. 12. 2023 (v hektarech)

Povolení pro novou výsadbu		Využitelná plocha (v držení pěstitele)	161,67
Povolení pro opětovnou výsadbu		Využitelná plocha (v držení pěstitele)	69,33
Vyklučená plocha vinic		Využitelné na základě žádosti pěstitele	105,43
Osázená plocha vinic	K 31. 12. 2023		17 734,89
Celkem produkční potenciál	K 31. 12. 2023		18 071,33

V roce 2023 bylo vysázeno 296,2504 ha vinic, což je o 87,1311 ha méně než v roce minulém. Osázená plocha vinic je 17 734,8930 ha. Oproti roku 2022, kdy činila 17 884,9191 ha je nižší o 150,0261 ha.

Nejvíce vysazovanými odrůdami jsou bílé odrůdy. Pálava (43,37 ha), Tramín červený (26,45 ha) a Ryzlink rýnský (26,36 ha) z bílých odrůd; z modrých odrůd Merlot (14,49 ha). Z PIWI odrůd se nejvíce sázel Donauriesling (11,42 ha).

Plocha vinic v ČR dle podoblastí k 31. 12. 2023 (ha)

V roce 2023 byla stanovená kvóta pro přidělení povolení pro novou výsadbu ve výši 178,7 ha. Ve stanoveném termínu požádalo 72 pěstitelů o povolení výsadby na plochu 31,5 ha. V tomto roce nebyla kvóta naplněna, vyhověno bylo všem žadatelům.

K 31. 12. 2023 bylo v registru vinic vedeno 13 263 pěstitelů, což je o 469 méně než v roce 2022. Tento pokles byl způsoben vyřazením neaktivních subjektů z registru vinic. V roce 2023 bylo vydáno 4 209 rozhodnutí o vinicích. Z toho 602 z moci úřední. Na žádost pěstitele bylo vydáno 3 607 rozhodnutí, což je o 350 více než v roce 2022.

K 31. 12. 2023 bylo v LPIS vedeno 12 510 dílů půdních bloků s kulturou vinice o ploše 15 443,66 ha. To činí 0,43 % z výměry zemědělské půdy evidované v LPIS v ČR.

K 31.12.2023 je vedeno 1946 výrobců, tzn. o 61 víc než k 31.12.2022. Provozoven s výrobou produktů je 2236, což je o 64 více než k 31.12.2022.

Registr sadů

Registr sadů je na Oddělení trvalých kultur veden od roku 2005 podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů.

V RS jsou evidovány sady jak v konvenčním, tak i v ekologickém režimu pěstování, primárně určené pro tržní produkci ovoce o celkové výměře **12 696,57 ha z čehož 11 142,86 ha jsou sady intenzivní.**

Intenzivní ovocné sady podle ovocných druhů a ovocnářských oblastí 2023

Ovocný druh	Ovocnářská oblast							Celkem
	Střední Čechy	Jižní Čechy	Západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	
Angrešt	0,27	0,01	0,00	2,38	0,37	0,26	0,20	3,49
Broskvoň	34,06	0,05	0,00	8,81	7,18	95,98	3,26	149,34
Hrušeň	193,51	25,35	14,45	141,52	115,19	92,98	93,44	676,44
Hrušeň písečná	0,02	0,05	0,62	0,00	0,00	0,02	0,85	1,56
Jabloň	1 197,79	296,91	232,77	896,63	962,36	989,83	621,17	5 197,46
Maliník a ostružiník	21,94	0,02	0,00	0,00	4,20	0,00	2,38	28,54
Meruňka	44,96	1,15	0,44	41,27	32,98	505,93	13,34	640,07
Ořešák vlašský	27,69	0,03	7,04	10,28	3,03	0,62	0,61	49,30
Rybíz bílý	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03
Rybíz černý	26,34	13,85	13,01	82,00	66,40	2,67	140,80	345,07
Rybíz červený	7,24	40,20	0,00	62,83	53,41	34,50	77,28	275,46
Slivoň	118,88	133,14	34,32	102,89	247,19	771,81	439,87	1 848,10
Třešeň	179,91	56,82	23,97	119,79	180,29	83,02	46,24	690,04
Víšeň	410,69	141,54	3,05	166,13	179,70	184,49	39,45	1 125,05
Ostatní ovocné druhy	10,48	6,97	13,68	20,60	0,21	57,42	3,55	112,91
Celkem	2 273,81	716,09	343,35	1 655,13	1 852,51	2 819,53	1 482,44	11 142,86

Ostatní ovocné druhy: mandloň, jeřáb černý, jeřáb obecný, jeřáb oskeruše, bez černý, kdouloň podlouhlá, líska obecná, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloch peřenoklaný

Zdroj: (Registr sadů – ÚKZÚZ – k 11.1.2024)

Jak je zjevné z tabulky, tak největší koncentraci intenzivně pěstovaných sadů se nachází v oblasti Jižní Moravy s 2 819,53 ha, která je následována Středními Čechami s 2 273,81 ha, stejně jako v minulých letech. Z hlediska výměr jsou největší výsadby v rámci ovocnářství již tradičně výsadby jableň (5 197,46), následně slivoní (1 848,10 ha) a višň (1 125,05 ha).

Věková struktura hlavních ovocných druhů v ovocných výsadbách v ČR 2023

Ovocný druh	Neplodné výsadby	Začátek plodnosti	Plná plodnost	Staré výsadby	Celkem
Angrešt	0,14	1,43	1,61	0,29	3,47
Broskvoň	10,12	4,9	36,61	97,7	149,33
Hrušeň	19,79	61,86	233,78	361	676,43
Hrušeň písečná	0,02	0,62	0,84	0,08	1,56
Jabloň	41,36	348,92	2 143,07	2 664,11	5 197,46
Meruška	21,38	77,19	394,08	147,43	640,08
Rybíz bílý	0	0	0,03	0	0,03
Rybíz černý	38,61	30,84	83,59	192,03	345,07
Rybíz červený	16,95	5,38	27,05	226,07	275,45
Slivoň	140,12	218,76	1 038,77	450,43	1848,08
Třešeň	40,97	87,2	441,69	120,18	690,04
Višeň	17,12	167,52	519,86	420,52	1125,02
Celkem	346,58	1 004,62	4 920,98	4 679,84	10 952,02

Zdroj: (Registr sadů – ÚKZÚZ – k 11.1.2024)

*dosud nebylo ukončeno uznávací řízení—data jsou nekompletní

Jak vidíme, tak věková struktura hlavních ovocných druhů v produkčních výsadbách není stále ideální. Zejména u jableň se přestalo z důvodů slabého odbytu stolního ovoce vysazovat. Z tohoto důvodu je velmi malý podíl výsadeb, které jsou v první a druhé skupině a měly by do budoucna nahradit výsadby ve čtvrté kategorii, tudíž výsadby přestárlé.

Certifikace rozmnožovacího materiálu

V roce 2023 bylo přijato 583 žádostí o uznání rozmnožovacího materiálu chmele, révy a ovocných rodů a druhů a oznámení o rozsahu výroby rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů.

V případě uznávaného rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů dle certifikačního schématu to představuje 8 264 množitelských porostů a v případě konformního rozmnožovacího materiálu (tzv. CAC materiál) bylo přihlášeno 13 249 množitelských porostů.

Množitelských porostů přihlášených o uznání rozmnožovacího materiálu révy bylo v loňském roce přijato 712.

Certifikovaných množitelských porostů chmele bylo přihlášeno 170 a standardních množitelských porostů chmele bylo 25.

Z dat evidovaných v registru množitelských porostů a rozmnožovacího materiálu je zřejmé, že u druhů, které jsou nejvíce vysazovány v produkčních sadech v rámci restrukturalizace, stále převažuje podíl matečných rostlin vycházejících z certifikačního schématu. Díky aktivitě školkařů se podařilo nastartovat trend rozšíření nabídky tohoto materiálu.

V případě druhů, kterých výpěstky jsou vyráběny zejména za účelem prodeje drobným hobby pěstitelům, je znatelný opačný trend. Jedná se zejména o drobné ovoce, jako jsou rybíz či angrešt, v případě borůvek jde o stoprocentní zastoupení CAC materiálu. Do dalších let si budeme muset zvyknout, že budou výpěstky starších odrůd a pro profesionální produkci ovoce méně významné, dostupné pouze v kategorii CAC.

Vyprodukované množství výpěstků k expedici ve 4-letém porovnání

Druh	Rok			
	2020	2021	2022	2023
Angrešt	257 413	217 471	357 772	275 566
Broskvoň	86 694	83 398	119 271	95 006
Brusnice sp.	1 632 062	1 903 766	1 662 978	1 108 898
Hrušeň	203 898	221 789	215 508	204 548
Jabloň	1 465 634	1 288 554	1 298 786	1 300 040
Jahodník	12 569 185	10 231 255	7 390 788	10 603 817
Kaštanovník jedlý	0	1 000	1 125	2 125
Kdouloň	3 765	4 776	4 402	3 202
Líska obecná	114 063	257 356	510 772	148 512
Maliník	260 819	446 244	693 148	341 247
Mandloň	4450	12 686	9 902	5 473
Meruňka	183 471	187 733	174 810	147 132
Meruzalka zlatá – plodová	210	400	3 200	120
Myrobalán – plodový	831	1 350	1 986	86 567
Ořešák vlašský	129 517	121 351	103 784	25 328
Ostružiník	19 177	29 977	91 781	5 734
Prunus x (mezidruhoví kříženci)	751	8 515	4 652	112
Ribes x (mezidruhoví kříženci)	24 774	35 326	44 422	1 051
Rubus x (mezidruhoví kříženci)	23 420	13 531	45 781	27 207
Rybíz bílý	85 716	84 847	99 668	7 242
Rybíz černý	146 248	170 228	220 110	65 996
Rybíz červený	257 888	262 580	334 713	187 158
Slivoň švestka	318 524	343 841	368 082	292 192
Slivoň vrbová (japonská)	754	729	1 397	299 445
Třešeň	168 503	189 577	166 701	159 207
Višeň	67 937	64 632	46 273	42 871
Réva vinná	403 007	321 113	318 100	138 332*
Chmel otáčivý	1 419 353	1 456 485	1 057 081	1 186 852
CELKEM	19 848 064	16 504 025	13 925 539	16 760 980

Zdroj: (Registr množitelských – ÚKZÚZ – k 8. 2. 2024)

*dosud nebylo ukončeno uznávací řízení – data jsou nekompletní

V roce 2023 došlo opět k výraznému meziročnímu navýšení celkové školkařské produkce, zejména díky nárůstu produkce kontejnerované sadby jahodníku. Naopak u sadby většiny dalších ovocných druhů došlo oproti minulému roku k většímu či menšímu poklesu produkce. Z dlouhodobého hlediska je produkce spíše ustálená.

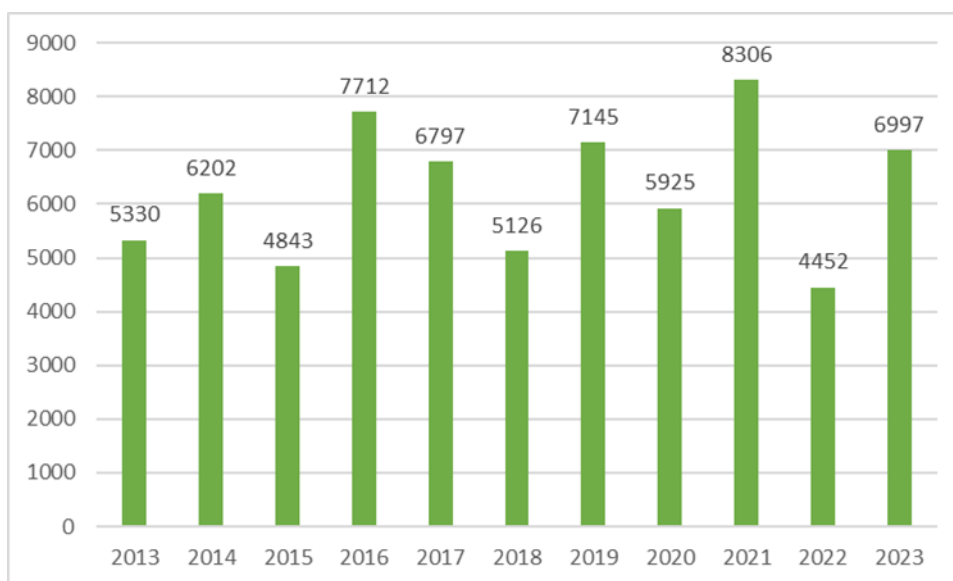
Certifikace produkce chmele

Sklizeň chmele v roce 2023 byla mírně nadprůměrná, s celkovou produkcí chmele 6 997,47 t a průměrným výnosem 1,44 t z hektaru. Ve srovnání s ročníkem 2022 došlo ke zvýšení produkce chmele o 2545,13 t (v roce 2022 bylo sklizeno 4452,34 t), což je meziroční nárůst o 57,16 %.

V certifikační sezóně 2022/2023 (od 1.8.2022 – 31.7.2023) bylo podáno 432 žádostí o ověření chmele a chmelových produktů. Ověřeno bylo 4 814 t chmele a chmelových produktů, což je o 43,76 % méně než v certifikační sezóně 2021/2022, a bylo vydáno 1 500 certifikátů - ověřovacích listin.

Pro kontrolu dodržování minimálních kvalitativních požadavků chmele pro certifikaci dle Nařízení Komise (ES) č. 1850/2006 bylo odebráno 47 vzorků z plánovaných 50 vzhledem k nízké sklizni v roce 2022.

Sklizeň chmele v tunách

Certifikace konzumních brambor v režimu kvality Q CZ

Certifikační orgán (Oddělení chmele a certifikace produktů) ve třetím roce čtyřletého certifikačního cyklu vydal 12 žadatelům celkem 17 certifikátů, z toho 12 certifikátů pro produkt B1 (konzumní brambory vyprodukované v režimu kvality Q CZ), 4 certifikáty pro produkt B2/1 (konzumní brambory zabalené a upravené) a 1 certifikát pro produkt B2/2 (konzumní brambory zabalené).

ODCHRANA PROTI ŠKODLIVÝM ORGANISMŮM

Rostlinolékařská opatření proti šíření škodlivých organismů rostlin

Monitoring a průzkum výskytu škodlivých organismů

Inspektoři terénní inspekce ÚKZÚZ sledovali v roce 2023 více než 200 druhů škodlivých organismů (ŠO) rostlin; přes 150 druhů běžných a přes 80 druhů karanténních a jiných rizikových ŠO. V roce 2023 bylo provedeno více než 81 000 pozorování běžných ŠO a téměř 5 000 detekčních průzkumů na karanténní a jiné rizikové ŠO.

Množství provedených pozorování výskytu ŠO podle komodit v roce 2023

V roce 2023 se pokračovalo v detekčním průzkumu výskytu těch karanténních a jiných rizikových ŠO, pro které fyto-sanitární předpisy EU stanovují povinnost provádět průzkum každoročně. Patří sem jednak tzv. prioritní škodlivé organismy jako např. háďátko borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*) nebo bakterie *Xylella fastidiosa*, jednak organismy podléhající specifickým opatřením EU jako např. Tomato brown rugose fruit virus nebo bakterie *Ralstonia solanacearum*. Do této skupiny se řadí 34 ŠO. Z ostatních karanténních a jiných rizikových ŠO regulovaných předpisy EU bylo po vyhodnocení ÚKZÚZ vybráno 227 ŠO, pro které je důvodné provádět v ČR průzkum. V souladu s předpisy EU je průzkum těchto ŠO nastaven tak, aby každý ŠO byl sledován nejméně jednou v rámci tzv. víceletého programu průzkumu. Pro ČR zpracoval ÚKZÚZ tento program pro sedmileté období od roku 2023 do roku 2029. V roce 2023 detekční průzkum zahrnoval, kromě zmíněných 34 ŠO, dalších 52 karanténních ŠO; pozornost byla zaměřena na ŠO vázané na ovocné dřeviny, révu vinnou a na lesní a okrasné listnaté dřeviny. Průzkum všech 86 ŠO byl podpořen finančním příspěvkem EU.

Výskyt viru Tomato brown rugose fruit virus, proti jehož zavlékání a rozšiřování jsou v EU nařízena zvláštní opatření, byl potvrzen na čtyřech nových lokalitách. Výskyt karanténní bakterie *Ralstonia solanacearum* byl potvrzen v 7 vzorcích říční vody. Jednalo se o nové i opakované výskyty.

V roce 2023 proběhly průzkumy ve třech vymezených územích s výskytem fytoplazmového žlutnutí révy (*Grapevine flavescence dorée phytoplasma*). V jednom území nepotvrdily průzkumy fytoplazmové žlutnutí révy již druhou vegetační sezónu v řadě, proto se toto vymezené území ruší a daná oblast je považována za prostou tohoto ŠO. Ve zbývajících dvou vymezených územích se výskyt fytoplazmového žlutnutí révy potvrdil, proto zde budou průzkumy prováděny i v dalších letech.

V roce 2023 přijal ÚKZÚZ oznámení z Německa a Nizozemska, že do České republiky byly dodány zásilky rostlin podezřelé z výskytu karanténních háďátek *Meloidogyne enterolobii*, *Hirschmanniella caudacrena* a bakterie *Xylella fastidiosa*. Inspektoři ÚKZÚZ proto dohledávali rostliny u dotčených odběratelů. Výskyt háďátka *Meloidogyne enterolobii* byl potvrzen na jedné dohledané rostlině fíkovníku maloplochého *Ficus microcarpa*, která byla následně zničena.

Rozsah a výsledky detekčních průzkumů vybraných karanténních škodlivých organismů rostlin v roce 2023

Škodlivý organismus rostlin	Počet průzkumů	Počet vzorků	Počet pozitivních vzorků
<i>Agrilus anxius</i>	403	1	0
<i>Agrilus planipennis</i>	405	1	0
<i>Anoplophora glabripennis</i>	699	6	0
<i>Anoplophora chinensis</i>	611	1	0
<i>Aromia bungii</i>	432	0	0
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	463	221	0
<i>Clavibacter sepedonicus</i>	125	2332 ¹⁾	0
<i>Cryphonectria parasitica</i>	77	2	0
<i>Epitrix</i> spp.	274	0	0
<i>Globodera pallida</i>	447	462	0
<i>Globodera rostochiensis</i>	447	462	0
<i>Fusarium circinatum</i>	402	8	0
<i>Grapevine flavescence dorée phytoplasma</i>	192	332	8
<i>Synchytrium endobioticum</i>	176	132	0
<i>Ralstonia solanacearum</i>	212	683 ²⁾	7
<i>Tomato brown rugose fruit virus</i>	142	186	2
<i>Xylella fastidiosa</i>	1429	342	0

¹⁾ Oproti Výroční zprávě za rok 2022 byly do tabulky za rok 2023 přidány vzorky hlíz odebrané ze všech partií tuzemského rozmnožovacího materiálu bramboru a otestované ve Výzkumném ústavu bramborářském Havlíčkův Brod, s.r.o. (2172 vzorků).

²⁾ Oproti Výroční zprávě za rok 2022 byly do tabulky za rok 2023 přidány vzorky hlíz odebrané z partií tuzemského základního rozmnožovacího materiálu bramboru a otestované ve Výzkumném ústavu bramborářském Havlíčkův Brod, s.r.o. (447 vzorků).

Srovnání rozsahu činností spojených se sledováním výskytu škodlivých organismů (ŠO) rostlin za období 2021–2023

Činnost/ rok/ počet	2021	2022	2023
Provedená pozorování výskytu ŠO	76 532	76 541	81 379
Detekční průzkumy ŠO	5 451	4 884	4 726

Kontroly a opatření v oblasti škodlivých organismů rostlin

V roce 2023 provedli inspektoři terénní inspekce ÚKZÚZ 3 819 kontrol v rámci rostlinolékařského dozoru nad dodržováním rostlinolékařských povinností v oblasti ochrany před šířením škodlivých organismů rostlin, z toho v sedmi případech byla zjištěna závada.

Počet rostlinolékařských kontrol v letech 2021–2023			
Činnost/ rok/ počet kontrol	2021	2022	2023
Kontroly v rámci provádění rostlinolékařského dozoru	3 024	3 261	3 819

V návaznosti na výsledky rostlinolékařských kontrol bylo v roce 2023 dle zákona o rostlinolékařské péči uloženo 9 úředních opatření a nařízeno či zrušeno 35 mimořádných rostlinolékařských opatření formou rozhodnutí ve správním řízení a formou Nařízení ÚKZÚZ blíže neurčenému množství osob. Největší počet opatření byl v roce 2023 vydán z důvodu výskytů původce *Grapevine flavescence doreé phytoplasma* (GFDP).

Počet nařízených mimořádných rostlinolékařských opatření v letech 2021–2023			
Činnost/ rok/ počet MRO	2021	2022	2023
Hraboš polní (<i>Microtus arvalis</i>)	23	-	-
Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV)	75	4	3
<i>Ralstonia solanacearum</i>	1	1	2
<i>Globodera rostochiensis</i>	1	2	1
<i>Globodera pallida</i>	-	1	-
<i>Cotton leaf curl Gezira virus</i>	-	1	-
<i>Grapevine flavescence doreé phytoplasma</i>	-	19	6
<i>Cryphonectria parasitica</i>	-	1	-

PŘÍPRAVKY NA OCHRANU

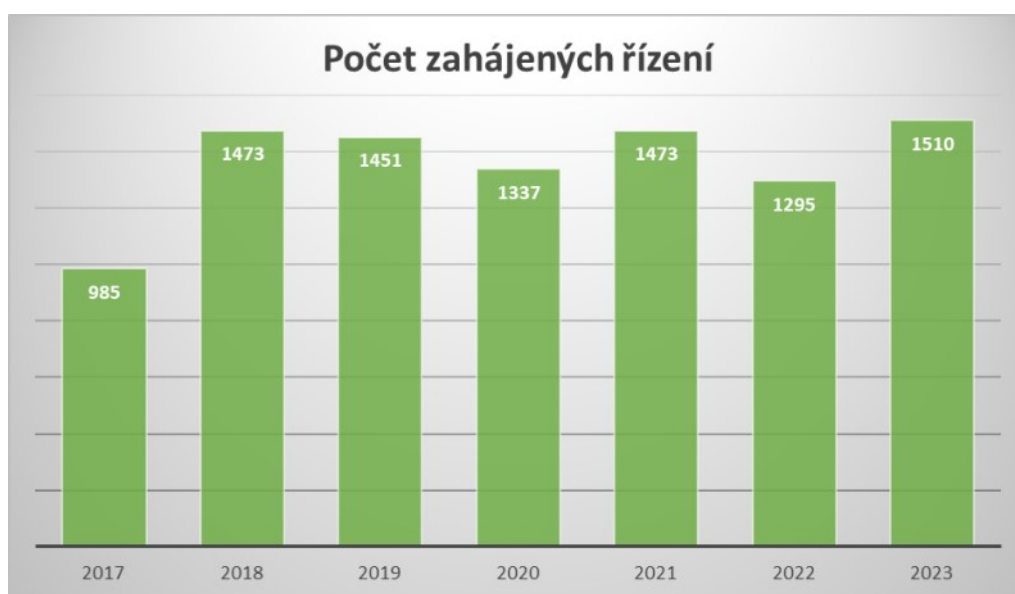
PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN (POR)

Povolování POR

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v České republice prodáván a používán, musí být, stejně jako ve všech ostatních zemích Evropské unie, povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

V roce 2023 se celkový počet podaných žádostí o povolení, změnu nebo obnovu povolení přípravku zvýšil o 16 % oproti roku 2022 a dosáhl tak dosud nejvyššího počtu po vstupu ČR do EU. I v případech náročných na kapacitu hodnotitelského úseku, což zahrnuje zejména hodnocení, která Česká republika prováděla jako zpravodajský stát i pro další země Střední zóny, došlo k obdobnému zvýšení.

Nízký počet žádostí o povolení nového pomocného prostředku v roce 2022 i 2023 (v obou letech podány pouze 2 žádosti) je dán využíváním nařízení EP a Rady 2019/515 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008, pod které lze pomocné prostředky spadající pod § 54 zákona č. 326/2004 Sb. zahrnout.

V důsledku vývoje nových odborných metodik, připravovaných Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) bude vzrůstat vnitřní pracnost a náročnost hodnocení jednotlivých oblastí POR. Proto bude třeba zajistit dostatečnou personální kapacitu v jednotlivých členských zemích, včetně České republiky, aby bylo zejména možno zajistit včasné posouzení účinných látek v procesu obnovy jejich schválení. Komise od roku 2021 pracuje na zjednodušení procesu uvádění na trh POR na bázi nízkorizikových a nechemických látek. Ty ale v současné době tvoří jen velmi malý podíl z celkového počtu podaných žádostí.

Od 1. července 2023 začala být aplikována novela zákona č. 324/2004. Tato novela při vzájemném uznávání povolení z téže zóny zavedla pro ÚKZÚZ povinnost převzít závěry hodnocení a opatření k ochraně lidského zdraví bez posouzení ze strany resortu zdravotnictví. Nová úprava přinesla zvýšený počet podnětů k povolení ze strany zemědělské praxe, který se patrně bude i v roce 2024 zvyšovat.

Kontrola uvádění POR na trh

Předmětem je zejména kontrola plnění povinností distributorů POR a kontrola složení, označování a balení POR. V roce 2023 bylo v rámci ČR odebráno 45 vzorků POR k laboratorním analýzám. Inspektoři Odboru kontroly zemědělských vstupů v roce 2023 provedli 725 kontrol distributorů POR. Porušení požadavků bylo zjištěno u 149 kontrol. Při kontrolách bylo vydáno celkem 8 písemných opatření k nápravě.

Tabulka: Kontroly uvádění POR na trh 2023

	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly výroby, uvádění POR na trh (distribuce) a jejich označování, balení a propagace	711	725	149

**plánované, následné, mimořádné (na podnět), •porušen minimálně jeden požadavek, včetně marginálních závad*

Kontrolní testování aplikační techniky

Kontrolní testování (KT) spočívá v přezkoumání způsobilosti profesionálních zařízení pro aplikaci přípravků (ZAP) pro správnou aplikaci POR a je prováděno provozovny KT jejichž seznam je dostupný na webu ÚKZÚZ. V roce 2023 bylo vydáno 1 stanovisko za účelem vydání koncesní listiny pro provádění KT a bylo provedeno 12 kontrol stávajících provozoven KT. Kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT, používání odpovídajících zkušebních pomůcek a vedení evidence zařízení podrobených KT.

Obrázek: KT ZAP pro polní plodiny (autor - Tomáš Jedlička)

Registr POR a registr distributorů POR

Na webových stránkách ÚKZÚZ je dostupný tzv. „Registr přípravků na ochranu rostlin“, který zpřístupňuje veřejnosti data týkající se povolených přípravků, a tzv. „Registr distributorů přípravků“, což je seznam subjektů a jejich provozoven, kde mohou zemědělci a další uživatelé získávat přípravky určené pouze pro profesionální uživatele. V registru je zapsáno cca 300 distributorů.

Kontroly nakládání s přípravky na ochranu rostlin

Kontroly u profesionálních uživatelů POR a PP provádí ÚKZÚZ nejen podle plánů kontrolní činnosti pro daný rok, ale také na základě zaslaných podnětů zejména v souvislosti s prošetřováním úhynů včel, suchozemských obratlovců, zasažením necílové plochy při aplikaci POR a podezřením z nesprávné aplikace POR.

Kontroly nakládání s POR a PP u profesionálních uživatelů jsou zaměřeny zejména na níže uvedené oblasti:

- Dodržování požadavků na skladování POR a PP.
- Používání POR, PP, které jsou povoleny ÚKZÚZ.
- Používání POR, PP do povolené plodiny, popř. k účelu, který je ÚKZÚZ povolen.
- Používání POR, PP tak, aby nebylo překročeno dávkování POR, PP.
- Používání POR v souladu s požadavky na ochranu zdraví lidí, zdrojů pitné vody, včel, zvířete, vodních a dalších necílových organismů.
- Dodržování požadavků na vedení záznamů o použitých POR a PP.
- Nakládání s POR osobou odborně způsobilou.
- Dodržování požadavků v souvislosti s používáním ZAP.

S ohledem na nové období Společné zemědělské politiky (SZP) jsou od roku 2023 požadavky podmíněnosti rozděleny do dvou Podoblastí EU (vycházející ze dvou právních předpisů EU), a proto byly prováděny kontroly požadavků na používání POR v rámci kontroly typu PPH 7 a požadavky na skladování POR, ZAP a nakládání s POR odborně způsobilou osobou v rámci kontroly typu PPH 8. Před účinností nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, byly do konce března 2023 realizovány kontroly typu PPH 10.

Tabulka: Kontroly nakládání s přípravky na ochranu rostlin u profesionálních uživatelů v roce 2023

Typ kontroly	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly podmíněnosti PPH 10	0	3	1
Kontroly podmíněnosti PPH 7	310	325	12
Kontroly podmíněnosti PPH 8	310	314	3
Národní kontroly PPH 10	78	84	2
Národní kontroly PPH 7	385	473	2
Národní kontroly PPH 8	324	410	0

*plánované, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

V roce 2023 bylo provedeno 325 kontrol podmíněnosti PPH 7, z toho 310 plánovaných (řádných) a 15 mimořádných. Z celkového počtu 325 kontrol podmíněnosti PPH 7 bylo zjištěno porušení požadavků pro používání POR při 12 kontrolách, z toho v 9 případech porušení požadavků PPH 7. U řádných kontrol podmíněnosti PPH 7 bylo zjištěno porušení požadavků při pěti kontrolách. V rámci kontrol podmíněnosti PPH 7 (řádných a mimořádných) bylo zaznamenáno nejčastější porušení požadavku PPH 7.1, 7.2 a 7.10, mimo požadavky PPH 7 bylo zjištěno porušení národních požadavků při 5 kontrolách. Do kontrol se závadou byla započítána i zmařená kontrola kontroly podmíněnosti PPH 7 (porušení požadavků jak PPH 7, tak národních požadavků).

Dále bylo provedeno 314 kontrol podmíněnosti PPH 8, z toho plánovaných 310 a 4 mimořádné. Z celkového počtu 314 kontrol podmíněnosti PPH 8 bylo zjištěno porušení požadavků souvisejících se skladováním POR při 3 kontrolách.

V roce 2023 bylo provedeno celkem 967 národních kontrol (NK) PPH 7, PPH 8 a PPH 10 u žadatelů i nežadatelů o dotace, z toho 787 plánovaných. V rámci čtyř mimořádných NK bylo zjištěno porušení povinností při nakládání s POR.

Mezi nejčastější závady, které byly zjištěny při kontrolách (národních a podmíněnosti), patřilo použití nepovoleného POR, použití POR mimo povolený rozsah použití (tj. použití POR do nepovolené plodiny), nedodržení požadavků při použití přípravku se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku a skladování přípravků pro profesionální uživatele získaných od neregistrovaného distributora.

V roce 2023 bylo provedeno celkem 50 kontrol Profesionálních zařízení pro aplikaci přípravků (ZAP) při používání POR na pozemku a nebylo zjištěno žádné porušení povinností při nakládání s POR. Kontroly byly provedeny jak s odběrem, tak bez odběru vzorku.

Odborná způsobilost pro nakládání s POR

ÚKZÚZ zajišuje v souladu se zákonem č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen “zákon”) konání zkoušek odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin. ÚKZÚZ ve spolupráci s místně příslušnými orgány ochrany veřejného zdraví v rámci těchto zkoušek ověřuje znalosti a vydává „Osvědčení o odborné způsobilosti II. a III. stupně“. S novelou zákona, jež nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2023, došlo ke změně v osvědčování II. stupně odborné způsobilosti, kdy nově osvědčení vydává ministerstvem zemědělství pověřené vzdělávací zařízení, které zároveň zajišťuje po dohodě s ÚKZÚZ a místně příslušnými orgány ochrany veřejného zdraví konání zkoušek stanovených pro získání osvědčení druhého stupně.

V roce 2023 ÚKZÚZ uspořádal 136 zkoušek, během kterých bylo vyzkoušeno celkem 1304 žadatelů, z toho 1067 žadatelů o II. stupeň a 237 žadatelů o III. stupeň odborné způsobilosti. Na základě vykonané zkoušky bylo v roce 2023 vydáno 1300 „Osvědčení II. a III. stupně“.

Na webových stránkách ÚKZÚZ je k dispozici „Registr držitelů osvědčení o odborné způsobilosti osob pro nakládání s přípravky II. a III. stupně“

Registr držitelů odborně způsobilých osob (e-agri)

ÚKZÚZ se podílí mimo jiné i na digitalizaci státní správy. Jako jeden z prvních projektů se podařilo zrealizovat nový moderní modul informačního systému odborně způsobilých osob (SOM OZO), který bude mimo jiné určený pro samoobslužnou obsluhu koncových uživatelů/žadatelů o získání platného osvědčení odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin, a to všech tří stupňů.

Statistika spotřeby POR

Inspektoři ÚKZÚZ prováděli sběr a zpracování dat o spotřebě POR za kalendářní rok 2023 od 3 593 subjektů vybraných Českým statistickým úřadem (ČSÚ) pro 19 zemědělských plodin. Data o spotřebě POR slouží ke zpracování statistiky spotřeby POR pro účely Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Českého statistického úřadu (EUROSTAT), Českého hydrometeorologického ústavu a pro účely poskytování informací na žádost držitelů povolení POR, KHS, obcím atd. Data jsou následně zveřejňována na webových stránkách ÚKZÚZ. <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/pripravky-na-or/ucinne-latky-v-por-statistika-spotreba/spotreba-pripravku-na-or/>

DOVOZ A VÝVOZ

Činnost Odboru dovozu a vývozu

Náplň činnosti odboru se oproti předcházejícímu roku nezměnila. Nadále provádí činnosti spojené se zamezením šíření škodlivých organismů v rámci mezinárodního obchodu a veškerou činnost spojenou s udělováním oprávnění nad provozovateli zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobců dřevěných obalů. Samozřejmě se odbor zaměřuje i na detekci nových škodlivých organismů a spolupracuje na vyhodnocení jejich rizika pro Českou republiku a realizuje osvětu ve věci zamezení zavlékání škodlivých organismů.

Místa výkonu činnosti odboru se rozšířila o nové pracoviště v Trutnově. Po delší době bylo posíleno pracoviště v Praze, které zajišťuje kontroly zásilek v celních skladech a došlo k úpravě provozní doby na letišti v Praze. Ostatní pracoviště a jejich provozní režim zůstal beze změn.

Činnost odboru lze rozdělit do dvou kategorií. Jednou kategorií je činnost, kterou nelze plánovat a je závislá na aktivitách v mezinárodním obchodu, a to nejen agrárním. Sem spadají činnosti spojené s vystavováním rostlinolékařských a předvývozních osvědčení, dovozní fytosanitární kontrola zásilek a činnosti spojené s udělováním oprávnění žadatelům, kteří provozují zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobci dřevěného obalového materiálu. Veškeré tyto činnosti jsou zpoplatněny. Druhou skupinou jsou plánované dozorové kontroly zásilek ze třetích zemí, které jsou dováženy na dřevěném obalovém materiálu a kontroly oprávněných provozovatelů.

Dalšími činnostmi jsou kontroly vyvážených komodit v místech pěstování (semenářské porosty), výroby, skladování, zpracování, nakládky a expedice, realizace školení, prezentací, osvětová činnost, dojednávání možnosti vývozu komodit do třetích zemí, spolupráce s Celní správou, MZe, MŽP a dalšími orgány státní správy a další činnosti.

U dovozních kontrol došlo k plnému propojení systému TRACES NT a informačních systémů Celní správy. Bylo vydáno několik doplňujících nebo nových předpisů týkajících se dovážených zásilek rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů. V rámci systému TRACES NT bylo provedeno mnoho dalších úprav, byla zavedena kontrola povinné registrace dovozců, plně zaveden systém pro kontrolu zásilek spadajících do ekologické produkce a byly doplněny některé další kontrolní body (BCP).

Vlastní dovozní kontrola je zaměřena na zamezení zavlékání především stanovených škodlivých organismů a splnění dalších dovozních fytosanitárních podmínek. V roce 2023 došlo k výraznějšímu rozšíření příjmu rostlinolékařských osvědčení v elektronické podobě (ePhyto), pro všechny inspektory byl zaveden tzv. eSeal pro digitální podepisování vydaných dokladů o výsledcích dovozních kontrol a ePhyto. Celý proces dovozních kontrol je plně digitalizovaný. Na úrovni EK ČR navrhla i úpravu systému TRACES NT se začleněním předvývozních osvědčení do tohoto systému s ohledem na zamezení falzifikací tohoto dokladu.

Česká zemědělská produkce se dobře uplatňovala na světových trzích, v posledních dvou letech je však patrný propad agrárního obchodu ve vztahu k zemím mimo EU. Vývoz byl, jako v roce 2022, omezen na několik významných komodit, které tvoří 70 % všech vyvážených zásilek. Nejvýznamnější zastoupení mělo dřevo, ať již surové kmeny či zpracované dřevo, osivo polních i speciálních plodin, rostlinné suroviny pro potravinářský průmysl a zpracované potraviny.

Ostatní komodity netvoří ani 1/3 vyváženého objemu zásilek. Nejmenší podíl poté zaujímají rostliny k pěstování (111 zásilek), ať již se jedná o školkařský materiál nebo okrasné rostliny a zásilky určené pro potřebu fyzických nepodnikajících osob. Větší podíl zaujímá vývoz akvarijních rostlin, kde se ČR stává významným producentem této komodity.

Na úseku vývozu zásilek do zemí mimo EU došlo k dalšímu snížení počtu odbavených zásilek u dřeva. Vývoz se realizoval do více zemí, ale hlavní část vývozu směřovala do Číny. U ostatních zásilek byl vývoz srovnatelný s předcházejícími roky. Vývozce může podat elektronickou verzi žádosti o vystavení mezinárodních dokladů pro vývoz přes portál eAgri, resp. „Portál farmáře“. V roce 2023 byla dokončena i digitalizace oblasti zpoplatnění, včetně automatizovaného vystavování faktur za provedené odborné úkony. Plně se osvědčila i možnost platby předem za správní poplatky, tento systém vývozci využívají ve stále větším rozsahu (60%). Je tak možné uhradit veškeré poplatky za prováděné odborné úkony převodem, a to bez ohledu, kterému inspektoru byla žádost podána, a z kterého místa je komodita vyvážena. V blízké budoucnosti bude umožněna platba i přes platební bránu ÚKZÚZ, což opět zvýší komfort platby a do jisté míry omezí i neuhrazení poplatků.

Pokrok byl zaznamenán i v oblasti vydávání e-Phyto, kdy je ÚKZÚZ schopen vydávat tento doklad do zemí, které ho přijímají. V roce 2023 již všichni inspektoři disponovali tzv. eSeal, mohli tak digitálně podepisovat veškeré vydané doklady. V roce 2024 již počítáme s tím, že nabídneme vývozci možnost vystavení e-Phyto do států, které to budou umožňovat. Předpokládáme, že k náběhu dojde v 1. pololetí 2024. V současné době nadále fungují oba systémy souběžně, tj. je vystavován klasický doklad a souběžně i jeho digitální forma.

Další důležitou činností bylo zpracování podkladů a materiálů k uplatnění agrární produkce ČR na zahraničních trzích. Tato činnost je pro ČR, jako pro exportně zaměřenou zemi, velmi významná. Bohužel však dochází k malým posunům k povolení dovozu české produkce na zahraniční trhy, v některých případech jsou i případy dlouhodobě zablokovány. Je zde nutné zmínit i fakt, že čeští vývozci (pěstitelé) nejsou schopni ve většině případů uskutečnit dodávky do třetích zemí, i když jsou podmínky pro vývoz vyjednány. Nadále byla prováděna osvěta a propagace činnosti směrem k odborné i laické veřejnosti, i když tato oblast byla s ohledem na nárůst jiných činností do jisté míry upozaděna. Podařilo se zcela přepracovat a aktualizovat webové stránky, které se týkají dovozu a vývozu komodit. Informace jsou přehledněji strukturované, lehce dohledatelné a průběžně jsou doplňovány o aktuálních změnách, vč. záhytů škodlivých organismů. Pro rok 2024 počítáme s dalším rozvojem a využitím nových funkcionalit webu.

Co se týká opravňování subjektů, které provozují zařízení k hubení škodlivých organismů a označují dřevo, dřevěný obalový materiál a jiné předměty v souladu se standardem ISPM č. 15, bylo oprávněno opět několik desítek nových subjektů. Rovněž se v plném rozsahu prováděla povinná dozorová činnost a řešení zjištěných závad.

Dovozní rostlinolékařská kontrola

Vstupní místa pro kontroly zásilek spadajících pod rostlinolékařskou kontrolu jsou letiště Praha, Brno a Ostrava a pro poštovní zásilky pouze vylívací pošta Praha. Ostatní zásilky vstupují přes vstupní místa v jiných členských státech EU. Pokud o to dovozce požádá, nebo usoudí fytoslužba vstupujícího státu, že je vhodné kontrolu provést v místě vykládky, tak jsou zásilky poukazovány ke kontrole do ČR. Poměr mezi zásilkami vstupujícími přes vstupní místa a zásilkami směřujícími do místa vykládek je cca 80:20. Tato praxe platí především pro vstupní místa v Německu, ale i Polsku a Slovensku. Na všech letištích se ve spolupráci s Celní správou provádí i namátkové kontroly osob v cestovním styku a v omezeném počtu i kontroly vstupujících zásilek, které nepodléhají povinné fytosanitární kontrole. V případě zjištění nelegálně dovážených rostlin a rostlinných produktů je cestující vyzván k odložení tohoto materiálu do připravených kontejnerů a ÚKZÚZ obdrží hlášení o zachyceném množství rostlin a rostlinných produktů. Provozní doba pracoviště Fytokaranténní inspekce Praha byla v roce 2023 upravena, a to tak, že byla zkrácena provozní doba v pracovní dny a rovněž byla upravena i víkendová provozní doba, což reflektovalo na aktuální situaci a pravidelné cargo linky.

Dovozní kontrola byla prováděna v 80 % případů ve vstupních místech České republiky, část zásilek byla odbavována ve schválených místech, kam zásilky směřovaly ze vstupních míst EU. Důvodem bylo provedení detailních dovozních kontrol a odběry vzorků. Místa jsou schválena přímo u dovozců (control point), pro dřevěný obalový materiál jsou nadále využívány veřejné místa pro kontroly zásilek, jde především o celní prostory. V průběhu roku bylo několik míst schváleno a zapsáno do systému TRACES NT. Jednalo se o prostory pro kontroly dřevěného obalového materiálu, osiv, zásilek ovoce a zeleniny. Nadále počítáme s rozšiřováním počtu těchto míst.

Tabulka: Schválená místa pro kontrolu zásilek v ČR

AGROKOP HB s.r.o.	osivo
AK machine, s.r.o.	mechanizace
ALBI ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.	osivo
BOHEMIASEED, spol. s r.o.	osivo
Bylinky s.r.o.	rostliny
Cargo-partner ČR s.r.o.	dřevěné obaly
Commexim Group a.s.	dřevo
Cronimo, s.r.o.	mechanizace
CÚ pro hlavní město Prahu, pracoviště Uhřetěves, Podleská 926, Praha 10	dřevěné obaly
CÚ pro Jihočeský kraj, Kasárenská 6, 370 21 České Budějovice	dřevěné obaly
CÚ pro Jihočeský kraj, pracoviště Strakonice, Heydukova 1111, Strakonice	dřevěné obaly
CÚ pro Jihomoravský kraj, Řípská 9, Brno - Slatina	dřevěné obaly
CÚ pro Moravskoslezský kraj, pracoviště Frýdek Místek, Slezská 765, Frýdek Místek	dřevěné obaly
CÚ pro Moravskoslezský kraj, pracoviště Paskov, Rudé armády 865	dřevěné obaly
CÚ pro Moravskoslezský kraj, pracoviště Třinec, Koňská č.p. 749, 739 61 Třinec	dřevěné obaly
CÚ pro Plzeňský kraj, Domažlická 178, Plzeň	dřevěné obaly
CÚ pro Středočeský kraj, pracoviště Benešov, Jana Nohy 1237, Benešov	dřevěné obaly
CÚ pro Středočeský kraj, pracoviště Kosmonosy, Průmyslová 829, Kosmonosy	dřevěné obaly

CÚ pro Středočeský kraj, pracoviště Mělník, K Přívozu 2604, Mělník	dřevěné obaly
CÚ pro Středočeský kraj, pracoviště Nupaky, Logistický terminál Nupaky 148	dřevěné obaly
CÚ pro Ústecký kraj, pracoviště Ústí nad Labem, Přístavní 8, Ústí nad Labem	dřevěné obaly
CÚ pro Vysočinu, pracoviště Střítěž, Střítěž č.p. 5, Střítěž u Jihlavy	dřevěné obaly
CÚ pro Zlínský kraj, pracoviště Valašské Meziříčí, Hranická 93, Valašské Meziříčí	dřevěné obaly
DANZER BOHEMIA DÝHÁRNA s.r.o.	dřevo
DENCOP LIGHTING spol. s r.o.	dřevěné obaly
DSV Solutions s.r.o.	dřevěné obaly
FK dřevěné lišty, spol. s r.o.	dřevo
Holz Schiller s.r.o.	dřevo
Jaroslav Pišl	rostliny
Josef Kopecký - Králíky	mechanizace
Josef Kopecký - Roudnice	mechanizace
Josef Libich	rostliny
Josef Valuch	rostliny
JZD Brandýs	mechanizace
JZD Chvalovice	mechanizace
JZD Vojnův Městec	mechanizace
KAMENOSOCHAŘSTVÍ NOVÁK s.r.o.	dřevěné obaly
LA Food, s.r.o.	rostliny
Libor Kajš	rostliny
Loukykvět s.r.o.	rostliny
Mgr. Lukáš Sirotný	rostliny
Moravoseed CZ a.s.	osivo
NAVYKO s.r.o.	dřevěné obaly
Oseva Uni a.s.	osivo
přístav Ústí nad Labem	mechanizace
RINKO s.r.o.	rostliny
RVR-agro a.s.	mechanizace
Semo a.s.	osivo
SKH Sebranice s.r.o.	mechanizace
Smržov - areál JZD	mechanizace
Trade and Sport Promotion s.r.o.	rostliny
Traktorservis-ML, s.r.o.	mechanizace
ÚKZÚZ, Letiště Brno - Tuřany	vše
ÚKZÚZ, Letiště Ostrava - Mošnov	vše
ÚKZÚZ, Letiště Praha - Ruzyně	vše
ÚKZÚZ, odbor dovozu a vývozu	vše
ÚKZÚZ, Vyclívací pošta Praha 1	vše
Václav Novák	rostliny
Vítězslav Šulák	palmy, rostliny
Vlastimil Kastner	rostliny
VPS Logistics	dřevěné obaly

Systém dovozních kontrol je stabilní a probíhal plně podle nové legislativy, kterou představují nařízení (EU) 2016/2031, EU 2017/625, EU 2018/2019 a prováděcí nařízením EU 2019/2072. U prováděcího nařízení EU 2019/2072 došlo v průběhu roku k dalším změnám a jednalo se o dalších úpravách, které budou aplikovány v roce 2024. Rovněž bylo v průběhu roku vydáno několik nařízení k povolení dovozu některých komodit nebo k úpravě podmínek dovozu.

Všechny zásilky podléhající kontrole jsou povinně evidovány v systému TRACES NT. S ohledem na tuto skutečnost bylo nadále nutné provádět zakládání dovozců do systému, uskutečňovat konzultace a pomoc při zadávání zásilek. S ohledem na to, že mnoho států požaduje registraci dovozců i při dovozu zásilek ložených na dřevěném obalovém materiálu, tak bylo zapsáno do systému TRACES několik stovek nových registrací, byly upravovány záznamy a v desítkách případů byly dovozci vedeni se zápisem prvních záznamů do systému. Pomoc dovozcům probíhala v průběhu roku prakticky se stejnou intenzitou, nelze tedy uvést, že by došlo již ke stabilizaci v této oblasti.

Nadále byla prováděna u vybraných zásilek dovozní rostlinolékařská kontrola, které nepodléhají povinné dovozní kontrole, ať již z důvodu podezření na výskyt škodlivých organismů, tak i v rámci ověření podmínky zásilky opatřit rostlinolékařským osvědčením. Požadovaný limit 1 % těchto zásilek byl plněn.

Další významnou část zásilek, které byly kontrolovány, jsou zásilky vyjmenovaných rizikových komodit, které jsou přepravovány pomocí dřevěného obalového materiálu. Od 1. března 2021 Evropská unie přistoupila k mimořádným opatřením (prováděcí nařízení EU 2021/127) při dovozu některých zásilek z Běloruska, Číny a Indie. Toto opatření platilo do 31.12.2023. Opatření mělo za cíl omezovat zavlékání škodlivých organismů vázaných na dřevěný obalový materiál a znamenalo uskutečnit dovozní rostlinolékařskou kontrolu u mnoha stovek zásilek. Dřevěné obaly použité pro přepravu jiného zboží do EU nejsou tímto opatřením nijak omezeny. Výstupem dovozní rostlinolékařské kontroly je doklad SZVD-PP (CHED-PP), který je povinnou přílohou k celní deklaraci, a to bez ohledu na rozsah kontroly v jakém byla ze strany ÚKZÚZ provedena. Další část kontrol dovezeného dřevěného obalového materiálu se prováděla v rámci dozorové činnosti ve spolupráci s Celní správou.

ÚKZÚZ nově zajišťuje i kontroly zásilek spadajících do kategorie ekologické produkce. V rámci dovozních kontrol se provádí kontrola COI certifikátu a potvrzuje se provedení kontroly v systému TRACES NT. V této oblasti byly uskutečněny tři pracovní schůzky s MZe, kde byl řešen postup provádění kontrol a vyjasňovány problémy. V prosinci vyšel metodický pokyn MZe k provádění těchto kontrol podřízenými dozorovými orgány. Žádná zásilka spadající do této kategorie nebyla ÚKZÚZ předložena.

Nadále probíhala velmi dobrá spolupráce s Německem, Slovenskem, Polskem, Litvou a Lotyšskem s ohledem na kontroly dřevěného obalového materiálu. Dobrou spoluprací lze avizovat i u zemí, kudy vstupují na území EU zásilky použité zemědělské mechanizace. Jednalo se především o Německo, Francii a Nizozemí.

Celkem byl doklad CHEDPP vydán v roce 2023 pro 3553 zásilek (započítány i náhradní doklady), oproti roku 2022 došlo ke zvýšení počtu odbavených zásilek, což je způsobeno především kontrolami dřevěného obalového materiálu podle nařízení 2021/127. Další dovozní kontroly přibýly s ohledem na vyšší rozsah kontrolovaných rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů s ohledem na změnu legislativy.

Graf: Počet provedených dovozních kontrol (DRK) v letech 2014-2023

Spektrum dovážených zásilek zachovává rozložení roku 2022. Největší podíl zaujímá dovoz ovoce a zeleniny, osiva, mechanizace a rozmnožovacího materiálu rostlin. Výrazně byl omezen dovoz dřeva z Ruské federace. Zásilky osiv tvořily 58 zásilek, zeleniny a ovoce 2504 zásilek, rostlin k pěstování 186 zásilek, mechanizace 146 zásilek a dřeva 521 zásilek. Další zásilky zahrnují pelety, semena rostlin určená k pěstování a výrobky ze surového dřeva.

Závady byly zjištěny u 24 zásilek, které bylo nařízeno vrátit do země původu, ošetřit nebo zničit. Závady zahrnovaly výskyt škodlivých organismů, nesplnění dovozních fytosanitárních podmínek nebo chybějící doklady. S ohledem na polohu ČR uvnitř EU se upřednostňovala likvidace zásilky, ale vždy záleží na vyhodnocení rizika, které ze zjištění plynou a dohody s dovozcem. Nově likvidaci zásilek může zajistit, na rozdíl od dovozce, i ÚKZÚZ.

Tabulka: Přehled pozastavených zásilek v roce 2023

Důvod odmítnutí	Datum rozhodnutí	Země původu	Komodity	Čistá hmotnost (kg)
				52 049 073,31
Rostlinolékařské osvědčení chybí Zakázané rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty	12.01.2023	Kambodža	07099990 0805400 08059000	270,00
Jiné	23.03.2023	Čína	12099180	110,90
Výskyt KŠO	28.04.2023	Čína	12099180	20,00
DOM: značka	16.05.2023	-	-	0,00
Výskyt RNŠO	18.05.2023	-	-	0,00
Výskyt KŠO	07.06.2023	Čína	7133310	3 377,80
Výskyt RNŠO	14.06.2023	Čína	7133310	3 395,80
Výskyt RNŠO	21.06.2023	-	-	0,00
Rostlinolékařské osvědčení: dodatkové prohlášení chybí Rostlinolékařské osvědčení není uve- dena rostlina	26.06.2023	Vietnam	06012090 06022080	61,00
Nesoulad se zvláštními požadavky (fyzikální) DOM: kůra	27.06.2023	Indie	69072100	81 758,00
Nesoulad se zvláštními požadavky (fyzikální) DOM: kůra	27.06.2023	Indie	69072300	79 499,00
Rostlinolékařské osvědčení: falzifikát	17.07.2023	Kambodža	07096099 0709999 08045000 08109020 08109075	397,00
Rostlinolékařské osvědčení: dodatkové prohlášení nedostačující nebo neplatné Nesoulad se zvláštními požadavky (dokumentární)	21.07.2023	Filipíny	8045000	30,00
Rostlinolékařské osvědčení: dodatkové prohlášení nedostačující nebo neplatné Nesoulad se zvláštními požadavky (dokumentární)	21.07.2023	Filipíny	8059000	20,00
Rostlinolékařské osvědčení: dodatkové prohlášení nedostačující nebo neplatné Nesoulad se zvláštními požadavky (dokumentární)	21.07.2023	Filipíny	8072000	102,00

Nesoulad se zvláštními požadavky (fyzikální) Výskyt ŠO	31.07.2023	Indie	69072100	108 900,00
Nesoulad se zvláštními požadavky (fyzikální) Výskyt ŠO	31.07.2023	Indie	69072100	82 363,00
Výskyt KŠO	03.08.2023	Čína	12099180	540,80
Výskyt KŠO	29.09.2023	Kambodža	8045000	107,00
Rostlinolékařské osvědčení chybí Výskyt KŠO	01.10.2023	Kambodža	7093000	25,50
Rostlinolékařské osvědčení : není uvedena rostlina	24.10.2023	Kambodža	7096099	73,00
Rostlinolékařské osvědčení : není uvedena rostlina	24.10.2023	Kambodža	7096099	5,00
Rostlinolékařské osvědčení : není uvedena rostlina	28.10.2023	Kambodža	7096099	37,00
Výskyt KŠO	19.11.2023	Kambodža	7093000	103,00
Výskyt KŠO	10.12.2023	Kambodža	7093000	50,00

V rámci dovozu bylo odebráno 219 vzorků, z nichž 69 bylo pozitivně testováno na některý škodlivý organismus. Nejzávažnější jsou záchyty osiva rajčat a papriky kontaminované nebezpečným virem ToBRFV (43 partií). Z dalších škodlivých organismů lze uvést PSTVd (2 partie), Tomato mild green mosaic virus (3), Pepper mottle mosaic virus (1), Tobacco mosaic virus (2), Tomato mottle mosaic virus (2), Lophodermium (1), Chrysomelidae (1), *X. axonopodis pv. phaseoli* (1), *Bactrocera dorsalis* (2), *Leucinodes orbonalis* (3), Bostrichidae (2), *Sinoxylon anale* (5), Cerambycidae (1). Počet odebraných vzorků se oproti roku 2022 zvýšil.

V rámci dozoru nad plněním karanténních opatření po dovozu byly provedeny **4 kontroly**, jednalo se především o kontroly rostlin určených k dalšímu pěstování, tj. kontroly zásilek umístěných do izolačního zařízení (dovoz Japonsko a J. Korea).

Nadále platí, že největším rizikem pro zavlékání škodlivých organismů je dovoz osiv a množitelského materiálu rostlin. U dovozu osiv byla plně využívána metodika pro vzorkování, která je platná od roku 2022. Nově byly zpracovány metodiky pro vzorkování dovážených množitelského materiálu květin (duben 2023) a množitelského materiálu dřevin (říjen 2023). Tyto metodiky najdou plné uplatnění v rámci dovozu zásilek na počátku roku 2024. Cílem je zabezpečit testování karanténních škodlivých organismů s nejvyšším rizikem, u důležitých komodit se zaměřit i na regulované nekaranténní organismy a rovněž i na průzkum výskytu ostatních škodlivých organismů. Rovněž byl stanoven postup pro zpracování rychlé Pest Risk Analysis u nově zjištěných druhů (neregulovaných).

Od 1.10.2022 ÚKZÚZ zabezpečuje i kontrolu dovážené ekologické produkce, tzv. COI certifikace. Žádná zásilka spadající pod tuto certifikaci nebyla v roce 2023 předložena.

V průběhu roku se řešilo mnoho dalších záležitostí, které souvisí s dovozem zásilek a provozem vstupním míst – likvidace zásilek, údržba budovy FI, připojení budovy na digitální síť, proběhlo jednání s Celní správou, umístěny byly nové informační plakáty a video na mezinárodní letišti. Došlo k úpravě letáků, které informují cestující o podmínkách dovozu rostlin, a jsou k dispozici rovněž na letištích.

Vývozní rostlinolékařské šetření

Vývozní rostlinolékařské šetření je významnou částí činnosti odboru, nejenom prováděním šetření a vystavováním příslušných dokladů, ale i zajištění aktualizace dovozních podmínek, sledování změn v podmínkách pro vývoz, včetně nových škodlivých organismů, spolupráci s diagnostickými laboratořemi na zavádění nových metod, publikování a snaha o osvětu pro odbornou i laickou veřejnost. V rámci vývozních šetření jsou vystavovány mezinárodní dokumenty, které garantují splnění dovozních fyto-sanitárních podmínek cílového státu. Výsledkem procesu je vystavení rostlinolékařského osvědčení (**phytosanitary certificate**), rostlinolékařského osvědčení pro reexport (**re-export certificate**) nebo před-vývoz-ního osvědčení (**pre-export certificate**). Novinkou pro rok 2023 byla možnost vystavování i tzv. ePhyto, i když prozatím jen v omezeném měřítku. Větší rozvoj se předpokládá v roce 2024, kdy dojde k nárůstu počtu zemí, které ePhyto přijímají. Nesmíme opomenout ani na skutečnost, kdy jsou rostlinolékařské osvědčení využívány jako doklady CITES (CITES permit).

Typ dokladu	Počet vydaných dokladů
Export	9841
Re-export	1
Pre-export	224
ePhyto	2

Rozsah vyvážených komodit se ustálil na standardním rozvržení, vývoz kmenů těžných v rámci kůrovcové kalamity výrazně poklesl a tvoří již jen malou část celkových vývozů. V průběhu roku bylo vystaveno na tuto komoditu 786 rostlinolékařských osvědčení a 154 pre-exportních osvědčení. Podobně jako v roce 2022 byly vydány přesné podmínky pro realizaci vývozů v zimním období (19.11.), kdy není možno kompletně využívat pro ošetřování přípravky na ochranu rostlin. Spektrum používaných přípravků pro ošetření kulatiny nebylo rozšířeno.

Vývoz ostatních komodit byl značně ovlivněn konfliktem mezi Ruskem a Ukrajinou, došlo k dalšímu snížení objemu vyvážených komodit do těchto zemí. Vývoz do Ruska je značně omezen i omezeními ze strany Ruska a EU. V září byl proveden Ruskem audit laboratoře pro detekci GMO s ohledem na změnu fyto-sanitárních podmínek platných od 1.9.2024. Výsledky auditu nebyly do konce roku 2023 známy. Výraznou změnou byl i odchod Velké Británie z EU, a s tím spojené změny fyto-sanitárních předpisů. Situace se v roce 2023 stabilizovala a vzájemný obchod funguje víceméně bez problémů. Velká Británie přistoupila k začlenění některých nových škodlivých organismů do své legislativy, což navyšuje cenu za realizaci vývozů a prodlužuje dobu pro odbavení zásilky. S Tureckem, Egyptem, Indií, Vietnamem, Bolívií, Peru jsou vedeny jednání pro uplatnění české produkce, bohužel však dochází pouze k dílčím posunům.

Z ČR jsou vyváženy tradiční komodity jako potravinové suroviny, zpracované dřevo a osivo. Nadále je pouze v omezené míře vyvážen školkařský materiál a brambory, dokonce lze konstatovat, že došlo k dalšímu snížení vývozů těchto komodit. Objemově bylo vyvezeno 105993 t zboží, 30.175.882 kusů zboží a 407.252 cbm dřeva.

Tabulka: Přehled vyvážených komodit

Skupina komodit	Počet zásilek
dřevo hraněné	2314
dřevo surové	2871
- odkorněné	22
- surové kmeny	786
- ostatní	2063
půda a substráty	3
stroje	6
osiva	1783
brambory - sadba	2
štěpka a třísky	2
potravinové suroviny	972
mladé rostliny a rostliny určené k pěstování	111
rostlinné produkty	601
ovoce	5
obaly (různé)	2097
akvarijní rostliny	1000
cibule, hlízy, řízky	16
zpracované potraviny a polotovary	962

Tabulka neuvádí všechny vyvážené komodity.

Součástí vývozního šetření je i provádění šetření v místech produkce vyváženého materiálu. Od roku 2021 jsou semenářské porosty, jejichž produkce je určena k vývozu, a zároveň spadají pod uznávací řízení, kontrolovány na splnění dovozních podmínek v rámci uznávacího řízení. To samozřejmě muselo být metodicky ošetřeno a byly realizovány školení pro inspektory provádějící šetření v rámci uznávacího řízení. Žadatel podává žádost v rámci uznávacího řízení, do které uvede i požadavek na provedení kontroly před vývozem komodity. V roce 2023 byly doplněny další plodinové přílohy (oves). Porosty nepodléhající uznávacímu řízení, jsou kontrolovány v režimu, který žadatelé znají z předešlých let.

Celkem bylo provedeno 68 šetření v porostech (uvedeny jen kontroly provedené ODV), což představovalo 298 porostů. U „semenářských“ porostů, které zároveň byly přihlášeny do uznávacího řízení, jsou výsledky kontroly uvedeny v záznamu o uznání porostu. Na skládkách dřeva bylo provedeno 97 šetření a další kontroly probíhaly přímo před vývozem zásilky, záznamem je vystavení rostlinolékařského dokladu. Řádově se jedná o tisíce šetření.

Z porostů byly odebrány vzorky k rozborům na celé spektrum škodlivých organismů - *Bruchus* sp., *Pseudomonas* sp., ToMMV, *Pseudomonas syringae*, *Xanthomonas* sp., Pea seed borne mosaic virus, Pea enation virus, Pea enation mosaic virus-1, *Ditylenchus dipsaci*, OYDV, viry na konopí, hádátka v substrátech a půdě, *Fusarium* spp., CaLsol, viry na rodu *Prunus* sp. a mnoho dalších.

Vývoz zboží přepravovaném prostřednictvím dřevěného obalového materiálu (DOM) z ČR do většiny třetích zemí byl možný pouze při použití ošetřeného a označeného DOM. Rostlinolékařské osvědčení na DOM vyvážený se zásilkami je vyžadováno nadále jen do několika států - Indie, Indonésie, Vietnam, Malajsie, Maroko, Rusko, Kazachstán. Obecně se požadavek na vystavení rostlinolékařského osvědčení pro DOM snižuje. Pokud je certifikát požadován, tak se vystaví na základě kontroly DOM inspektory.

Při své činnosti se odbor často obracel s požadavkem na diagnostický rozbor vzorků. V roce 2023 byly zaznamenány případy, kdy dovážející stát požaduje i rozbor konkrétní metodou, což zvyšuje nároky na diagnostické laboratoře. V rámci odboru bylo celkem (všechny činnosti) odebráno 498 vzorků, z nichž 110 bylo pozitivně testováno na některý škodlivý organismus (veškeré škodlivé organismy). V roce 2023 pokračoval i odběr vzorků dřeva z vyvážené kulatiny, celkem bylo odebráno 11 vzorků (snížení počtu s ohledem na negativní výsledky v roce 2022 a úsporu finančních prostředků). Žádný vzorek nebyl pozitivně testovaný na výskyt háďátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*). Další vzorky byly odebrány a diagnostikovány v terénu v rámci prováděných šetření v místě uskladnění nebo zpracování komodit. Nadále byla prováděna úzká spolupráce s diagnostickou laboratoří na rozšiřování počtu diagnostikovaných škodlivých organismů (zavedení nových metod, zavedení validovaných rozborů - viry a bakterie na konopí).

ÚKZÚZ ve spolupráci s MZe nadále jednal o uplatnění české agrární produkce na trzích zemí mimo EU. Nadále jsou zpracovávány podklady pro Pest Risk Analysis a úzce se spolupracuje se zeměmi, kam by měl směřovat vývoz. Byly dojednávány možnosti vývozu ovoce do Číny, Indie, Vietnamu, rostlinných produktů do Číny, Egypta, Turecka, USA a rostlin určených k pěstování do Bolívie, Peru. Posun byl zaznamenán v jednání s Čínou, Indií a USA. V dalších, již rozjednaných, případech, byly doplňovány požadované podklady, ale posun v povolení dovozu komodit z ČR nenastal.

Graf: Počet vývozních šetření v letech 2014 -2023

Z důvodu zlepšování činnosti a vývoje na úseku vnější karantény bylo přistoupeno k rozvoji informačního systému „Vnější karanténa“, která zahrnovala úpravy propojení s ostatními systémy, řešení exportu CITES údajů pro MŽP, nápovědu podmínek, úpravu a propojení s dalšími informačními a účetními systémy ÚKZÚZ.

V rámci vývozního šetření a vydávání úředních dokladů bylo spolupracováno s Policií ČR na případy předkládaných falzifikátů proexportních osvědčení. V rámci dovozních kontrol bylo odhaleno předkládání falzifikátů k předkládaným zásilkám.

Zpoplatnění

Zpoplatnění dovozní kontroly probíhá v souladu s vyhláškou č. 221/2002 Sb., která stanovuje sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti ÚKZÚZ, ve znění pozdějších předpisů. Poplatky jsou účtovány v měsíčních intervalech prostřednictvím faktur. Inspektoři zpracovávají podklady ke zpoplatnění na základě výstupů ze systému TRACES NT.

Zpoplatnění vývozního šetření probíhá v souladu s vyhláškou č. 221/2002 Sb., která stanovuje sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti ÚKZÚZ, ve znění pozdějších předpisů. Poplatek za provedení šetření je stanoven na 275 Kč za šetření. Byla provedena úprava vyhlášky č. 221/2002 Sb., o náhradách nákladů za provedené odborné úkony ÚKZÚZ, ve znění pozdějších předpisů, která se týkala upřesnění některých položek (položky za schválení míst kontroly a šetření rizikových zásilek) a rozdělení poplatků u vývozního šetření podle náročnosti – CITES.

Zpoplatnění představovalo 2441 faktur a 176 výzev k uhrazení správního poplatku.

Přehled poplatků (příjmy)
6 489 193,28 Kč (faktury, výzvy)
2 770 500 Kč (kolek)

Dozorové kontroly

A) Dozorové kontroly dřevěného obalového materiálu

Kontroly dovážených zásilek ložených na dřevěném obalovém materiálu, zaměřené na omezování šíření škodlivých organismů vázaných na dřevo – *Monochamus* spp., *Anoplophora glabripennis*, *Bursaphelenchus xylophilus*, byly prováděny v souladu s nařízením EU 2016/2031 a později novým nařízením EU 2021/127 platným do 31.12.2023. Toto nařízení se týká provádění dovozních kontrol u vyjmenovaných komodit z Běloruska, Číny a Indie. Pro dovozce to znamenalo dovážené zásilky zapsat do systému TRACES NT, protože nově spadají pod dovozní rostlinolékařskou kontrolu se sníženou četností kontrol (min. 10%).

Celkem bylo za rok 2023 provedeno 126 dozorových kontrol u zásilek původem ze třetích zemí (nešlo o dovozní kontrolu). Výsledkem kontroly byl dozorový protokol a v několika případech zjištěné závady.

V rámci dozoru nad dováženým dřevěným obalovým materiálem bylo provedeno 126 kontrol při nichž bylo odebráno 85 vzorků dřeva k rozborům na háďátko borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*). Háďátko nebylo v žádném vzorku zjištěno. V pěti případech bylo kontrolováno obalové dřevo z Portugalska.

Další kontroly byly provedeny Celní správou ČR, která na kontrolách s ÚKZÚZ úzce spolupracuje. Celkem bylo provedeno Celní správou opět několik desítek kontrol. Je nutné zmínit, že nadále funguje výborná spolupráce s poukazováním zásilek přepravovaných pomocí dřevěného obalového materiálu se státy, kudy zásilky vstupují na území EU. Tento způsob je plně automatizován prostřednictvím unijního systému TRACES NT. Zásilky se sníženou četností kontrol jsou často zaslány ke kontrole do míst určených přímo vstupním místem, to platilo i pro zásilky, u kterých se těžko zajišťuje provedení kontroly v místě vstupu. Největší podíl na poukazování zásilek ke kontrole do ČR má nadále Německo.

b) Dozorové kontroly u subjektů provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobců dřevěného obalového materiálu

Provozování technických zařízení k hubení škodlivých organismů (sušáren) za účelem tepelného ošetřování dřevěného obalového materiálu, v souladu s požadavky standardu FAO ISPM 15 a článku 98 nařízení EU 2016/2031. Tyto předpisy stanovují podmínky pro jejich provozování a povinnosti pro jejich provozovatele.

Na opravňování subjektů úzce navazuje i rostlinolékařský dozor, který se zaměřuje na kontrolu dodržování povinností stanovených právnickým a fyzickým osobám na úseku provozování a funkční způsobilosti technických zařízení k hubení škodlivých organismů (sušárny) stanovených rostlinolékařským zákonem. Na tomto úseku bylo provedeno 327 kontrol, při kterých bylo zjištěno 38 závad. Závady jsou odstraněny buď ve stanoveném termínu nebo je nařízeno subjektu úřední opatření s cílem napravit nevyhovující stav. Ve třech případech bylo subjektu nařízeno MRO a další případy přechází do roku 2024.

Pokud subjekt závady neodstraní do stanoveného termínu, tak je přistoupeno k odebrání oprávnění k provádění ošetřování nebo značení dřevěného obalového materiálu.

K provádění kontrol byl zpracován nový metodický pokyn, do kterého jsou zahrnuty veškeré nové legislativní a praktické požadavky na oprávněné subjekty.

Udělování oprávnění subjektům provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobců dřevěného obalového materiálu

S ohledem na změnu legislativy došlo ke změně přístupu k opravňování subjektů provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů a označování dřeva, dřevěného obalového materiálu a jiných předmětů. V roce 2023 již byla prakticky ukončena „přeregistrace“ subjektů podle nových pravidel, tedy těch, kterým skončila platnost oprávnění.

Celkem bylo vedeno 48 správních řízení za účelem udělení oprávnění, a to v 25 případech u výrobců dřevěného obalového materiálu a ve 23 případech pro subjekty provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů.

Tyto subjekty rovněž nebyly vybrány k dozorovým kontrolám z důvodu nově nabytého oprávnění. Celkový počet oprávněných subjektů je 456.

Ačkoliv se v rámci změny legislativy rozšířila možnost používání i dalších způsobů ošetřování dřeva a dřevěného obalového materiálu, tak je v ČR nadále využívána jen možnost tepelného ošetřování metodou HT (heat treatment). Nebyla podána žádná žádost pro použití sulfurylfluoridu (metoda SF) nebo mikrovlnného záření (metoda DH). Provozovatelé mají k dispozici novelizovanou příručku „Jak správně ošetřovat dřevo, dřevěný obalový materiál a jiné předměty“, do které byly zařazeny všechny dostupné metody, pravidla a doporučení, jak správně ošetřovat a označovat obalový materiál. V roce 2024 se počítá s realizací workshopů pro výrobce DOM.

Pokuta za neplnění povinností nebyla udělena. Subjektům, které o novou registraci nepožádaly, byla registrace zrušena. Byly vedeny 3 správní řízení z důvodu zjištěných závad v rámci dozoru. Ve třech případech byla zakázána subjektu činnost (MRO). Další případ se týká odmítnutí provedení kontroly u subjektu, tento případ není ukončen.

Na tomto úseku se odbor podílel na úpravách informačního systému pro správu a evidenci udělených oprávnění, který byl zařazen do systému „Registr subjektů“.

Další činnosti

- záchranná centra pro rostliny CITES – kontroly umístěných rostlin a zadržených zásilek před vydáním rozhodnutí
- školení pro provádění šetření v porostech – výrobci a inspektoři ÚKZÚZ (jedno školení) vypracování nových metodických pokynů,
- podíl na vypracování souvisejících metodických pokynů pro Celní správu

-
- informace – pravidelné informace o činnosti, výskytu škodlivých organismů a změn v podmínkách
 - BTFS – zástupce odboru je školitelem EU kurzů, účast na BTFS
 - nově vytvořený Informační portál ODV s veškerými potřebnými informacemi k činnosti
 - kompletní přepracování webových stránek na úseku dovozu a vývozu
 - spolupráce s NPPO – na úseku kontrol dřeva, dřevěného obalového materiálu, poštovních zásilek
 - doplnění MAD databáze a její vedení
 - PRA – Bolívie, Peru, audit Ruské federace
 - spolupráce se SZPI, Česká pošta, s.p., Celní správa, MŽp
 - aktivní spolupráce s MZe – Čína, Indie, Rusko, Turecko, Peru, Egypt
 - příprava stanovisek a pozic za ČR pro jednání pracovních skupin EU
 - Noc vědců 2023
 - Obalová akademie 2023 - přednášky, přednášky pro školy, školení pro vývozce (OEZ)
 - příprava metodických pokynů a instrukcí
 - Národní zemědělské muzeum – Mezinárodní rok zdraví rostlin
 - TV, videa, školení, výstavy, materiály pro vývozce – listovky, materiály pro turisty – letáky, infoplakáty
 - provozování 3 feromonových lapačů (Brno, Opava, Plzeň) pro záchyty *Monochamus galloprovincialis*
 - záznam karanténních průzkumů v rámci provádění dozorové činnosti

KRMIVA

Krmiva

V registračním systému bylo k 31. 12. 2023 evidováno 22 697 zemědělských subjektů, aktivních v sektoru krmiv. Jejich úřední kontroly ÚKZÚZ provádí formou:

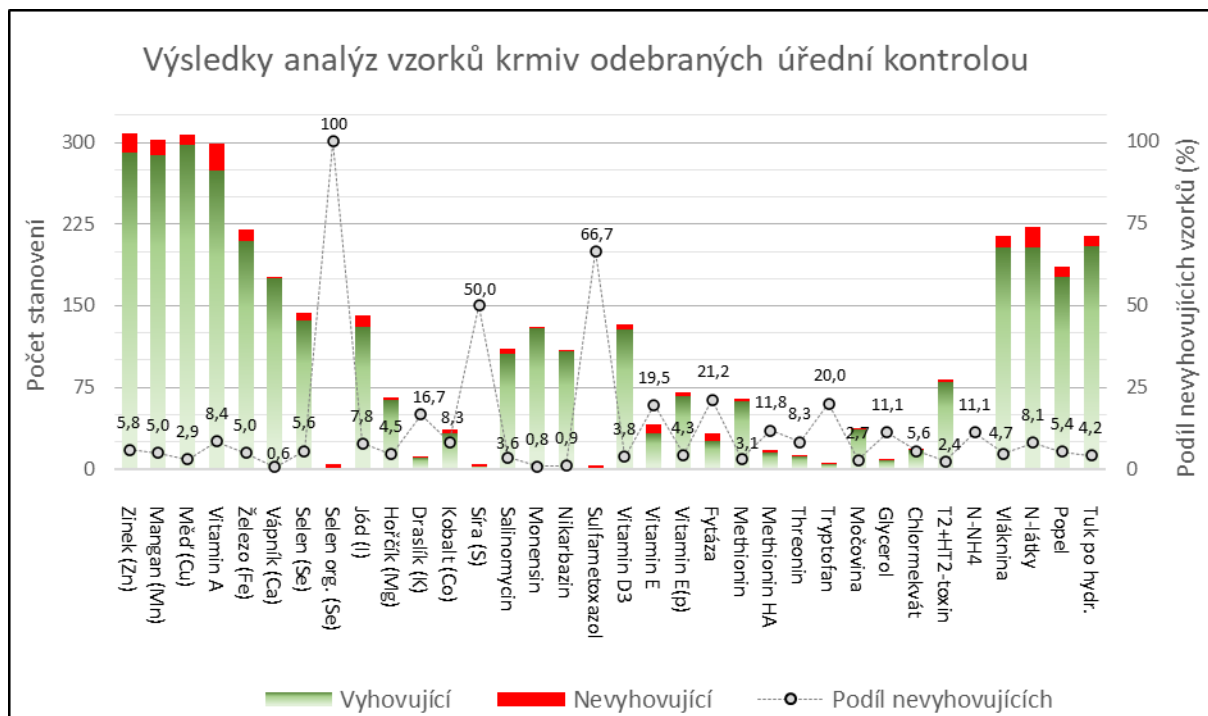
- běžné kontroly výroby krmiv, uvádění krmiv na trh a dodržování platné legislativy,
- cílené kontroly krmiv, zaměřené na nejzávažnější rizika ohrožení jejich bezpečnosti,
- monitoringu krmiv s průběžným sledováním hodnot vybraných parametrů,
- mimořádné kontroly, prováděné po obdržení podnětu k prošetření (např. RASFF).

Tabulka: Kontroly krmiv – evidence provozů 2023	
Typy provozů	Počet
Provozy schválené	312
Provozy registrované	2 374
Provozy evidované	435
Provozy zemědělské prvovýroby	28 636
Dopravci krmiv	1 668

V roce 2023 inspektoři vykonali 1614 úředních kontrol v provozech výroby a uvádění krmiv na trh, mimo kontrol podmíněnosti v zemědělské prvovýrobě. Bylo zjištěno 18 závažných závad nedodržení platných předpisů a rovněž 53 marginálních závad, které byly neprodleně během kontroly odstraněny. ÚKZÚZ provozovatelům uložil 13 zvláštních opatření pro nápravu zjištěného stavu.

Úřední kontrolou bylo odebráno a posouzeno 955 vzorků různých druhů krmiv, u kterých byla ověřena bezpečnost a jakost. Požadavkům nevyhovělo 131 vzorků (13,7 %). Zachyceno bylo 15 šarží krmiv s ohroženou bezpečností, které byly neprodleně stahovány z obchodní sítě. Ve 3 případech byl na základě zjištěného složení zakázán původní účel použití krmiva. Jiná 3 krmiva byla posouzena jako falšovaná. Jednomu výrobcí křížově kontaminovaného krmiva bylo uloženo opatření zvýšit účinnost dekontaminačního programu provozu. Výsledky 2 krmných surovin nevyhověly směrným hodnotám obsahu mykotoxinů. Dalších 107 porušení se týkalo nedodržení deklarovaného složení krmiva.

Kontroly podmíněnosti

V rámci kontrol podmíněnosti ústav provádí kontroly dodržování požadavků na hygienu krmiv u provozovatelů krmivářských podniků.

Tabulka: Kontroly krmiv - kontroly podmíněnosti 2023			
	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly zásad potravinového práva (PPH 5-CC)	300	302	3
Celkem	511	512	0

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

U dvou žadatelů nebyly dodrženy dotační podmínky v rámci skladování krmiv spočívající v odděleném skladování krmiv od uložených odpadů, chemických nebo jiných nebezpečných látek a materiálů zakázaných ke krmení. Prvovýrobci nezavedli žádná opatření pro kontrolu kontaminace.

Delegované kontroly

Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB) je na ÚKZÚZ delegován odběr vzorků krmiv pro stanovení obsahu radionuklidů v krmivech.

Tabulka: Delegované kontroly v roce 2023			
	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Vzorky krmiv na stanovení radionuklidů	50 vzorků	50 vzorků	0

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Biologické zkoušení krmiv (BZK)

Od ledna až do konce listopadu 2023 pokračovala biologická testace v rámci ověření produkční účinnosti krmné směsi u sedmi nosných genotypů společnosti INTEGRA, a.s. Konkrétně se jednalo o genotypy Bovans Brown, Bovans Sperwer, Isa Dual, Moravia BSL, Isa Sussex, Dekalb White a Moravia Barred. Sledovanými ukazateli v období chovu byla živá hmotnost, intenzita snášky, hmotnost vajec, produkce vaječné hmoty, podíl nestandardních vajec, kvalita vajec, spotřeba krmiva a zdravotní stav nosnic.

Na základě dlouholeté smlouvy o spolupráci mezi ÚKZÚZ a společností INTEGRA, a.s., byly také v roce 2023 provedeny dva výkrmové testy kohoutů ISA Dual s následnou porážkou v rámci projektu „Testovací porážka drůbeže v Biologické testovací stanici“.

Dále ÚKZÚZ provedl na základě objednávky společnosti MycoProgress spol. s r.o., ověření produkční účinnosti krmné směsi pro brojlerová kuřata se zařazením přípravku Cordyceps.

Sledovanými ukazateli zde byla spotřeba a konverze krmiva v kontrolních a pokusných skupinách, intenzita růstu a přírůstky živé hmotnosti a zdravotní stav zvířat.

Jednodenní kuřata ROSS 308

Zdroj: Ing. Robert Tůma, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Oddělení ekologického zemědělství

Úřední kontroly v ekologickém zemědělství

V roce 2023 ÚKZÚZ provedl celkem 817 úředních kontrol ekologického zemědělství (EZ).

Porušení pravidel ekologické produkce bylo zjištěno u třinácti kontrolovaných subjektů. Pokud jde o povahu zjištěných porušení, jednalo se o chov zvířat bez přístupu na otevřená prostranství (tři případy), použití konvenčního rozmnožovacího materiálu rostlin bez udělené výjimky (tři případy), chybějící popis ekologického podniku (tři případy), celoroštové ustájení skotu bez podestýlky, použití účinných látek na ochranu rostlin, nepovolených v ekologické produkci, chybějící záznamy o hnojení a s tím spojená nemožnost ověření dodržení limitu dusíku původem ze statkových hnojiv, skladování nepovoleného vstupu na ekofarmě, nedostatečná opatření k zabránění kontaminace při skladování ekologických produktů a skutečnost, že seznam skutečně obhospodařovaných ploch neodpovídal údajům v LPIS. Při čtyřech kontrolách EZ byla uložena nápravná opatření.

U dvou kontrolovaných subjektů pak bylo zjištěno porušení pravidel nařízení vlády č. 81/2023 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství. V obou případech šlo o neprovedení řezu v ekologickém sadu. Vzhledem k tomu, že nejde o porušení pravidel ekologické produkce, ale pravidel stanovených dotačním opatřením, byly tyto případy předány na SZIF, který je kompetentním orgánem pro vyplácení a případné krácení těchto dotací.

V rámci úředních kontrol EZ bylo odebráno celkem 121 vzorků z ekologické produkce a dále 20 konvenčních vzorků v rámci tzv. pozitivní kontroly na zkušebních stanicích ÚKZÚZ v Chrlicích, Oblekovicích a Lysicích.

Pro stanovení reziduí pesticidů byly odebírány vzorky na orné půdě (rostlinný materiál, půda) a v sadech (ovoce a listy). Celkem se jednalo o 85 vzorků. Dále inspektoři ÚKZÚZ odebrali vzorky ekologických krmiv (36 vzorků) na detekci reziduí pesticidů (13 vzorků), GMO (2 vzorky) anebo z důvodu monitoringu mykotoxinů (21 vzorků).

Rezidua pesticidů nepovolených v ekologické produkci byla zjištěna v 15 vzorcích z ekologické produkce. Vzorky jednoho subjektu (ekologické sady) byly na základě šetření vyhodnoceny jako nevyhovující a případ byl předán ministerstvu zemědělství jako porušení pravidel ekologické produkce. Z výše uvedeného je zřejmé, že ne všechny vzorky s nálezem reziduí pesticidů jsou automaticky hodnoceny jako porušení pravidel ekologické produkce.

Školení ekologického zemědělství

Oddělení ekologického zemědělství za ústav v souladu se zněním nařízení vlády č. 81/2023 Sb. od roku 2023 nově pro žadatele zařazené do titulu ekologické zemědělství (EZ) zajišťuje školení ekologického zemědělství, obdobně, jako je tomu v případě integrované produkce. Ústav na základě výběrového řízení formou smlouvy pověřil vlastní organizací školení Bioinstitut o.p.s. Pracovníci oddělení formou supervize ověřují účast na těchto školeních a na vybraných školeních budou i přednášet. První školení se uskutečnilo v prosinci 2023.

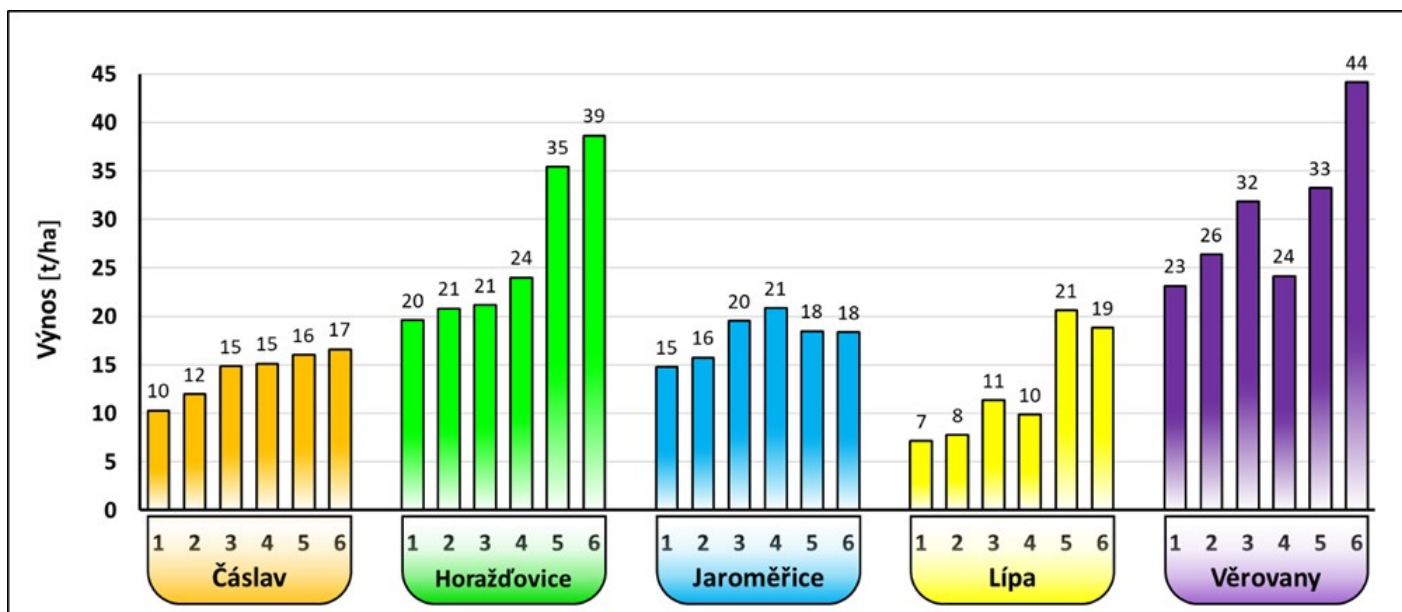
Dlouhodobý ekologický stacionární pokus

Pokus probíhá na pěti zkušebních stanicích, a to v Čáslavi, Horažďovicích, Jaroměřicích nad Rokytnou, Lípě a Věrovanech. Polní pokus je založen na výživářských bázích jako přesný a dlouhodobý. V pokusu se porovnávají dva rozdílné systémy hospodaření, a to systém založený výhradně na rostlinné produkci (varianty 1 až 4) a systém s živočišnou výrobou (varianty 5 a 6).

Rok 2023 byl devátým rokem trvání dlouhodobého ekologického polního pokusu. V předchozím roce byla na pokusných variantách pěstována pšenice ozimá (odrůda Wiwa). Po sklizni se sláma pšenice u variant 1 – 4 podrtila a zapravila podmítkou, zatímco u variant 5 a 6 se odvezla z pokusu (simulace využití slámy jako podestýlky). Následně byla na variantách 2 – 6 provedena předseťová příprava půdy a výsev zeleného hnojení (tzv. Landberská směska – jílek, víkev a jetel). Na podzim bylo zelené hnojení zmulčováno a spolu s aplikovanými tuhými hnojivy (u variant 3 a 4 kompost, u variant 5 a 6 hnůj) zapraveno střední orbou.

Na jaře roku 2023 byla na dané pokusné varianty aplikována tekutá hnojiva (u variant 3 a 4 digestát, u variant 5 a 6 močůvka). Následně byly po přípravě půdy vysázeny brambory (odrůda Adéla). V průběhu vegetace byl na varianty 4 a 6 dvakrát aplikován intenzifikační vstup, konkrétně výluh z vermikompostu.

Výnos brambor (t/ha)

Ověřování účinnosti přípravků na ochranu rostlin (POR) a pomocných prostředků na ochranu rostlin

V roce 2023 za metodického vedení ÚKZÚZ pokračovalo ověřování účinnosti přípravků (POR), pomocných prostředků na ochranu rostlin (PPOR) a základních látek, které by mělo vést k hledání nízkorizikových alternativ k přípravkům na chemické bázi a jež by bylo možné využívat v ekologické, popř. integrované produkci.

Zkoušení přípravků a pomocných prostředků pokračovalo v trvalých kulturách na révě vinné a jabloních. U obou kultur byly cílové škodlivé organismy vybrány na základě diskuse s profesními svazy a přípravky k testování s ohledem na jejich šetrnost k životnímu prostředí.

Na révě vinné byly stejně jako v roce 2022 testovány přípravky proti padlí révovému (*Erysiphe necator*) a plísni šedé (*Botrytis cinerea*). Na jabloních byla ověřována účinnost přípravků proti obaleči jablečnému (*Cydia pomonella*).

ÚKZÚZ v 2023 nedisponoval vhodnými homogenními porosty révy vinné ani ovocných dřevin, ve kterých by mohlo být toto testování prováděno.

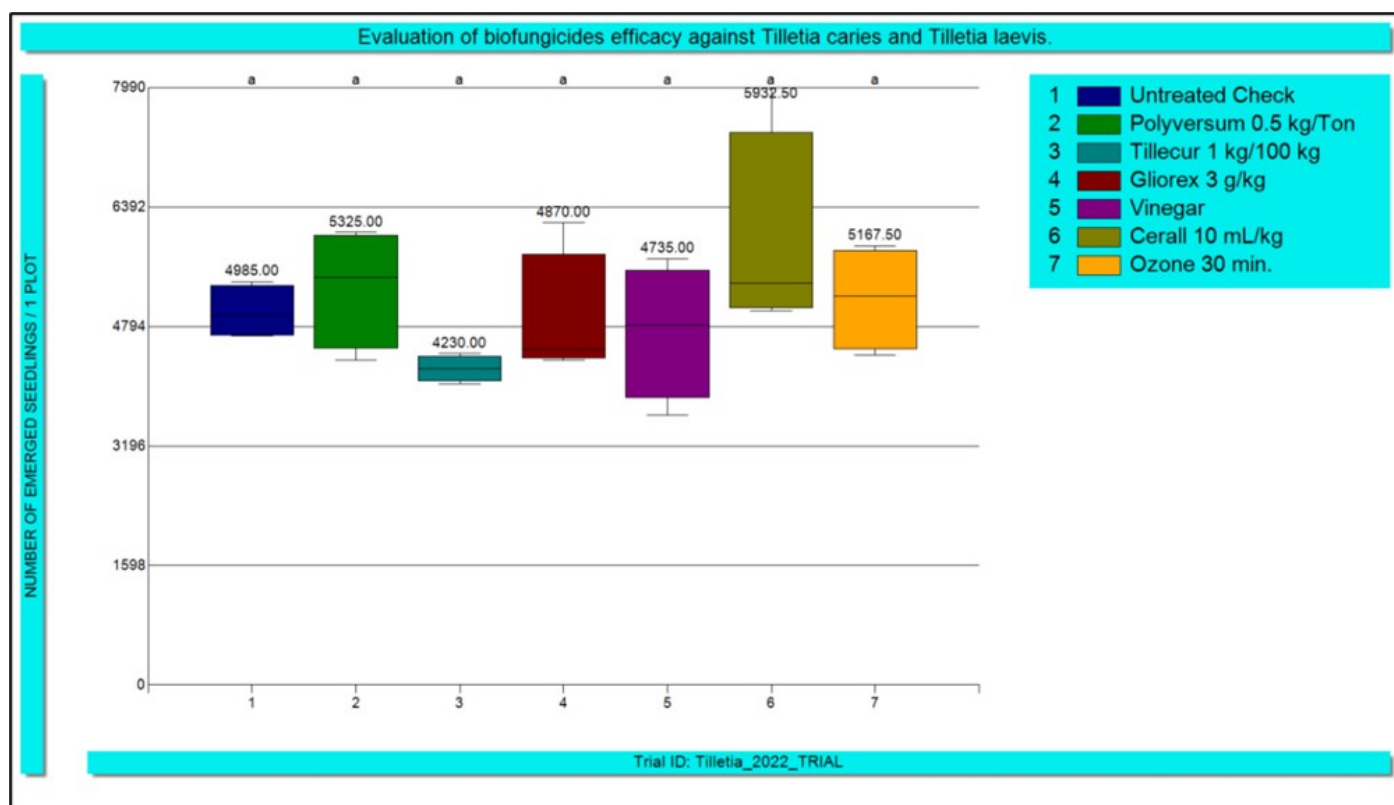
Zkoušení přípravků na révě vinné probíhalo testováním přípravků pracovníky ÚKZÚZ na dvou vinicích poskytnutých k tomuto účelu komerčními vinohradnickými subjekty. Obdobně tomu bylo i v případě zkoušení proti obaleči jablečnému na jabloních, přičemž v tomto případě se jednalo o jednu lokalitu.

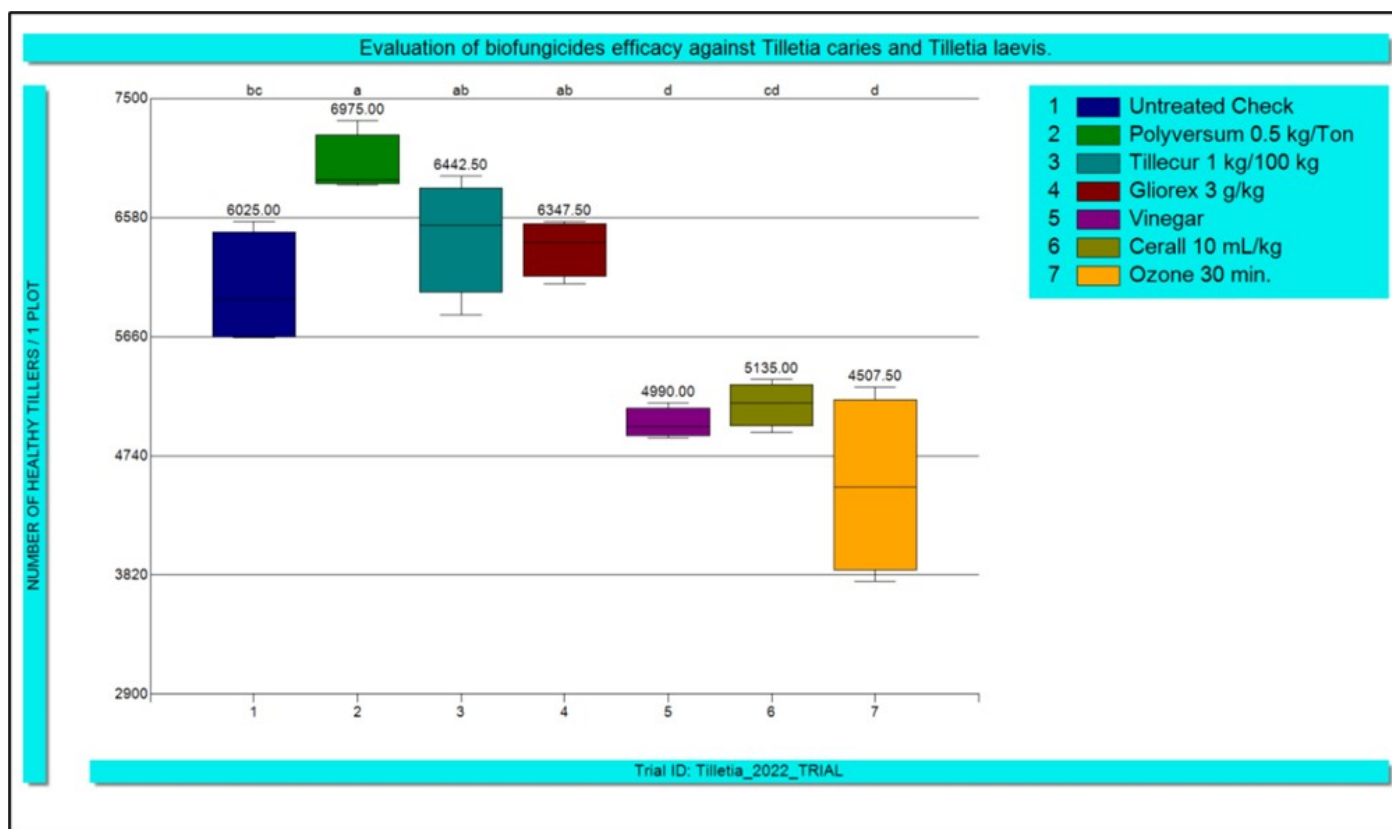
Závěrečnou zprávu z pokusu na jabloních, včetně protokolu z programu ARM, určeného pro zpracování a hodnocení výsledků, vypracovala externí firma. Vyhodnocení pokusů v révě vinné na dvou stanovištích zpracoval zaměstnanec oddělení ekologického zemědělství.

Během roku 2023 pokračovalo ověřování účinnosti mořidel u ozimé pšenice a to na základě smlouvy s externími akreditovanými GEP pracovišti.

Zkoušení probíhalo na dvou pokusných stanovištích, na kterých se ověřovala účinnost mořidel proti růžovění klasů pšenice (*Fusarium culmorum*) a mazlavé snětivosti pšenice (*Tilletia caries*).

Účinnost mořidel proti mazlavé snětivosti pšenice (rok 2023)

ÚKZÚZ rovněž na svém pracovišti Podpory integrované ochrany rostlin (PPIOR) dlouhodobě provádí ověřování účinnosti POR a PPOR v zelenině a bramborách, přičemž v roce 2023 byla sledována alternáriová skvrnitost a plíseň u brambor, plíseň na rajčeti, plíseň dýňovitých u okurky, padlí dýňovitých u cukety, alternáriová skvrnitost na mrkvi, septoriová skvrnitost na petrželi, rez na póru, antraknóza na fazolích a padlí na hrachu.

Závěry zkoušení budou zveřejněny v průběhu roku 2024 na stránkách ÚKZÚZ.

Integrovaná produkce révy, ovoce, zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor

Oddělení ekologického zemědělství v rámci ústavu v souladu se zněním nařízení vlády č. 80/2023 Sb. zajišťuje povinná školení na integrovanou produkci (IP). Povinná školení IP révy a ovoce jsou oddělením zajišťována od roku 2020. Od roku 2023 jsou nově prováděna povinná školení na IP zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor (proškoleno 133 subjektů). Povinné školení je jednou z dotačních podmínek titulu IP. Za splnění této dotační podmínky se považuje účast na školení doložená podpisem na prezenční listině nebo formou čestného prohlášení v případě off-line webináře. Školení v případě IP révy, zeleniny a brambor proběhla prezenční formou. V případě školení IP ovoce se jednalo o kombinaci školení formou off-line webináře a školení prezenční formou.

Integrovaná ochrana rostlin

Povinnost dodržovat obecné zásady integrované ochrany rostlin (dále „IOR“) stanovené v České republice § 5 zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcími právními předpisy (vyhláškou č. 205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin a vyhláškou č. 132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin) je sledována prostřednictvím dotazníkového šetření. Toto nastavení vychází ze zkušeností s aplikační praxí. Prostřednictvím dotazníkových šetření je monitorován stav zemědělské prvovýroby a míra uplatňování jednotlivých zásad IOR. Výstupy těchto šetření mohou dále sloužit pro ověření účinnosti nastavení dotační politiky, která cílí na snižování rizik a omezování dopadů používání pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí, včetně alternativních postupů, které mají pomoci snižovat závislost na používání pesticidů.

Šetření IOR za rok 2022 prováděli inspektoři ÚKZÚZ tradičně u 104 náhodně vybraných podniků. Ze získaných výsledků je patrné, že soulad hospodaření se zásadami IOR do značné míry závislí na nastavení pravidel pro hospodaření a tržní ekonomice. Zemědělci jsou ovlivněni dotačními programy a jejich hospodaření je odrazem stanovených požadavků. V porovnání s předešlými roky šetření došlo v roce 2022 poprvé k prolomení trendu nižšího využití IOR malými podniky. Celková míra využití IOR u malých podniků (velikost 10-60 ha) dosahovala hodnoty 55 %, u středně velkých podniků (velikost 60-500 ha) 53 %, u velkých podniků (velikost 500-1000 ha) 58 % a u největších podniků (velikost nad 1000 ha) 58 %. Slabými místy zůstává stav půd, a to nejen z pohledu eroze, utužení a acidifikace, ale také co se týče vyvážené zásoby živin a organické hmoty. Za trvale neuspokojivé lze považovat také pestrost osevních postupů a dodržování požadovaných časových odstupů při pěstování jednotlivých plodin. Výrazný posun nebyl zaznamenán ani při využívání nechemických způsobů ochrany rostlin, včetně ověřování jejich účinnosti a rozšiřování takto získaných informací. Podrobné výsledky šetření je možné nalézt v závěrečné zprávě IOR publikované na stránkách ÚKZÚZ. Výsledky šetření ve formě závěrečné zprávy byly poskytnuty ministerstvu zemědělství.

NÁRODNÍ REFERENČNÍ
LABORATOŘ

Všechny plánované i mimořádné úkoly požadované v r. 2023 byly splněny navzdory problémům spojeným s výrazným nárůstem cen vstupů. Pokračovaly práce na možném budoucím rozšíření stanovovaných parametrů významných pro charakterizaci organické hmoty půdy metodou MIR. V této oblasti však došlo ke zdržení v důsledku dlouhodobých závad na přístrojích. NRL se opět podílela na plnění úkolů Národního akčního plánu pro snížení používání pesticidů. Na tento úkol byly z MZe uvolněny investiční i provozní prostředky, které umožnily zvládnout nárůst požadavků na stanovení škodlivých organismů rostlin.

Pro splnění požadavků vyplývajících z Nařízení 625/2017 se nadále prohlubovalo zapojení všech nominovaných laboratoří do sítě Národních referenčních laboratoří pro diagnostiku škodlivých organismů rostlin, sdružených a koordinovaných EU-RL pro příslušné specializace.

Národní referenční laboratoř ÚKZÚZ každoročně zpracovává komentáře k hodnocení analytické části žádostí o autorizaci doplňkových látek. V roce 2023 byla vyhodnocena jako druhá nejaktivnějších laboratoř z celého konsorcia NRL a EURL-FA – zpracovala celkem 27 komentářů.

Specialisté NRL se aktivně podíleli na práci v ISO, CEN, CIPAC, EPPO a dalších organizacích. Pro potřeby Nařízení 1009/2019 byla Evropskou komisí (EK) vypsána celá řada požadavků na normalizaci a ÚKZÚZ byl úspěšný v několika z těchto tendrů pro stanovení a validaci vybraných parametrů v hnojivech. Tato činnost je plně financována EK a EFTA a bude pokračovat i v následujících letech.

V r. 2023 proběhly pravidelné dozorové audity ČIA akreditovaných subjektů podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018 i subjektu akreditovaného podle ČSN EN ISO/IEC 17043:2010. Dále proběhla i kontrola v rámci mise DG SANTÉ zaměřené mimo jiné i na funkčnost systému kontroly krmiv. Z této kontroly vyplynula pro NRL čtyři doporučení, pro jejichž splnění byl spolu se zástupci DG SANTÉ stanoven harmonogram a způsob realizace. Všechny požadavky NRL splnila a DG SANTÉ v lednu 2024 akceptovala doložení splněných úkolů a kontrola byla oficiálně ukončena.

Nedílnou součástí práce Národní referenční laboratoře pro kontrolu osiv a sadby je pořádání školení, workshopů a přednášek jak pro pověřené laboratoře, tak pro odbornou veřejnost. V březnu pracoviště zorganizovalo velmi pozitivně hodnocený mezinárodní workshop zabývající se klíčivostí osiva sóji, kterého se zúčastnilo jedenáct laboratoří ze sedmi zemí.

Kompletní Zpráva o činnosti NRL v r. 2023 je zveřejněna na webových stránkách Ústavu.

Odborná činnost

Kontrola vstupů do půdy

Ve všech oblastech činnosti byly úkoly plněny podle požadavků technických útvarů. Na pracovištích v Plzni, Brně a Opavě se provádí agrochemické zkoušení zemědělských půd. U všech vzorků se měří pH a prvky ve výluhu Mehlich 3 metodou ICP-OES (základní parametry P, K, Ca, Mg, S, mikroelementy Cu, Fe, Al, Zn, Mn, B a Cd).

Stanovované parametry, které charakterizují kvantitativní i kvalitativní obsah organické hmoty v půdě, jsou nyní: oxidovatelný uhlík, glomalin, celkový dusík, barevný kvocient Q4/Q6, celkový organický uhlík (TOC). Pro tato stanovení se využívá metoda spektroskopie v blízké infračervené oblasti (NIRS). Oddělení mikrobiologie a biochemie pokračovalo v mikrobiologickém průzkumu půd a v ekotoxikologických testech.

Bezpečnost potravních řetězců – kontrola krmiv

Jako v každém roce bylo v rámci úředních a cílených kontrol krmiv a surovin pro jejich výrobu stanoveno napříč pracovišti NRL široké spektrum analytů od základních parametrů (dusíkaté látky, tuk, vláknina, aminokyseliny) přes doplňkové látky (vitamíny A, E, D3, kokcidistatika, močovinu aj.) až po rozsáhlou skupinu analytů řazených do skupiny nežádoucích či zakázaných látek (těžké kovy, fluoridy, dusitany, rezidua pesticidů, mykotoxiny, rostlinné toxiny, theobromin, melamin, kyselina kyanurová a perzistentní organické polutanty).

V rámci základní úřední kontroly a mimořádné cílené kontroly byly nad stanovený plán analytické činnosti urgentně analyzovány vzorky dovozových krmných surovin (pšenice, kukuřice, proso, slunečnice) z Ukrajiny. V těchto vzorcích byly analyzovány široké skupiny nežádoucích/zakázaných látek (pesticidy, mykotoxiny, rostlinné toxiny, těžké kovy). Na podnět technických odborů proběhla také analýza kofeinu v krmivech pro dostihové koně. V březnu 2023 také proběhla na NRL (pracoviště ONRL Brno a OdNRL Praha) auditní mise DG-SANTÉ zaměřená mimo jiné i na funkčnost systému kontroly krmiv. Všechny požadavky NRL splnila a DG SANTÉ v lednu 2024 akceptovala doložení splněných úkolů a kontrola byla oficiálně ukončena.

Kvalita rostlinné produkce a ekologické zemědělství (EZ)

Všechny analýzy pro Národní odrůdový úřad (NOÚ) probíhaly v roce 2023 podle plánu.

Na ONRL Brno v Oddělení testování odrůd (OdTO) bylo analyzováno 4 214 vzorků. Největší podíl z tohoto počtu představují vzorky pšenice (3 554 vzorků), s velkým rozsahem stanovení. Na oddělení NIR spektroskopie v Brně, Opavě a Plzni a bylo proměřeno pro NOÚ více než 3859 vzorků metodou NIRs a 256 vzorků metodou MIRs. Jedná se o analýzy vzorků olejnin, obilovin a luskovin. Na OdTO byly v roce 2023 analyzovány vzorky konopí setého pro NOÚ, tak i pro účely delegovaných kontrol pro SZIF nebo v rámci spolupráce s ÚKSÚP. Celkem bylo na obsah THC (tetrahydrocannabinol) a CBD (cannabidiol) rozborováno 38 vzorků a dalších 57 vzorků hrachu polního metodou MIRS.

Na NRL OSARK Lípa bylo od NOÚ v r. 2023 dodáno 58 vzorků na stanovení alkaloidů v bramborách, v r. 2022 50 vzorků. Dále byly prováděny komplexní rozborové zkoušky brambor a zkoušení vzorků lupin na obsah celkových alkaloidů, zde jde o pokles ze 49 vzorků v r. 2022 na 18 v r. 2023.

V roce 2023 provedla laboratoř molekulárně-genetické diagnostiky OdMB testování 142 vzorků osiva a 31 vzorků čerstvého rostlinného materiálu za účelem genotypizace odrůd pomocí DNA markerů.

Laboratorní kontrola přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin (POR)

Do plánu postregistrační kontroly přípravků (PRK) na ochranu rostlin bylo v roce 2023 zařazeno cca 28 různých účinných látek ve 192 přípravcích na ochranu rostlin (z toho 69 balení ze souběžného obchodu (SO) včetně SO pro vlastní potřebu a 10 maloobchodních balení). Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin (OdZPOR) v r. 2023 zkontrolovalo 45 přípravků na ochranu rostlin (POR) (tj. 105 laboratorních vzorků), které zahrnovaly 7 formulačních typů POR (EC, RB, SC, SL, WG, WP), ve kterých bylo analyzováno 45 účinných látek (20 druhů účinných látek) a 127 nečistot, cca 40 druhů formulačních přísad a xylemů.

Diagnostika škodlivých organismů rostlin

Laboratoře Odboru diagnostiky škodlivých organismů rostlin zajišťovaly v souladu s platnými evropskými a národními předpisy úkoly na poli zdraví rostlin vyplývající z pozice Národní referenční laboratoře pro diagnostiku škodlivých organismů rostlin, určené úřední laboratoře a karanténní stanice ÚKZÚZ. Převážně všechny diagnostické aktivity při detekci a identifikaci konkrétních škodlivých organismů rostlin navazovaly na interní procesy a činnosti zajišťované dalšími odbornými útvary ústavu. Laboratorní diagnostika škodlivých organismů rostlin tak v roce 2023 působila jako specializovaná činnost podporující zejména správní, dozorové a kontrolní procesy.

V rámci diagnostických činností bylo v roce 2023 diagnostikováno celkem 8 173 laboratorních vzorků, které byly rozborovány s využitím tradičních a také moderních molekulárně-biologických diagnostických metod.

NRL OOS

V NRLOS byly provedeny zkoušky kvality osiva v rámci uznávacího řízení osiva a sadby na území ČR, akreditované rozборы a informační rozборы osiva na žádost zákazníka nebo jako součást kontroly pověřených laboratoří, pověřených vzorkovatelů a inspektorů pro vzorkování OTI. Laboratoře NRLOS v rámci vyhlášky č.129/2012 sb., provádí také kontroly osiva v oběhu, kontroly standardního osiva, kontrolu směsí a kontrolu namořenosti osiva. Celkem bylo v NRLOS provedeno 33 829 zkoušek

Laboratoř vydává certifikáty ISTA, v r. 2023 jich bylo 523. Počet žádostí o vydání ISTA certifikátu se pohybuje na vysoké úrovni, v posledních letech stoupá množství ISTA certifikátů vydaných pro osivo zeleniny.

Vývojové úkoly

V r. 2023 bylo zahájeno řešení tří vývojových úkolů pro potřeby testování odrůd a třinácti vývojových úkolů pro potřeby NRL, resp. více technických odborů. V r. 2023 bylo dokončeno patnáct vývojových úkolů.

Zbývající rozpracované vývojové úkoly budou dokončeny v r. 2024 resp. v r. 2025. Výsledky vývojových úkolů jsou průběžně publikovány v Bulletinu NRL, který je zveřejněn elektronicky na www.ukzuz.cz

Nové přístrojové vybavení – příklady nákupů v roce 2023

Celkový objem realizovaných investic v roce 2023 byl 14 117 207,30 Kč.

V této sumě je zahrnuta i částka 6 318 096,19 Kč z Národního akčního plánu, která byla určena na nákup přístrojového vybavení pro plnění cílů NAP. Přidělené investiční prostředky z rozpočtu ústavu ve prospěch NRL byly 7 799 111,11 Kč.

Zajištění a kontrola kvality

Mezilaboratorní porovnávací zkoušky (MPZ ÚKZÚZ)

V roce 2023 bylo zorganizováno 16 programů mezilaboratorních porovnávacích zkoušek (MPZ ÚKZÚZ), kterých se zúčastnilo celkem 147 laboratoří, z tohoto počtu bylo 9 účastníků z NRL ÚKZÚZ (6 laboratoří ONRL Brno, ONRL Opava, OdNRL Plzeň, OdNRL Praha, OdSARK Lípa, OdMB, 2 laboratoří OdDIA Olomouc a Havlíčkův Brod) a 64 účastníků ze zahraničí. Většina subjektů se účastnila více programů.

Akreditace a certifikace

Všechny laboratoře Sekce NRL, které jsou subjekty akreditované ČIA, pracují podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018. OMPZ pak pracuje podle normy ČSN EN ISO/IEC 17043:2010.

U subjektu 1071 NRL proběhla v roce 2023 příprava na audit v lednu 2024, který byl ukončen bez neshod a připomínek. V oddělení osiv a sadby (1071.1) proběhla v roce 2023 v laboratoři reakreditace ČIA. Nebyly zjištěny žádné neshody a dne 7.7.2023 bylo vystaveno nové osvědčení o akreditaci.

V laboratořích ODŠOR (1512) úspěšně proběhla na přelomu července a srpna 2023 pravidelná dozorová návštěva ČIA na pracovištích Havl. Brod, Olomouc a Opava.

V r. 2023 proběhl pravidelný dozorový audit ČIA podle normy ČSN EN ISO/IEC 17043:2010 u akreditovaného poskytovatele zkoušení způsobilosti č.7005 OdMPZ. Při auditu ČIA nebyly shledány neshody. Vydané Osvědčení o akreditaci č. 337/2021 [včetně Přílohy zůstává v](#) platnosti do r. 2026 a je zveřejněno na webových stránkách ÚKZÚZ.

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní projekty

ÚKZÚZ dlouhodobě vynakládá značné úsilí na zapojení do mezinárodních projektů orientovaných především na přípravu norem pro hnojiva a krmiva. NRL se také zapojila do několika významných mezinárodních validačních projektů.

Projekt "Zavedení systému fyto-sanitární kontroly v Gruzii"

V roce 2023 byly v rámci projektu pro účastnickou fyto-sanitární diagnostickou laboratoř (State Laboratory of Agriculture) zorganizovány dva komplexní workshopy (jeden v Gruzii a jeden v České republice) zahrnující zavádění, validace a trénink nových diagnostických metod v šesti odbornostech: bakteriologie, entomologie, mykologie, nematologie, virologie a molekulární biologie.

Projekt "Zlepšení kontroly a zvýšení testovacích kapacit na poli zdraví rostlin v Moldávii"

V roce 2023 se pracovníci ODŠOR podíleli pod vedením a koordinací Oddělení komunikace a zahraniční spolupráce na tvorbě projektové dokumentace a iniciační zahraniční cesty do Moldávie za účelem přípravy a finalizace projektu pro schválení a zahájení v roce 2024.

Požadavek na standardizaci pro zpracování norem pro hnojiva

Tento požadavek se průběžně aktualizuje. Pracoviště NRL pokračovalo v tvorbě norem pro analýzu rostlinných biostimulantů pro CEN/TC 455 WG 4 „Other Safety Parameters“. Pracovníci úspěšně dokončili všechny validační studie a začlenili výsledky do příslušných vypracovávaných norem (stanovení sušiny, stanovení rizikových prvků v extraktu lučavky královské, stanovení rtuti v extraktu lučavky královské, stanovení fosfonátů a stanovení iAs).

Pracovníci NRL Brno získali možnost podílet se na vývoj norem pro stanovení fosfonátů a stanovení anorganického arsenu pro skupinu CEN/TC 223 („Soil improvers and growing media“) /WG 4 „Analytical methods“).

Evropská a mezinárodní standardizace

Specialisté NRL pracují v několika technických skupinách ISO (190, 34, 134) a CEN (455, 327, 307, 223, 260, 444).

Spolupráce s referenčními laboratořemi Evropských Společenství (EU RL)

NRL ÚKZÚZ je podle nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2017/625 jmenována jako Národní referenční laboratoř pro:

- Rezidua pesticidů v obilovinách a krmivech
- Těžké kovy a dusíkaté sloučeniny v krmivech
- Doplnkové látky v krmivech
- Mykotoxiny a rostlinné toxiny v krmivech
- Houby a oomycety
- Hmyz a roztoče
- Bakterie
- Hlístice
- Viry, viroidy a fytoplazmy

CIPAC a ESPAC

Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin se i v r. 2023 aktivně zapojilo do činnosti neziskové mezinárodní organizace CIPAC. V roce 2023 pracovníci laboratoře testovali 2 metodiky pro mezinárodní organizaci CIPAC.

V roce 2023 pracovníci laboratoře testovali 1 metodiku pro mezinárodní organizaci ESPAC.

EPPO

Pracovníci laboratoří ODŠOR jsou aktivně zapojeny do pěti diagnostických panelů a panelů kvality práce v laboratoři Evropské a středozevní organizace ochrany rostlin (European and Mediterranean Plant Protection Organization – EPPO). Spolupodílí se na vytváření, připomínkování a pravidelné revizi diagnostických protokolů EPPO. V roce 2023 proběhlo za účasti zástupců ODŠOR zasedání EPPO panelů pro mykologickou diagnostiku, diagnostiku virů a fytoplazem a diagnostiku a zajištění kvality a workshopu pro vedoucí fyto-sanitárních diagnostických laboratoří.

Vzdělávání a publikační činnost

Vzdělávání pracovníků NRL

Tuzemská i zahraniční zasedání a vzdělávací akce se konaly vesměs formou online konferencí. Jednalo se především o pracovní zasedání EU-RL a konsorcia národních referenčních laboratoří pro doplňkové látky, pesticidy, kovy a dusíkaté sloučeniny, mykotoxiny a rostlinné toxiny v krmivech, virologii, dále pracovní zasedání CIPAC a společné zasedání CIPAC/FAO/WHO. Proběhlo školení na modul Validace analytických metod v LIMS 7.

Publikace a prezentace na odborných akcích

Tři čísla Bulletinu NRL byla zveřejněna elektronicky na internetových stránkách ústavu. Průběžně byly aktualizovány, doplňovány a revidovány i další JPP ze souborů Analýza půd, JPP Zkoušení hnojiv a JPP Zkoušení krmiv.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Udržování kontaktů a spolupráce s orgány Evropské unie, mezinárodními organizacemi a zahraničními institucemi obdobného charakteru představovalo nedílnou součást odborných činností Ústavu v roce 2023. Spolupráce s mezinárodními organizacemi V roce 2023 probíhala spolupráce s mezinárodními organizacemi jako jsou např. CEN (Evropský výbor pro normalizaci), CPVO (Odrůdový úřad Společenství), EFSA (Evropský úřad pro bezpečnost potravin), EPPO (Evropská a středozemní organizace ochrany rostlin), EURL (Referenční laboratoře Evropských společenství), FAO (Organizace OSN pro výživu a zemědělství), ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci), ISTA (Mezinárodní asociace pro zkoušení osiva), OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), OIV (Mezinárodní organizace pro révu vinnou a víno), UNECE (Evropská hospodářská komise OSN), UPOV (Mezinárodní unie pro ochranu nových odrůd rostlin), WTO (Světová obchodní organizace) a dalšími.

Zastupování ČR v pracovních orgánech EU

Experti ÚKZÚZ pravidelně zastupují ČR na jednáních pracovních orgánů EU. V roce 2023 se jednalo o 37 expertů ve 35 formacích EK (výbory, pracovní a expertní skupiny) a 23 expertů v 12 formacích Rady EU (pracovní skupiny a podskupiny). Celkem se experti Ústavu účastnili 97 jednání v pracovních orgánech EU.

Institucionální podpora v oblasti ekologického zemědělství v Moldavské republice

Donor: Česká rozvojová agentura (ČRA)

Období realizace: 6/2017 – 12/2023

Po šesti letech implementace byl v roce 2023 úspěšně zakončen projekt zaměřený na oblast ekologického zemědělství v Moldavsku.

Projekt sehrál klíčovou roli při zavedení úřední kontroly ekologického zemědělství včetně harmonizace s evropskou legislativou a nastavil základ funkčního systému schvalování vstupů do ekologického zemědělství v Moldavsku. Současně významně posílil kompetence laboratoře. Zaveden byl i systém doporučování odrůd vhodných pro ekologické zemědělství.

Klíčoví odborníci ÚKZÚZ předávali své znalosti, zkušenosti a osvědčené postupy příjemcům projektu prostřednictvím školení, workshopů a seminářů, a to jak v místě realizace projektu v Moldavsku, tak prostřednictvím studijních pobytů v České republice.

Kromě přenosu know-how financovala ČRA vybavení pro moldavskou Státní komisi pro zkoušení odrůd, příslušnou analytickou laboratoř a Národní agenturu pro bezpečnost potravin.

Výsledky této zahraniční rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskem představuje pro moldavské zemědělství významný potenciál a podmínku dalšího rozvoje z hlediska možnosti zvýšení produkce a konkurenceschopnosti, ale i rozšíření segmentu odbytu např. v podobě vývozu zemědělské produkce a dalších. Zvýšení podílu ekologického zemědělství navíc plně odpovídá prioritám EU pro nové programové období společné zemědělské politiky a rozvoje venkova. Dále je plně v souladu s dlouhodobými plány EU navrženými v rámci Zelené diplomacie, jejímž cílem je zajistit trvalý přechod k udržitelnějšímu a ekologičtějšímu hospodářství.

Příjemci projektu v Moldavské republice:

- Ministerstvo potravinářského průmyslu a zemědělství (MAFI)

- Národní agentura pro bezpečnost potravin (ANSA)
- Státní úřad pro certifikaci a schvalování přípravků na ochranu rostlin a hnojiv (PESTICIDE)
- Centrální fytosanitární laboratoř (CPL)
- Státní komise pro zkoušení odrůd (SCVT)
- Výzkumný ústav polních plodin (SELECTIA)

Zvyšování bezpečnosti potravin v Bosně a Hercegovině

Donor: Česká rozvojová agentura (ČRA)

Období realizace: 11/2017 – 12/2024

Projekt se zaměřuje na tři oblasti – oblast úřední kontroly pesticidů a hnojiv včetně vytvoření registru pesticidů a hnojiv, zavedení systému integrované produkce u vybraných ovocných druhů včetně integrované ochrany rostlin a pomoc bosenským laboratořím při validaci nových laboratorních metod. Zároveň se u všech tří oblastí řeší bosenská legislativa a její harmonizace s legislativou EU.

Bylo odsouhlaseno, že místo vytvoření fyto-sanitárního registru, bude pro bosenskou stranu vytvořen fyto portál, který bude sloužit nejen státní správě, ale i farmářům. Bosenské straně byly poskytnuty nejen potřebné informace, ale i zajištěn workshop. Na vyžádání bosenské strany proběhl workshop zaměřený akreditaci ISTA laboratoří. Po schválení finálních návrhů metodik pro integrovanou produkci pro jablka a vinou révu byly tyto metodiky uváděny v praxi včetně zajištění příslušných školení.

Zavedení systému národní fyto-sanitární kontroly v Gruzii

Donor: Česká rozvojová agentura (ČRA), USAID

Období realizace: 9/2017 – 12/2024

Projekt se zaměřuje především na úřední kontrolu v oblasti zdraví rostlin včetně vytvoření fyto-sanitárního registru v Gruzii, zavedení nových laboratorních metod detekce škodlivých organismů včetně pomoci gruzínské referenční laboratoři se akreditovat podle mezinárodní normy ISO 17025. Současně řeší i problematiku registrace pesticidů a hnojiv včetně příslušné úřední kontroly. Zároveň se u všech tří oblastí řeší gruzínská legislativa a její harmonizace s legislativou EU.

Nejdůležitější aktivitou v minulém roce byla implementace fyto-sanitárního registru včetně příslušných školení. Probíhaly aktivity v laboratorní oblasti (zapojení gruzínské strany do mezilaboratorních porovnávacích zkoušek, workshopy v Gruzii), tak i v oblasti legislativy pro fyto-sanitární oblast. V srpnu se uskutečnila study visit do České Republiky.

VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

ÚKZÚZ využívá ke komunikaci s odbornou i laickou veřejností a médii několik nástrojů marketingové komunikace. Komunikaci zakládá na transparentnosti, přehlednosti a srozumitelnosti. Členové managementu a vybraní experti z jednotlivých odborných útvarů, ve spolupráci s tiskovou mluvčí, informují odbornou i laickou veřejnost o aktuálním dění v jednotlivých oblastech činnosti ÚKZÚZ.

Základním nástrojem pro komunikaci s veřejností prostřednictvím médií je vydávání tiskových zpráv a publikování aktuálních sdělení. V roce 2023 bylo vydáno 33 tiskových zpráv a 20 aktualit ÚKZÚZ. Nedílnou a navazující součástí této komunikace je aktivní spolupráce se zpravodajskými a publicistickými redakcemi významných druhů médií – televizí, rozhlasem, tiskem, internetovým zpravodajstvím.

V roce 2023 byla hlavním tématem propagace významu zdraví rostlin ve vztahu k vyhlášenému „Mezinárodnímu dni zdraví rostlin,“ který byl nově Organizací spojených národů určen na 12. květen. ÚKZÚZ se zároveň zapojil do celoevropské kampaně Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) #PlantHealth4Life, cílené na posílení povědomí nejširší veřejnosti o rizicích způsobených zavlečením nepůvodních škůdců a původců chorob.

Dalším mediálním tématem bylo krizové téma k výskytům hraboše polního a mimořádným rostlinolékařským opatřením k eliminaci jeho kalamitním výskytům.

V roce 2023 ÚKZÚZ reagoval na řadu dotazů ze strany tištěných, zpravodajských nebo vydavatelských médií. Vyjadřoval se k desítkám dotazů a zároveň se účastnil televizních či internetových výstupů zaměřených zejména na témata přípravků na ochranu rostlin (včetně účasti v investigativním pořadu Nedej se), trvalých kultur, ekologického zemědělství, krmiv a krmných surovin nebo hnojiv.

Pro jednotlivé tituly odborného vydavatelství Profipress poskytl řadu odborných článků do týdeníku Zemědělec nebo titulu Úroda. Zároveň byl iniciátorem natočení edukativního videa na téma přípravků na ochranu rostlin a účastnil se řady odborných reportáží. Nově byla navázána i zahraniční spolupráce se vydavatelstvím slovenského časopisu Sadař a vinař. Jednotliví specialisté přispívají do řady dalších odborných časopisů či publikací.

Již čtvrtým rokem pokračovala spolupráce s Národním zemědělským muzeem (NZM). V květnu proběhla v prostorách pražské pobočky NZM akce, která byla propagací tématu „zdraví rostlin.“ V NZM Valtice byla celoročně prezentována putovní panelová výstava ÚKZÚZ „Invasní choroby a škůdci rostlin kolem nás.“ Mezi další uspořádané akce patřil například již tradiční Celostátní polní den ÚKZÚZ, který probíhá na jednotlivých zkušebních stanicích (ZS). V roce 2023 se konal v Jaroměřicích nad Rokytnou a mimo tradiční přehlídku odrudových a výživářských pokusů bylo prezentováno téma úředních kontrol ÚKZÚZ v kontextu Společné zemědělské politiky (SZP) 2023-2027 a aktuální téma „hraboš, které je pro zemědělce zejména při kalamitních výskytech důležité. Mezi další akce patřil i seminář, věnovaný propagaci pěstování PIWI odrůd révy a další; přehled všech pořádaných akcí je uveden níže.

Dalším PR nástrojem, který ÚKZÚZ využívá, je webová prezentace (www.ukzuz.cz). Ta je součástí portálu eAGRI Ministerstva zemědělství ČR (MZe) a pro její správu je používán publikační systém MZe.

Prioritou ÚKZÚZ je při správě webové prezentace především aktuálnost obsahu všech odborných částí portálu www.ukzuz.cz.

V roce 2023 probíhala finalizace prací vedoucích ke spuštění redesignu eAGRI, ke spuštění pilotního provozu došlo 1. září 2023. Nová verze dle prvních reakcí, přinesla uživatelům atraktivnější design, větší přehlednost a zároveň komfortnější proces publikování pro redaktory ÚKZÚZ, kteří tvoří jeho obsah.

Webové stránky jsou stále důležitým komunikačním nástrojem a k jejich zvýšenému přístupu přispívají i profily ÚKZÚZ na sociálních sítích, v jejichž příspěvcích se na části webu odkazuje.

ÚKZÚZ i nadále využívá platformu Facebooku, X (bývalá platforma Twitter).

Seznam publikací neperiodických za rok 2023 s přiděleným ISBN

Autoři	Název	ISBN pro rok 2023
Ing. Vladimíra Horáková, Ing. Olga Dvořáčková	SDO v režimu EZ 2023	978-80-7401-221-1
Ing. Petr Zehnálek	Olejníny 2023	978-80-7401-222-8
Ing. Svatopluk Rychlý, Ing. David Fryč, Olga Škulavíková	Monitorování letu mšic 2022/2023	978-80-7401-223-5
Ing. Václav Čermák	Brambor 2023	978-80-7401-224-2
Ing. František Vytiska	Luskoviny 2023	978-80-7401-226-6
Ing. Vladimíra Horáková, Ing. Olga Dvořáčková	Obilniny 2023	978-80-7401-227-3
Ing. Svatopluk Rychlý, Ing. David Fryč	Atlas mšic 10	978-80-7401-225-9
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.	AZZP 2017-2022	978-80-7401-228-0
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.	AZZP 2011-2016 a 2017-2022	978-80-7401-229-7
Ing. Silva Jančíková, Markéta Vodáková	Sledování vlivu stupňované integrity	978-80-7401-230-3
Ing. Jiří Hakauf	Příručka přehlíže 3. vydání	978-80-7401-231-0
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D., Ing. Ivana Komprsová	Výsledky agrochemického zkoušení 2017-2022 - mapy	978-80-7401-232-7
Ing. Vladimíra Horáková, Ing. Olga Dvořáčková	SDO v režimu EZ 2024	978-80-7401-233-4
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.	Hodnocení parametrů půdní organické hmoty 2014-2022	978-80-7401-234-1

ISBN a jejich distribuce do knihoven s právem povinného výtisku dle zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Seznam těchto publikací uvádí tabulka výše.

Podle zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, vydává Ústav Věstník ÚKZÚZ. Ve Věstníku Ústav uveřejňuje údaje stanovené zvláštními zákony, oznámení a informace Ústavu. Věstník Ústavu tvoří odborné řady příslušných technických odborů. Elektronická podoba Věstníku ÚKZÚZ je k dispozici ke stažení ve formátu PDF na www.ukzuz.cz.

Specialisté z jednotlivých odborných útvarů taktéž přispívají k informovanosti veřejnosti formou odpovědí na ústní i písemné dotazy. V roce 2023 jsme opět evidovali počet obdržených žádostí o informace podle ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kterých bylo přijato celkem 83.

Pořádání akcí a účast na zemědělských výstavách a veletrzích

Také v roce 2023 byly činnosti ÚKZÚZ prezentovány veřejnosti. Tematicky zaměřené odborné akce, jako například konference a semináře uspořádané ústavem jsou vyjmenovány níže. Aktivita ÚKZÚZ byly rovněž prezentovány na vyjmenovaných veletrzích a výstavách.

Odborné akce a semináře pořádané ÚKZÚZ

- Odborný webinář Výživa rostlin jako součást integrované ochrany rostlin online, 22. 2. 2023
- Odborný seminář Pěstování PIWI odrůd révy v podmínkách ČR Valtice, 8. 3. 2023
- Zdravé rostliny, zdravý život - Mezinárodní den zdraví rostlin s ÚKZÚZ Praha, 12. 5. 2023
- Celostátní polní den ÚKZÚZ Jaroměřice nad Rokytnou, 8. 6. 2023
- Tisková konference ke kampani #PlantHealth4Life Praha, 21. 9. 2023

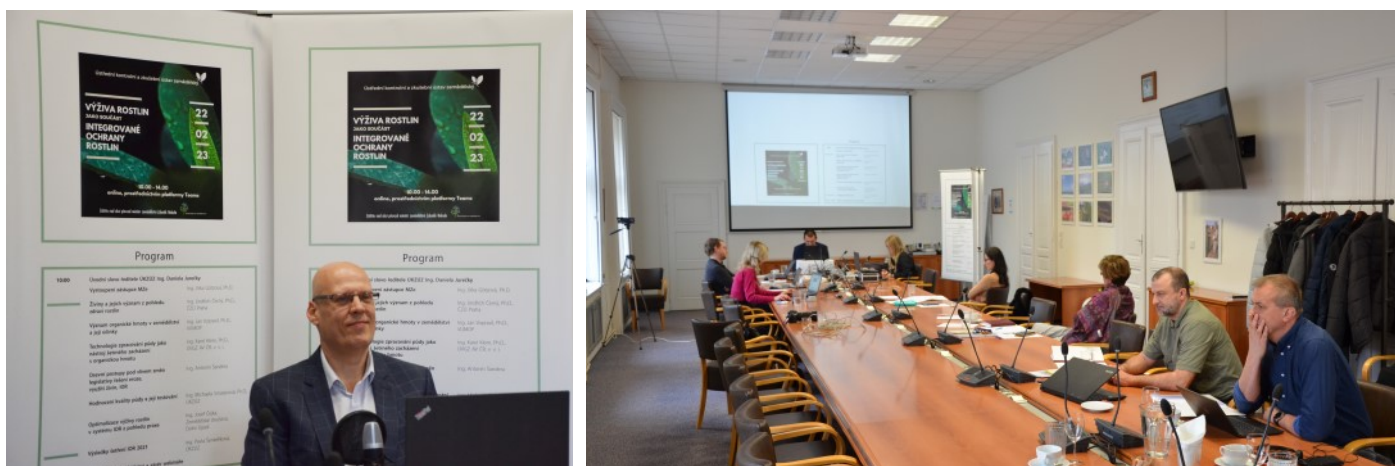
Spoluúčast ÚKZÚZ na odborných akcích

- Kariérní den Mendelu - Brno, 30. 3. 2023
- Naše Pole - Nabočany, 13. – 14. 6. 2023
- Noc vědců - Brno, 6. 10. 2023
- Rostlinolékařské dny XXII. – Pardubice, 7.11.2023 - 8.11.2023

Účast na tuzemských výstavách a veletrzích pod patronací MZe

- Národní výstava hospodářských zvířat - Brno, 22. - 26. 4. 2023
- Czech Food Expo - České Budějovice, 11. – 14. 5. 2023
- Země Živitelka - České Budějovice, 24. – 29. 8. 2023

Výběr fotografií z akcí

Odborný webinář Výživa rostlin jako součást integrované ochrany rostlin

Odborný seminář Pěstování PIWI odrůd révy v podmínkách ČR

Zdravé rostliny, zdravý život - Mezinárodní den zdraví rostlin s ÚKZÚZ

Celostátní polní den ÚKZÚZ

Výstava Naše Pole

Tisková konference ke kampani #PlantHealth4Life

AUDIT

Interní audit

Odbor auditu a řízení kvality je organizačně i funkčně nezávislý útvar, oddělený od řídicích a výkonných struktur, podřízený přímo řediteli ústavu. Ředitele OAŘK jmenuje a odvolává ředitel ústavu. Působnost OAŘK vymezuje Organizační řád ÚKZÚZ. Vedení Odboru auditu a řízení kvality sídlí v Praze (ředitel, sekretariát), dvě oddělení sídlí v Brně (6 interních auditorů, hlavní metrolog a koordinátor pro BOZP a PO).

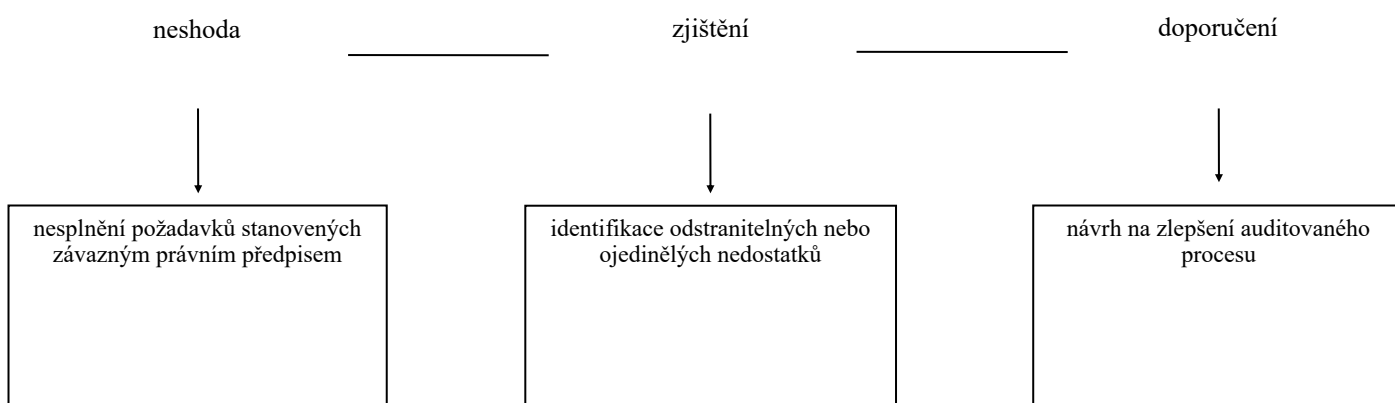
Prostřednictvím interních auditů je prověřována zejména shoda s požadavky právních a interních předpisů a shoda s požadavky normy ČSN EN ISO 9001:2016, dále shoda s požadavky normy ČSN EN ISO/IEC 17065:2013. Systém interního auditu v ÚKZÚZ vychází zejména ze zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů, z Nařízení EP a Rady č. 2017/625, o úředních kontrolách a dalších právních předpisů, které se týkají např. krmiv, hnojiv, rozmnožovacího materiálu rostlin, fytosanitární péče nebo zkušebnictví.

Vlastní výkon interního auditu popisují Pravidla k provádění interních auditů, která vychází jednak z mezinárodního standardu - „Mezinárodní rámec profesní praxe interního auditu“ a z normy ČSN EN ISO 19011:2019.

Pravidla celkově popisují proces interního auditu včetně dílčích činností, které je nutné dodržovat (např. zásady, plánování, průběh, komunikaci, strukturu zpráv a související dokumentaci).

Na uvedená pravidla navazují Pravidla pro řízení neshod, zjištění a pro nápravná opatření, která definují vztah mezi „neshodou“, „zjištěním“ a „doporučením“ a upřesňují způsob práce s těmito identifikovanými stavy.

Obrázek: Grafické vyjádření vztahu neshoda – zjištění – doporučení

Plán a cíle Odboru auditu a řízení kvality

Ředitel Odboru auditu a řízení kvality každoročně vydává Program auditů na daný rok. Program auditů vzniká ve vzájemné spolupráci ředitele ústavu a ředitelů sekcí a odborů. Jedním z podkladů pro tvorbu ročního programu auditů je Riziková analýza ÚKZÚZ. Program auditů na rok 2023 byl zaměřen zejména na metodickou podporu odborných procesů, plnění požadavků norem ISO (ISO 9001, ISO 17025, ISO 17043, ISO 17065), na oblast evidence zemědělské půdy, administrativní, kontrolní a odborné procesy.

Plány na jednotlivé audity sestavují auditorské týmy, resp. garanti auditovaných oblastí, které stanoví ředitel odboru nařízením.

Hlavní cíle Odboru auditu a řízení kvality jsou součástí přezkoumání managementu kvality na daný rok, kdy jsou cíle hodnoceny a stanoveny cíle pro rok následující. Obecnými cíli jsou zejména objektivita, důvěryhodnost, průkaznost výsledků, všestranná komunikace a vzájemná spolupráce.

Interní audit v roce 2023

Odbor auditu a řízení kvality provádí tyto základní typy interních auditů:

- audit v oblasti finanční kontroly podle zákona o finanční kontrole (finanční audity),
- odborné audity ve smyslu Nařízení EP a Rady č. 2017/625, (audit výkonnosti a efektivity úředních kontrol a zkušebnictví, administrativních procesů atd.),
- systémové audity řízení kvality v souladu s ČSN EN ISO 9001:2016 (audit systémů).

V roce 2023 interní audit prověřoval např.:

- stav bezpečnosti informací v rámci ústavu (kyberbezpečnost) včetně revize dokumentace,
- metodickou podporu oblasti škodlivých organizmů,
- systém laboratorních analýz diagnostické laboratoře pro škodlivé organizmy v Olomouci (příjem, příprava a zpracování vzorků, související analýzy, výsledky analýz),
- systém odrůdového zkušebnictví (ZS Lípa),
- systém vystavování rostlinolékařských pasů včetně kontrol oprávněných provozovatelů,
- systém metodiky a podpory práce se spisovou službou,
- systém certifikace konzumních brambor v režimu kvality Q CZ.

Činnost Odboru auditu a řízení kvality probíhala převážně prostřednictvím dálkového přístupu (TEAMS). Audit proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2023. Zprávy z auditů jsou k dispozici na sdíleném úložišti OneDrive.

Kritéria interních auditů vycházejí z právních a interních předpisů, norem a standardů.

Výsledky interních auditů byly součástí zpráv a byly součástí porad vedení ústavu.

Výsledky auditů obsažené ve zprávách slouží vedení ústavu jako zdroj informací o stavu uvedených procesů a o případných nedostatcích, o nastavení kontrolních a řídicích mechanismů.

Řízení kvality

Řízení kvality procesů, činností a agend ústavu umožňuje funkční systém kvality managementu ústavu, který je zaveden v souladu s normou ČSN EN ISO 9001:2016. Systém zahrnuje především organizaci práce s vymezením kompetencí, pravomocí a odpovědností, procesním řízením, řízeností dokumentace a stanovenými kontrolními mechanismy.

Pro snazší střednědobé plánování interních auditů slouží zpracovaná riziková analýza ústavu, která v obecné rovině konkretizuje souhrnnou SWOT analýzu klíčových oblastí rozvoje ústavu, která je součástí Strategie rozvoje ÚKZÚZ.

Systém kvality managementu ústavu namátkově prověřují systémové audity řízení kvality v souladu s ČSN EN ISO 9001:2016 (audity systémů), které jsou součástí auditů odborných procesů a činností (audity výkonnosti a efektivity úředních kontrol a zkušebnictví, administrativních procesů atd.), zároveň systém managementu kvality pravidelně prověřují externí certifikační nebo akreditační autority – v roce 2023 společnost SGS ICS Czech Republic, s. r. o. a Český institut pro akreditaci, o.p.s.

Výsledky Interních a externích auditů za rok 2023

Jedná se o objektivně doložitelné skutečnosti, které jsou součástí jednotlivých zpráv. Výsledky interních auditů jsou v souladu s pravidly ve zprávách uváděny jako neshody, zjištění a doporučení.

Interní audit

Interní audit odborných činností a QMS ověřovaly systém QMS a odborné procesy společně.

Odborné audit proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2023.

Interní finanční audit proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2023.

Externí audit:

- Plant Health - Plant Passports: od 16. 10. 2023 do 27. 10. 2023,
- Feed Safety - Feed hygiene: od 6. 3 2023 do 17. 3. 2023,
- Food of non-animal origin - Plant protection products - marketing and use: od 12. 6. 2023 do 19. 6. 2023,
- Dozorový audit SGS ICS Czech Republic s.r.o. – požadavky ISO 9001 srpen – září 2023,
- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17065:2013 (proces certifikace konzumních brambor v režimu Q CZ – Certifikační orgán (OdCHCP), leden 2023,
- Reakreditace Certifikačního orgánu – režim jakosti Q CZ pro konzumní brambory, 3. - 4.Q 2023,
- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018, červen 2023,

- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:201 (metrologie) – listopad 2023,
- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018 – NRL ODŠOR, červen 2023.

Zjištění a doporučení:

Během auditů nebyly identifikovány závažné systémové nedostatky, identifikovaná zjištění případně doporučení se týkala hlavně:

- jednotného nastavení některých procesů v rámci ústavu
- administrace procesů
- metodické podpory
- řízení dokumentů

Program auditů byl splněn. Identifikovaná zjištění a většinu doporučení auditované útvary akceptovaly a přijaly opatření k eliminaci problémů.

Konzultace

Jednou z činností interního auditu jsou konzultace, které byly v roce 2023 zaměřeny na:

- oblast kyberbezpečnosti, řídicí dokumentaci, technická a organizační opatření,
- oblast spisové služby,
- aplikaci požadavků pro ochranu osobních dat.

Souhrn výsledků interních auditů je také součástí každoročního přezkoumání managementu kvality ústavu, který je prezentován na poradě vedení ústavu v I. pololetí následujícího roku.

Metrologie a normalizace

V roce 2023 úspěšně proběhl dozorový audit kalibrační laboratoře podle ČSN EN ISO/IEC 17025:2018. Akreditace kalibrační laboratoře umožňuje uznat kontroly teplot jako interní kalibrace a šetří provozní náklady ústavu.

Metrologie	2023	poznámka
Metrologické kontroly		
plánované/provedené	19/8	V důsledku velkého nárustu kalibrací a nových projektů na ÚKZÚZ musí být některé kontroly převedeny na rok 2024
kalibrace	109/137	
informace metrologa	12	
nakoupené/stažené normy	23	
hlasování o dokumentech CEN a ISO	52	

ÚKZÚZ má možnost se vyjadřovat k návrhu evropských EN a mezinárodních ISO norem za oblast krmiv, živočišných rostlinných tuků a olejů, hnojiv a biostimulantů. Vyjádření jsou posílána směrem k ČAS (Česká agentura pro standardizaci) přes hlavního metrologa ÚKZÚZ po konzultaci s odbornými garanty za jednotlivé oblasti.

Hlavní metrolog disponuje souhlasem s rozmnožováním a šířením technických norem ČSN v rámci ústavu.

BOZP a PO

Kontroly BOZP a PO byly provedeny podle plánu. Uložená doporučení (např. zkouška nákladního výtahu, technická prohlídka manipulačního vozíku, periodické lékařské prohlídky) byla provedena.

Plánovaná školení probíhala i prostřednictvím aplikace Teams. Počet pracovních úrazů včetně výše odškodnění a externí kontroly jsou uvedeny v tabulce:

BOZP a PO	2023	poznámka
Úrazy		
počet úrazů	6	
koeficient úrazovosti	0,52	
výše odškodnění v Kč	132 690,-Kč	Celkový součet odškodnění 4 PÚ. 2 úrazy ještě nebyly neodškodněny
Kontrolní činnost (plán/skutečnost)		
Počet kontrol	72/71	
školení BOZP a PO	60/60	
počet školených z BOZP, PO, CHLS, PPO a PPH	580/580	

Závěr

Systém interního auditu se stále vyvíjí a díky rostoucím zkušenostem a spolupráci s ostatními útvary ústavu se zlepšuje příprava na jednotlivá témata a důsledkem je vyšší vypovídací hodnota zpráv a z nich plynoucích doporučení.

Závěrem lze konstatovat, že systém interního auditu ústavu je funkční a z hodnocení plynou hlavní náměty pro zlepšení:

- spolupráce při identifikaci efektivnějšího využití finančních prostředků pro jednotlivé činnosti vykonávané ústavem (např. úspory, mimorozpočtové příjmy),
- ve spolupráci s ostatními organizačními útvary, pokud možno přispět ke zjednodušení interních předpisů ústavu a ke snížení interní administrativní zátěže, přispět k elektronizaci dalších dokumentů,
- podílet se na dodržování požadavků nařízení o ochraně osobních dat v podmínkách ústavu,
- spolupráce při tvorbě nové strategie rozvoje ústavu do budoucna.

